

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

61. årgang

28. juni 2018

Indhold

I Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 532. plenarforsamling, 14.2.2018-15.2.2018

2018/C 227/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om erfaringer fra krisen: Hvordan undgås de hårde virkninger af EU's sparepolitik (initiativudtalelse)	1
2018/C 227/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om industrielle ændringer i sundhedssektoren (initiativudtalelse)	11
2018/C 227/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Tyrkiets rolle i flygtningekrisen (initiativudtalelse)	20
2018/C 227/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kapitler om handel og bæredygtig udvikling i EU's frihandelsaftaler (initiativudtalelse)	27
2018/C 227/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremme af ikkestatslige aktørers klimaforanstaltninger (sonderende udtalelse på anmodning af Kommissionen)	35

III Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU's 532. plenarforsamling, 14.2.2018-15.2.2018

2018/C 227/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Udbud, der virker — i og for Europa (COM(2017) 572 <i>final</i>), om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Fremme af investeringer gennem en frivillig forudgående vurdering af udbudsaspekterne af store infrastrukturaspekter (COM(2017) 573 <i>final</i>) og om Kommissionens henstilling af 3. oktober 2017 om professionalisering af offentlige udbud: udvikling af en arkitektur for professionalisering af offentlige udbud (C(2017) 6654 <i>final</i> — SWD(2017) 327 <i>final</i>)	45
2018/C 227/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af præstationsnormer for nye personbiler og nye lette erhvervskøretøjs emissioner inden for Unionens integrerede tilgang til nedbringelse af CO ₂ -emissionerne fra personbiler og lette erhvervskøretøjer og om ændring af forordning (EF) nr. 715/2007 (COM(2017) 676 <i>final</i> — 2017/0293 (COD))	52
2018/C 227/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse aspekter af aftaler om salg af varer, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/22/EF og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF (COM(2017) 637 <i>final</i>)	58
2018/C 227/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 1093/2010 om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed (Den Europæiske Banktilsynsmyndighed), forordning (EU) nr. 1094/2010 om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed (Den Europæiske Tilsynsmyndighed for Forsikrings- og Arbejdsmarkedspensionsordninger), forordning (EU) nr. 1095/2010 om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed (Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed), forordning (EU) nr. 345/2013 om europæiske venturekapitalfonde, forordning (EU) nr. 346/2013 om europæiske sociale iværksætterfonde, forordning (EU) nr. 600/2014 om markeder for finansielle instrumenter, forordning (EU) 2015/760 om europæiske langsigtede investeringsfonde, forordning (EU) 2016/1011 om indeks, der bruges som benchmarks i finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller med henblik på at måle investeringsfondenes økonomiske resultater, og forordning (EU) 2017/1129 om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til handel på et reguleret marked (COM(2017) 536 <i>final</i> — 2017/0230 (COD)), om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2014/65/EU om markeder for finansielle instrumenter og af direktiv 2009/138/EF om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II) (COM(2017) 537 <i>final</i> — 2017/0231 (COD)) og om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning til ændring af forordning (EU) nr. 1092/2010 om makrotilsyn på EU-plan med det finansielle system og om oprettelse af et europæisk udvalg for systemiske risici (COM(2017) 538 <i>final</i> — 2017/0232 (COD))	63
2018/C 227/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og: Investering i en intelligent, innovativ og bæredygtig industri (COM(2017) 479 <i>final</i>)	70
2018/C 227/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2003/17/EF for så vidt angår ligestillingen af markinspektioner, der gennemføres i Brasilien af afgrøder til formering af frø af foderplanter og afgrøder til formering af sædekorn, og ligestillingen af frø af foderplanter og sædekorn, der er produceret i Brasilien, og for så vidt angår ligestillingen af markinspektioner, der gennemføres i Moldova af afgrøder til formering af sædekorn, afgrøder til formering af grøntsagsfrø og afgrøder til formering af frø af olie- og spindplanter, og ligestillingen af sædekorn, grøntsagsfrø og frø af olie- og spindplanter, der er produceret i Moldova (COM(2017) 643 <i>final</i> — 2017/0297 (COD))	76

2018/C 227/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en ramme for fri udveksling af andre data end personoplysninger i Den Europæiske Union (COM(2017) 495 <i>final</i> — 2017/0228 (COD))	78
2018/C 227/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ENISA, »EU's Agentur for Cybersikkerhed«, om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 og om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi (forordningen om cybersikkerhed) (COM(2017) 477 <i>final</i> /2 — 2017/0225 (COD))	86
2018/C 227/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — Årlig vækstundersøgelse 2018 (COM (2017) 690 <i>final</i>)	95
2018/C 227/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 92/66/EØF om fællesskabsforanstaltninger til bekæmpelse af Newcastle disease (COM(2017) 742 <i>final</i> — 2017/0329 (COD))	101
2018/C 227/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2016/1139 for så vidt angår intervaller for fiskeridødelighed og beskyttelsesniveauer for visse sildebestande i Østersøen (COM(2017) 774 <i>final</i> — 2017/0348 COD)	102
2018/C 227/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 256/2014 om indberetning til Kommissionen om investeringsprojekter i energiinfrastruktur i Den Europæiske Union (COM(2017) 769 <i>final</i> — 2017/347 (COD))	103

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 532. PLENARFORSAMLING, 14.2.2018-15.2.2018

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om erfaringer fra krisen: Hvordan undgås de hårde virkninger af EU's sparepolitik**(initiativudtalelse)**

(2018/C 227/01)

Ordfører: **José LEIRIÃO**

Plenarforsamlingens beslutning	21.1.2016
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2
	Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	29.1.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	177/26/18
(for/imod/hverken for eller imod)	

Indledning

Repræsentanter for civilsamfundets institutioner og arbejdsmarkedets parter i de nationale økonomiske og sociale råd i Grækenland, Irland og Portugal har bidraget med indhold til denne udtalelse som følge af de studierejser, som EØSU har foretaget til de respektive lande med det formål at mødes med og indsamle udtalelser fra folk, der på nært hold har set og oplevet de negative virkninger, som trojkaens stramninger har haft på det sociale område og for erhvervssektoren og den sociale og civile dialog.

1. Konklusion og anbefalinger

1.1. Som den vigtigste konklusion på baggrund af krisen kunne det konstateres, at euroområdet ikke var rustet til at tackle den finansielle krise. EØSU bifalder derfor Kommissionens hensigt om at reformere euroen på afgørende områder ved at gå bort fra sparepolitikken og uddybe Den Økonomiske og Monetære Union. EØSU betragter ovennævnte punkter som afgørende for, at en bred europæisk koalition kan fortsætte sine bestræbelser på at genskabe en fælles europæisk fremtid og genvinde europæernes tillid.

1.2. Selve udformningen af tilpasningsprogrammerne medførte en række inkonsekvenser på forskellige niveauer, bl.a. i samordningen af og samspillet mellem trojkaens parter (Den Internationale Valutafond (IMF), Kommissionen og Den Europæiske Centralbank) i spørgsmål om planlægning, vurdering af omfanget og foregribelse af krisens potentielle risici. Derudover gjorde man ikke altid brug af erfaringerne fra tidligere kriser, eller også kunne disse ikke finde anvendelse i det nye fælles valutaområde, og der var en vis uoverensstemmelse mellem IMF's mekanismer og de makroøkonomiske politiske instrumenter for euroområdet. EØSU, der noterer sig IMF's ekspertise, anbefaler, at EU-institutionerne i fremtidige krisesituationer, hvor en given EU-medlemsstat påvirkes, bør være eneansvarlige for at udforme og gennemføre eventuelle tilpasningsprogrammer. Hvis det er nødvendigt at indgå partnerskaber med eksterne institutioner for at håndtere krisen, bør EU og euroområdet påtage sig den ledende rolle og handle i overensstemmelse med de »europæiske værdier« og således styrke den sociale og civile dialog samt de i EU gældende sociale rettigheder. Der bør i håndteringen af fremtidige kriser være en større grad af overensstemmelse mellem de finanspolitiske og sociale mål og den kvalitative forbedring af erhvervssektoren.

1.3. Krisen og de tilpasningsprogrammer, der blev gennemført i de tre medlemsstater, har i visse tilfælde sat landene økonomisk, finansielt og socialt 20 år tilbage og forårsaget uoprettelige skader, som først vil være udbedret på meget lang sigt, på landenes produktionsfaktorer og på arbejdsmarkedets funktion. EØSU opfordrer Kommissionen til at udforme supplerende programmer for social og økonomisk genopretning, der skal anvendes sideløbende med de nuværende tilpasningsprogrammer, eller når disse udløber, for at sikre en hurtig tilbagevenden til et mere konkurrencedygtigt niveau, der er fremmede for konvergensprocessen.

1.4. Kommissionen bør atter fokusere på de europæiske solidaritetsværdier og med øjeblikkelig virkning vedtage ekstraordinære foranstaltninger med henblik på at forbedre situationen for de dårligst stillede personer, der lever i ekstrem fattigdom og mangler mad, bolig, lægehjælp og hjælp til køb af medicin. EØSU anbefaler, at der oprettes et specifikt program til social genopretning, der skal anvendes på lande, hvor der gennemføres eller har været gennemført tilpasningsprogrammer. Et sådan støtteprogram bør følge principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder, som Den Europæiske Union for nylig har vedtaget og indført i de tre omtalte medlemsstater.

1.5. Gennemførelsen af sparepolitikkerne fik antallet af fattige (både for så vidt angår arbejdstagere, arbejdsløse, ikkeerhvervsaktive og hjemløse) til at stige drastisk. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til snarest at udarbejde en »europæisk strategi for bekæmpelse af fattigdom i EU og inklusion af hjemløse personer« ikke blot med midler til opførelse af passende bygninger til at huse dem, men også til oprettelse af særlige uddannelsesprogrammer rettet mod jobs, som passer til de kompetencer, der opnås gennem sådanne uddannelsesprogrammer, både i den offentlige (kommunale) og den private sektor. Derudover er det afgørende, at der i samarbejde med medlemsstaterne udarbejdes en plan, der skal hjælpe ekstremt gældsplagede virksomheder og borgere, der ikke er i stand til at tilbagebetale deres lån, for at undgå insolvens eller beslaglæggelse af boliger.

1.6. I euroområdet straffes de lande, der stadig er ramt af krisen, meget hårdt af reglerne i stabilitets- og vækstpakten, proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud og traktaten om stabilitet, samordning og styring samt de sparepolitikker, der følger deraf. Det skyldes, at sparepolitikkerne hindrer væksten i offentlige investeringer og støtten til jobskabelse i den private sektor, da landene underlægges alvorlige sanktioner og straffe, hvis de ikke overholder reglerne. Denne situation har forværret uligheden i Europa, da de fattige lande bliver stadig fattigere og således kommer ind i en ond cirkel pga. de nævnte begrænsninger. EØSU anbefaler en reform af Lissabontraktaten for at understrege, at politikkerne for samarbejde, økonomisk vækst og solidaritet har forrang, og at de er reelle alternativer til sparepolitikkerne. EØSU foreslår desuden, at det undersøges om den »**gyldne regel om offentlige investeringer**« kan være et passende instrument til at øge de offentlige investeringer i euroområdet og sikre ikke kun vækst og jobskabelse, iværksættelse og de nye færdigheder, der kræves på fremtidens arbejdsmarked, men også ligevægt mellem generationer, hvilket på lang sigt skal sikre finansiel bæredygtighed og en retfærdig fordeling af skattebyrden ikke blot mellem generationer, men også på tværs af sociale og økonomiske skel, så det undgås, at en samfundsgruppe pålægges en for tung byrde i forhold til en anden.

1.7. Arbejdsløsheden i EU er overordnet set faldet i de seneste to år og især i de medlemsstater, der er underlagt tilpasningsprogrammer. Det er dog vigtigt at påpege, at det i dette tilfælde ikke kun skyldes økonomisk vækst, men også de hundredtusindvis af arbejdstagere, der er emigreret, og den hurtige stigning i antallet af arbejdere, der er blevet tvunget på deltid. **Andelen af fattige og personer, der lider under forskellige former for materielle afsavn, fortsætter** imidlertid med at stige pga. lave lønninger og usikre ansættelsesforhold. Der er blevet skabt arbejdspladser inden for turisme og lignende områder, hvor kvalifikationskravene er begrænsede, men det har ikke ført til øget konkurrenceevne eller merværdi. EØSU anbefaler, at der afsættes særlige midler til jobskabelse i sundhedssektoren og andre sektorer (videnskab, programmering, ny teknologi, ingeniørbranchen og medicin), der er ramt hårdt af udvandring, for at opmuntre emigranterne til at vende hjem.

1.8. Digitalisering, robotisering og kunstig intelligens fører til gennemgribende ændringer i økonomien, på arbejdsmarkedet, herunder nye jobtyper, ændringer inden for de færdigheder, der er behov for, og i samfundet. Det udfordrer de eksisterende strukturer, herunder de automatiske stabilisatorer, hvilket følgelig vil øge andelen af mennesker, der lever i eksklusion, i en uforudsigelig grad. EØSU anbefaler, at de aktuelle idéer om at skabe en basal europæisk universel arbejdsløshedsforsikring undersøges nærmere. Derudover bør muligheden for at indføre EU-dækkende minimumsstandards i de nationale arbejdsløshedsordninger undersøges for effektivt at håndtere denne udfordring og sikre alle anstændig social beskyttelse, så længe de er erhvervsaktive (de 15-65-årige). Hvad angår spørgsmålet om bekæmpelse af den stigende fattigdom, bør Kommissionen også oprette en mindsteindkomststøtte og derved anlægge en strategi og et mål på europæisk plan, der sikrer, at ingen bliver tabt på gulvet.

1.9. Fremtidige tilpasningsprogrammer bør afspejle alle de aspekter og interesser, som udspringer af den sociale og civile dialog med deltagelse fra det organiserede civilsamfund. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at skabe økonomiske modeller med »et menneskeligt ansigt« og parametre, der skal sikre social beskyttelse og støtte virksomheder og derved opfylde to mål: en sikring af velfærdssamfundet og en bæredygtig fornyelse af kvaliteten i erhvervssektoren. Arbejdsmarkedets parter og repræsentanter for civilsamfundet bør inddrages på samme niveau som repræsentanterne for EU, Den Europæiske Centralbank og andre parter i programovervågningen og -evalueringen for at styrke civilsamfundets konstruktive rolle og sikre, at den økonomiske og sociale model ikke undermineres, sådan som det skete i de undersøgte tilfælde. Samtlige institutioner, der er med til at udarbejde, overvåge og evaluere tilpasningsprogrammerne bør underlægges demokratisk kontrol (f.eks. de nationale parlamenter). En sådan evaluering og kontrol bør udføres hver sjette måned eller i givet fald med et andet passende interval for at undgå uoprettelige skader og gøre det muligt at rette op på eventuelle fejl i tide. De makroøkonomiske overvågningsindikatorer bør suppleres med en social resultattavle, der tager højde for mere end blot BNP, og som ajourføres i overensstemmelse med den europæiske søjle for sociale rettigheder.

1.10. De tre medlemsstaters statsgæld nåede astronomiske højder, og de renter, som skal betales, hindrer offentlige investeringer i den økonomiske udvikling og resulterer i færre investeringer inden for social sikring, sundhed, uddannelse, pension, arbejdsløshedsunderstøttelse og støtte til de dårligst stillede og ekskluderede samfundsgrupper. Disse stærkt gældsdyngede medlemsstater er med undtagelse af Irland fortsat stærkt gældsdyngede, og deres situation er blevet forværret pga. spekulationen på de finansielle markeder. EØSU anbefaler Kommissionen at sætte dette punkt øverst på dagsordenen og følge op på konklusionerne fra ekspertgruppen på højt plan om en europæisk gensidiggørelse af gæld og eurogældsbeviser, der blev nedsat af Kommissionen i juli 2013. EØSU glæder sig desuden over Den Europæiske Centralbanks program om kvantitative lempelser (»quantitative easing«), hvorved banken opkøber statsobligationer fra medlemsstaterne. Dette har været helt afgørende for den økonomiske genopretning og forvaltningen af statsgælden i de medlemsstater, der er underlagt tilpasningsprogrammer.

1.11. Samtidig med at det europæiske projekt fylder 60 år, står det over for en række alvorlige udfordringer, herunder konsekvenserne af brexit, hvilket kan så tvivl om EU's fremtid. En af grundene til, at civilsamfundet har vendt Kommissionens styreformer ryggen er, at EU ikke har levet op til borgernes forventninger til økonomisk konvergens og inklusiv vækst. Selv om den seneste vækst synes stabil, er euroområdet i alt gået glip af et årtis vækst, og først i 2015 nåede BNP tilbage til niveauet før krisen i 2008. EØSU mener, at der er behov for et pragmatisk og ambitiøst initiativ for at reformere Den Økonomiske og Monetære Union og gøre den mere modstandsdygtig og borgervenlig. En sådan reform indebærer, at den økonomiske politik koordineres bedre, og at Nord- og Centraleuropa, hvor man i højere grad baserer sig på konkurrencedygtige markedsregler, og Sydeuropa, hvor man fokuserer mere på solidaritet, risikodeling og integration, mødes på forstandig vis. Hertil kan føjes, at EU ikke bør kunne afstå fra at udvise solidaritet, navnlig i ekstreme situationer, hvor der f.eks. er tale om fattigdom, ulige indkomstforhold og migrationsstyring, og de enkelte medlemsstater bør heller ikke kunne handle udelukkende efter egen vinding.

1.12. Kreditvurderingsbureauerne spillede en afgørende rolle for den voldsomme optrapning af statsgældskrisens omfang. Der kan sås tvivl om deres troværdighed, da Lehman Brothers i begyndelsen af finanskrisen i USA i 2008 gik konkurs, men havde bibeholdt den højeste kreditvurdering helt indtil kollapse. EØSU foreslår, at Kommissionen gør en ekstra indsats for at udarbejde et forslag om oprettelse af et uafhængigt internationalt organ, der skal have til opgave at vurdere, om de udførte kreditvurderinger er troværdige og upartiske. Den bør desuden fremme oprettelsen af et europæisk kreditvurderingsbureau.

1.13. EØSU anbefaler, at der i håndteringen af fremtidige kriser skabes en bedre balance mellem de finanspolitiske og sociale mål, og at man ud over det makroøkonomiske aspekt ved ubalancer også ser på forhold såsom ulige fordeling af indkomst og velstand, nedbringelse af fattigdom, en stærk og konkurrencedygtig erhvervssektor, flere og mere inklusive arbejdspladser, klimaændringer, kvindernes andel i arbejdsstyrken og korruption. Vi må tænke og handle med tanke på, at »der bag underskuddene er mennesker og liv«.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Finanskrisen i Grækenland, Irland og Portugal begyndte i kølvandet på den finanskrisen, der startede i USA. Den blev forværret af landenes deltagelse i euroen, hvilket førte til en ukontrolleret økonomisk vækst på grund af en slækkelse af kontrollen med de offentlige udgifter og banktilsynet og offentlige virksomheders fortsatte låntagning med statsgaranti, hvilket igen førte til en meget stor stigning i de offentlige udgifter. Konsekvenserne spændte fra en hurtig og ukontrolleret stigning i underskuddet på statsbudgettet til negative afsmitninger på handels- og betalingsbalancerne.

2.2. Den finansielle liberalisering og den ukontrollerede stigning i banklån som følge af bankernes aggressive adfærd medførte, at private husholdninger og SMV'er endte med uforholdsmæssig høj gæld, som de var ude af stand til at betale tilbage. Samtidig blev banksektorens kreditværdighed forringet pga. sektorens spekulative adfærd, hvilket udgjorde en risiko for banksystemets normale funktion. Regeringerne fortsatte en procyklisk finanspolitik, der førte til en kraftig forværring af budgetunderskuddet og statsgælden, hvilket gjorde de tre medlemsstater meget sårbare over for internationale investorer lånespekulation. Sådanne uhensigtsmæssige praksisser medførte, at borgernes skattepenge blev brugt til at undgå de store bankers sammenbrud, og dermed blev statsgælden endnu større.

2.3. Den globale krise, der begyndte i 2007-2008, afslørede den forholdsvis nye valutas svagheder og ramte euroområdet hårdt (mellem tredje kvartal 2011 og første kvartal 2013). Selv om de medlemsstater, der i første omgang blev påvirket af krisen, ikke var en del af euroområdet, er det et faktum, at da sårbarhederne blev opdaget i en række eurolande, var forstyrrelserne omfattende. De berørte medlemsstater blev nødt til at træffe vanskelige beslutninger og bruge skatteydernes penge til at støtte bankerne økonomisk og forhindre deres sammenbrud. Bankerne var kommet i vanskeligheder, efter at bolig- og finansboblen, der var blevet større og større i de foregående år, var bristet. Kombinationen af faldende indtægter og høje udgifter som følge af den økonomiske krise førte til en betydelig stigning i de offentlige gældsniveauer i EU fra gennemsnitligt 70 % til 92 % af BNP i 2014 ⁽¹⁾.

2.4. I mellemtiden havde »kreditvurderingsbureauerne« givet Grækenland, Irland og Portugal den såkaldte »junk«-status med det resultat, at førende internationale investorer hævede renten til et niveau, der gjorde det umuligt for medlemsstaterne at finansiere deres budgetunderskud på de finansielle markeder. For at undgå statsbankerot bad disse medlemsstater Kommissionen om lån til en mere overkommelig rentesats til finansiering af deres aktiviteter, så de i det mindste kunne betale de offentlige lønninger og sociale ydelser. Kommissionen bad IMF — pga. fondens store erfaring på området — om hjælp til at danne et partnerskab (trojkaen), der kom til at bestå af Kommissionen, Den Europæiske Centralbank og IMF. De lånte således de pågældende medlemsstater de midler, der skulle til for at undgå misligholdelse. Lånene blev givet under forudsætning af, at medlemsstaterne accepterede de økonomiske, finansielle og finanspolitiske tilpasningsprogrammer, der indebar følgende overordnede målsætninger:

- strukturelle reformer til fremme af potentiel vækst, jobskabelse, forbedret konkurrenceevne og lavere strukturelt underskud (det bør bemærkes, at arbejdsløsheden som følge heraf i denne periode steg uforholdsmæssigt meget, samtidig med at tusindvis af virksomheder lukkede eller blev erklæret insolvente, den sociale dialog blev suspenderet og arbejdsmarkedslovgivningen reformeret til stor skade for arbejdsstyrken), finanspolitisk konsolidering ved hjælp af strukturelle tiltag og en bedre og mere effektiv budgetkontrol
- nedgearing af den finansielle sektor og rekapitalisering af bankerne
- rekapitaliseringen af bankerne blev gennemført med de involverede medlemsstater som garantistillere og ansvarlige, hvilket således bidrog til den eksponentielle stigning i statsgælden.

2.5. Disse foranstaltninger, de såkaldte økonomiske stramninger, havde ødelæggende konsekvenser for befolkningen, der allerede kæmpede med stigende ledighed og høje gældsniveauer, og navnlig for de små og mellemstore virksomheder, som led under manglende adgang til banklån og en betydelig nedgang i den økonomiske aktivitet. Trojkaen udviste total ligegyldighed over for de dramatiske konsekvenser, som den førte politik havde for de sociale forhold og den økonomiske struktur og i særdeleshed for de små og mellemstore virksomheder.

⁽¹⁾ Easterly 2002, IMF (2010) Greece Request for Stand By Arrangement; Landerapport nr. 10/110, maj, Oplæg om en dybere Økonomisk og Monetær Union, Europa-Kommissionen af 31. maj 2017.

2.6. EØSU erkender, at krisens omfang har sat EU's økonomiske, sociale og politiske modstandsdygtighed og særligt den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) på en alvorlig prøve. Som modforanstaltninger mod krisen har det vist sig, at det ikke rækker blot at se på størrelsen af den økonomiske vækst i en given medlemsstat, men at det også er nødvendigt at vurdere kvaliteten af væksten og identificere de makroøkonomiske faktorer, der danner grundlaget for, om denne udvikling kan fastholdes eller ej ⁽²⁾. Hvis en sådan kontrol var blevet udført effektivt, ville krisen helt sikkert ikke have nået samme katastrofale omfang i de pågældende medlemsstater.

3. Kort beskrivelse af de begivenheder, der førte til trojkaens intervention i Portugal

3.1. Selv med høje toldtariffer og -afgifter og med en selvstændig valuta, der tillod devalueringer, var det gennemsnitlige underskud på handelsbalancen fra 1974 til 1995 på 9,1 % af BNP, og i perioden fra 1996 til 2010, hvor euroen nu var blevet indført, var det på 8,5 % af BNP. Disse tal viser, at euroen ikke kan tillægges ansvaret for tabet af konkurrenceevne.

3.2. Hovedårsagen til Portugals statsgældskrise er således ikke tabet af konkurrenceevne i eksportsektoren, men snarere det faktum, at indførelsen af euroen indebar, at de automatiske stabilisatorer, som havde bidraget til at holde nettoudlandsgælden på et acceptabelt niveau og holde budgetunderskuddet under kontrol, blev fjernet. Forklaringen på årsagerne til den portugisiske krise førte til en anderledes opskrift på, hvordan man bedst kan reagere på denne type krise, og den adskiller sig meget fra den, som trojkaen brugte ⁽³⁾.

3.3. Den finansielle pakke på 78 mia. EUR (ca. 45 % af BNP) dækkede perioden 2011 til 2014 og skulle sikre den finansielle stabilitet i Portugal, euroområdet og EU. Programmet indeholdt 222 foranstaltninger, der omfattede adskillige sektorer, og i løbet af anvendelsesperioden blev der gennemført flere revisioner med endnu flere stramninger. Disse foranstaltninger blev betragtet som en samlet plan, der fuldstændig skulle reformere landet ⁽⁴⁾.

4. Kort beskrivelse af de begivenheder, der førte til trojkaens intervention i Irland

4.1. Da Irland blev medlem af EU, var landets gennemsnitsindkomst på 63 % af EU-gennemsnittet, og efter nogle år nåede den op på over 125 % og dermed over det europæiske gennemsnit, hvor den stadig befinder sig på trods af krisens omfang. I den gyldne periode med økonomisk vækst mellem 1994 og 2000 steg BNP med gennemsnitligt 9,1 % om året. Imidlertid faldt BNP i perioden mellem 2008 og 2010 med omkring 13 % om året. Den indenlandske efterspørgsel gik i frit fald fra begyndelsen af 2008. Sparepolitikken efter det finansielle tilpasningsprogram førte til et tabt årti ⁽⁵⁾.

4.2. I de første år med euroen og frem til 2007/08 oplevede Irland et boom på boligmarkedet, og ejendomspriserne steg betydeligt. Kreditudvidelsen var i høj grad koncentreret om ejendomsspekulation. Da finanskrisen brød ud, og ejendomspriserne ikke længere steg, faldt skatteindtægterne drastisk, da de var tæt forbundet med boomet på boligmarkedet. Det medførte en kraftig stigning i underskuddet, samtidig med at det påvirkede det finansielle system negativt, og de største irske bankers aktiekurser kollapsede ⁽⁶⁾.

4.3. Den 21. november 2010 blev Irland det andet land i euroområdet, som søgte om finansiell bistand. Programmet bestod af et lån på 85 mia. EUR, hvoraf 35 mia. EUR blev øremærket til det finansielle system ⁽⁷⁾. Den 14. november 2013 konkluderede Eurogruppen, at det økonomiske tilpasningsprogram havde været en succes, og at Irland derfor kunne forlade programmet ved årets udgang.

5. Kort beskrivelse af de begivenheder, der førte til trojkaens intervention i Grækenland

5.1. Mellem 2001 og 2007 var den græske økonomi næst efter den irske den hurtigst voksende økonomi i euroområdet med en gennemsnitlig vækstrate på 3,6 % af BNP mellem 1994 og 2008. I denne periode med konsekvent vækst blev endemiske makroøkonomiske ubalancer og strukturelle fejl imidlertid forværret af det politiske systems svaghed.

⁽²⁾ Se EØSU's udtalelse om makroøkonomiske ubalancer (EUT C 218 af 23.7.2011, s 53).

⁽³⁾ ZBW — Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

⁽⁴⁾ ZBW — Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

⁽⁵⁾ ZBW — Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

⁽⁶⁾ EØSU's studie »The impact of anti-crisis measures and the social and employment situation: Ireland« (2013).

⁽⁷⁾ ZBW — Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

5.2. Den nationale opsparingskvote faldt med 32 procentpoint i perioden 1974-2009 og førte til et voksende underskud på de løbende poster og en intensivering af den kroniske udenlandske gæld. Ukontrollerede offentlige udgifter kombineret med en manglende sikring af passende skatteindtægter resulterede i en akkumulering af statsgælden ⁽⁸⁾.

5.3. I august 2015 blev der vedtaget et tredje stabilitetsprogram i form af et tillæg til aftalememorandummet, hvori de politiske betingelser blev præciseret og de sociale konsekvenser vurderet. Hensigten var at fremme Kommissionens forhandlingsposition, og derudover skulle det fungere som en manual til opfølgning og overvågning af programmets gennemførelse. Dette skridt blev taget som følge af, at Kommissionens formand Jean-Claude Juncker i 2014 insisterede på og fastlagde retningslinjer om, at alle støtte- og reformprogrammer i fremtiden skal vurderes på baggrund af deres finanspolitiske bæredygtighed, men også på baggrund af de sociale konsekvenser, hvilket desuden skal sikre, at de sociale virkninger af strukturreformer diskuteres offentligt. Kommissionen er fuldt ud klar over de sociale forhold i Grækenland og mener, at en forbedring af disse er afgørende for, om landet opnår bæredygtig og inklusiv vækst ⁽⁹⁾.

5.4. Det Europæiske Råd besluttede den 15. juni 2017 at yde Grækenland et ekstra lån til økonomisk, finansiel og social genopretning.

6. De makroøkonomiske, sociale og finansielle resultater af tilpasningsprogrammet

6.1. Overordnet set er det eneste positive, der er kommet ud af tilpasningsprogrammerne, at det blev muligt for medlemsstaterne (Irland og Portugal) at slippe ud af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud og igen få adgang til de finansielle markeder under acceptable finansieringsbetingelser. Siden 2014 er budgetunderskuddet faldet og eksporten steget, hvilket har resulteret i en forbedring af betalingsbalancen over for udlandet (varer, tjenesteydelser og kapital), økonomisk vækst og øget beskæftigelse. Alle de andre indikatorer har fortsat dramatiske følger for den sociale velfærd og devalueringen af de makroøkonomiske faktorer — også på meget lang sigt. På nogle områder er skaden uoprettelig, f.eks. hjerneflugten med efterfølgende negative virkninger på potentiel vækst inden for innovation og udvikling i oprindelseslandene, den kraftige stigning i fattigdommen samt indkomstforskelle og ulige adgang til grundlæggende sundhedspleje og velfærd generelt ⁽¹⁰⁾.

7. Erfaringerne bør resultere i ændringer og nytænkning af EU's politikudformning

7.1. Den Europæiske Union — og euroområdet — var fuldstændig uforberedt på at skulle tackle en finanskrisen i medlemsstaterne, hvilket fik den til at acceptere alle IMF's forslag fuldt ud i stedet for at tilpasse dem til de fælles europæiske værdier og standarder for solidaritet. I Grækenlands tilfælde gik der værdifuld tid tabt, før EU reagerede på problemet, og de indledende forslag var hverken klare eller gennemarbejdede. For eksempel blev den samlede lånesum ændret flere gange på grund af tøven fra Kommissionens side, hvilket førte til spekulationer på markedet og forværrede den allerede alvorlige situation.

7.2. De økonomiske, finansielle og finanspolitiske tilpasningsprogrammer, der blev gennemført i Grækenland, Irland og Portugal, blev udarbejdet af IMF og afspejlede til dels det samme rationale, som IMF anvendte under krisen i 1980'erne i Afrika og i 1990'erne i visse asiatiske lande. I disse lande kunne man ved at nedskrive valutaen ved hjælp af valutakursmekanismen effektivt fastholde væksten og mindske underskuddet på betalingsbalancen og derved opnå makroøkonomisk stabilitet, navnlig finanspolitisk konsolidering og en mere stabil inflation, og styrke eksporten (1). Det nye i tilfældet med Grækenland, Irland og Portugal var, at programmerne for første gang blev anvendt i et fælles valutaområde (uden mulighed for valutadevaluering) og i lande, der var medlemmer af EU og euroområdet. Hvad angår medlemsstaterne, hvor formålet var at rette op på den finanspolitiske ubalance og uligevægten på betalingsbalancen samt genskabe tilliden, mente IMF, at der var behov for en betydelig omlægning af økonomierne med en forventet lav BNP-vækst (2). Formålet med tilpasningsprogrammerne var således at opnå en finanspolitisk konsolidering gennem sparepolitikker med radikale nedskæringer i de offentlige udgifter og langsigtede strukturforanstaltninger i form af f.eks. skatte- og arbejdsmarkedsreformer for at reducere underskuddene og øge statens indtægter. Denne sparepolitik blev gennemført ved hjælp af en **intern devaluering af komponenterne i den økonomiske og sociale model**.

⁽⁸⁾ EØSU's studie »The impact of anti-crisis measures and the social and employment situation: Greece« (2013).

⁽⁹⁾ Studie udarbejdet af EP's Enhed for Støtte til den Økonomiske Styring »The Troika and financial assistance in the euro area: successes and failures« (februar 2014).

⁽¹⁰⁾ Se bilag I med de vigtigste statistiske indikatorer.

7.3. Den samlede evaluering af IMF-programmerne, der blev udført af IMF-organet »Independent Evaluation Office« (juli 2016), viser, at de tre landes problemer var blevet identificeret på korrekt vis under kriseovervågningen før krisen, **men man havde ikke forudset og vurderet risicienes omfang godt nok**. Dette viste sig senere **at være afgørende for de negative virkninger** og bidrog til tilpasningsprogrammernes skævvridning. Derudover nævnes også inkonsekvenser i samordningen mellem trojkaens partnere i anvendelsen og overholdelsen af betingelserne for euroområdet instrumenter (Den Økonomiske og Monetære Union, stabilitets- og vækstpagten, proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud og det europæiske semester). Hertil kommer, at forhandlingsdelegationernes uddannelse og ansvarsdeling mellem medlemmerne ikke var klart defineret, og at erfaringerne fra tidligere kriser ikke altid blev udnyttet.

7.3.1. Sparepolitikken endte i en **ond cirkel** af stramninger, der førte til recession og følgelig yderligere stramninger, hvilket til sidst resulterede i en katastrofal situation, hvor BNP faldt til det samme niveau som for 10-20 år siden, udgifterne til offentlige og private investeringer faldt, og banksystemet brød sammen. Alt dette medførte et kollaps af produktionssystemet (SMV'er, familievirksomheder og selvstændige) og havde katastrofale virkninger på alle niveauer af den sociale beskyttelse.

7.4. Manglerne og uoverensstemmelserne i udarbejdelsen af støtteprogrammerne var i store linjer som følger:

- Krisens strukturelle dimension blev overset.
- Virksomhedernes og de private husholdningers gældsætning blev undervurderet.
- Virkningen af den indenlandske efterspørgsel på vækst og jobskabelse blev undervurderet.
- Reformen af staten berørte ikke grundlæggende strukturelle aspekter.
- Den strukturelle reform af økonomien blev reduceret til en devaluering af interne konkurrencefaktorer (lønninger, længere arbejdsdage, skrappe arbejdsmarkedsreformer, voldsomme skattestigninger osv.).
- Tidshorisonten for gennemførelsen af programmerne var for kort.
- Det er ekstremt svært at opnå både intern og ekstern balance samtidigt, når der er meget store underskud på begge.
- Budgetkonsolideringsforanstaltninger, navnlig når de anvendes på udgiftssiden i en situation, hvor der er alvorlig recession, og hvor de berørte lande ikke råder over mekanismer til devaluering af valutaen, og hvor partnerne gør præcis det samme, har på intet tidspunkt fungeret i noget land i verden. Der er i dag enighed om, at sådanne foranstaltninger på kort sigt fører til recession, og at de ar, de påfører økonomien, ofte er permanente.
- De uhensigtsmæssige finanspolitiske multiplikatorer medførte alvorlige fejl.

7.5. Ethvert tilpasningsprogram bør ikke alene tage højde for alle de politiske aspekter og dialoger, der har betydning for programmets succes, men bør også altid omfatte indikatorer for de fordelingsmæssige konsekvenser af sådanne tilpasningsforanstaltninger med særligt fokus på at identificere de sociale konsekvenser og konsekvenserne for virksomhederne — på alle tænkelige niveauer. Derudover bør programmerne omfatte en række kompensationsordninger, således at de negative konsekvenser (f.eks. virksomhedskonkurser, stigende ledighed, lavere lønninger, øget fattigdom, øget udvandring) imødegås effektivt ved hjælp af genopretningsprogrammer for at undgå alvorlige sociale situationer, herunder udvandring. Der bør tages hensyn til alle sektorer, så vi ikke ender med tabere og vindere, sådan som det skete med de programmer, der blev anvendt i Grækenland, Irland og Portugal.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG I

Bemærk venligst følgende basisindikatorer:

Basisindikatorer	Grækenland			Irland			Portugal		
	2008	2013	2016	2008	2013	2016	2008	2013	2016
Samlet arbejdsløshedsprocent	8 %	27,5 %	23,4 %	6,4 %	13,1 %	6,9 %	7,8 %	16,2 %	10,5 %
Ungdomsarbejdsløshedsprocent (15-24-årige)	22 %	58,3 %	48 %	12,8 %	27,5 %	16 %	16,5 %	38,1 %	28 %
Fattigdomsprocent	28,7 %	35,7 %	36,4 %	22,3 %	30,5 %	26 %	19,7 %	24 %	23,1 %
BNP-vækst	0,3 %	3,2 %	2,1 %	- 4,4 %	1,1 %	5,2 %	0,2 %	- 1,1 %	1,4 %
Budgetunderskud som % af BNP	- 7,7 %	- 6,1 %	- 1,2 %	- 7 %	- 7,2 %	0,5 %	- 2,6 %	- 2,9 %	- 2,1 %
Statsgæld som % af BNP	100 %	177,9 %	178,8 %	42,4 %	119,5 %	75,4 %	71,7 %	129 %	130,4 %

Kilde: Eurostat.

Spareprogrammet i Portugal: Sociale virkninger og virkningerne på erhvervsstrukturen

- Indkomsten fra beskæftigelse faldt med 12 % fra 2009 til 2014.
- Indkomstfaldet var meget ulige fordelt og i vid udstrækning regressiv. Det påvirkede mest »middelklassen«, de fattigste i samfundet og små familievirksomheder.
- Indkomstfaldet på 5 % i Portugal stod i kontrast til tendensen i Europa, hvor husstandsindkomsterne steg med 6,5 % (mellem 2009 og 2013).
- Uligheden steg betydeligt pga. faldet i de laveste lønninger og en væsentlig stigning i andelen af usikre ansættelsesforhold, hvilket medførte en stigning i antallet af fattige arbejdstagere.
- Med en øget indkomstfattigdom steg fattigdomsraten med 1,8 % fra 17,7 % til 19,5 %, og antallet af fattige nåede 2,02 mio. i 2014.
- Den fattigste del af befolkningens svindende ressourcer påvirkede de mest sårbare grupper (ældre og børn).
- I løbet af tilpasningsprogrammet emigrerede mere end 400 000 portugisere, hovedsagelig personer med videnskabelige og tekniske kvalifikationer på højt niveau⁽¹⁾, og tusindvis af virksomheder (primært SMV'er og familievirksomheder) blev erklæret konkurs.

Spareprogrammet i Irland: Sociale virkninger og virkningerne på erhvervsstrukturen

- I 2009 blev den garanterede minimumsindkomst nedsat med 15 %, men dog bragt tilbage til det oprindelige niveau i 2011.
- Tilpasningen af indenrigs-, detail- samt bygge- og anlægsmarkedene indebar omfattende tab af arbejdspladser i disse sektorer⁽²⁾, da tusindvis af virksomheder gik konkurs.

⁽¹⁾ *Desigualdade de rendimento e Pobreza em Portugal* »Indkomstulighed og fattigdom i Portugal« (FFMS, september 2016).

⁽²⁾ EØSU's studie »The impact of anti-crisis measures and the social and employment situation: Ireland« (2013).

- Arbejdsløshedsprocenten steg med 6,4 % i 2008 til 15 % i 2012. Især langtidsledige og unge var berørte, da arbejdsløshedsprocenten her var på linje med de sydeuropæiske lande (ca. 30 %).
- Fra 2008 steg antallet af personer, der emigrerede hurtigt (82 000 emigrerede i 2012 alene).
- De sociale ydelser blev skåret med ca. 15 %.
- Ud over nedskæringerne i den offentlige sektor og de sociale ydelser var strategien at skære ned i personalet i den offentlige sektor (sundheds-, uddannelses- og sikkerhedssektoren samt den offentlige forvaltning) gennem frivillige fratrædelsesordninger.
- Nettoindkomsten i den nederste decil faldt med 25 %.
- Procentdelen af befolkningen i risiko for fattigdom steg til 15,8 % (ca. 700 000 personer og heraf 220 000 børn) ⁽³⁾.
- Bygge- og anlægsprogrammer blev fuldstændig lammede, hvilket medførte boligmangel, der skulle fortsætte et helt årti efter kollapsedet. Virksomheder med forbindelse til sektoren, overvejende SMV'er, blev ramt hårdt, hvilket havde meget alvorlige konsekvenser for både arbejdsgivere og -tagere.

Spareprogrammet i Grækenland: Sociale virkninger og virkningerne på erhvervsstrukturen

Krise- og antikrisepolitikkerne i Grækenland havde både direkte og indirekte mange alvorlige virkninger på virksomheder (konkurs), arbejdsmarkedet og de sociale forhold. Arbejdstagere, pensionister, skatteydere og deres familier blev ikke ramt på samme måde:

- Arbejdsløshedsprocenten var på 13,5 % i oktober 2010, men steg til 27,5 % i 2013.
- Ungdomsarbejdsløsheden ligger fortsat på omkring 45,5 %.
- De alvorlige indkomsttab er forbundet med den høje arbejdsløshed.
- Dramatiske løn- og pensionsnedskæringer reducerede sammen med deltidsjobs, overdreven gældsætning og høje skatter voldsom husstandsindkomsterne, udhulede købekraften og marginaliseres store dele af befolkningen.
- Civilsamfundsorganisationerne oplevede store, finansielle problemer, hvilket gjorde det umuligt at deltage konsekvent i den sociale og civile dialog eller håndtere de udfordringer, der opstod, ordentligt. Det kan være med til at svække demokratiets kvalitet, da det kan føre til, at de forskellige økonomiske og sociale interesser underrepræsenteres.
- Civilsamfundets markedsovervågningsmekanismer forværres pga. manglende menneskelige og finansielle ressourcer, hvilket fører til, at mange gruppers interesser, herunder forbrugere, ikke beskyttes.
- Niveauet for social beskyttelse, uddannelse og sundhed blev betydeligt svækket pga. nedskæringerne ⁽⁴⁾.
- Situationen er fortsat alvorlig, når det gælder adgang til sundhedsydelser, køb af medicin og social beskyttelse.
- Disse forhold fik fattigdomsraten til at stige, og mere end 20 % af befolkningen er nu berørt heraf, hvilket fører til øget ulighed.

⁽³⁾ ZBW — Leibniz Information Centre for Economics (Intereconomics 2013).

⁽⁴⁾ EØSU's studie "The impact of anti-crisis measures and the social and employment situation: Greece" (2013).

BILAG II

Følgende ændringsforslag blev forkastet under afstemningen, men opnåede dog mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 1.7

Ændres som følger:

Digitalisering, robotisering og kunstig intelligens fører til gennemgribende ændringer i økonomien, på arbejdsmarkedet, herunder nye jobtyper, ændringer inden for de færdigheder, der er behov for, og i samfundet. Det udfordrer de eksisterende strukturer, herunder de automatiske stabilisatorer, hvilket følgelig vil øge andelen af mennesker, der lever i eksklusion, i en uforudsigelig grad. EØSU anbefaler Kommissionen at skabe en basal europæisk universel arbejdsløshedsforsikring for effektivt at håndtere denne udfordring og sikre alle anstændig social beskyttelse, så længe de er erhvervsaktive (de 15-65-årige). ~~Hvad angår spørgsmålet om bekæmpelse af den stigende fattigdom, bør Kommissionen også oprette en mindeindkomststøtte og derved anlægge en strategi og et mål på europæisk plan, der sikrer, at ingen bliver tabt på gulvet.~~

Begrundelse

Forslaget er ikke realistisk i denne form og hører heller ikke under Kommissionens beføjelser.

Ændringsforslaget blev forkastet med 74 stemmer for, 129 imod og 13 hverken for eller imod.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om industrielle ændringer i sundhedssektoren**(initiativudtalelse)**

(2018/C 227/02)

Ordfører: **Joost VAN IERSEL**Medordfører: **Enrico GIBELLIERI**

Plenarforsamlingens beslutning	1.6.2017
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI)
Vedtaget i CCMI	23.1.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	(163 stemmer for)
(for/imod/hverken for eller imod) Enstemmigt	

1. Konklusioner

1.1. Medicinsk teknologi, som er genstand for denne udtalelse, spiller en vigtig rolle i de ændringer, der for tiden sker i sundhedssektoren til gavn for patienterne og værdibaserede sundhedsydelser i Europa.

1.2. Skræddersyede sundhedsydelser, som sikrer lige og bedre adgang og kvalitet, er et væsentligt emne. Teknologien og store mængder anonyme data vil i høj grad fremme nye behandlingsmetoder og typer af operationer samt understøtte alle faser af forebyggelse og rehabilitering. Rehabilitering finder i højere grad sted uden for hospitalerne ved hjælp af e-sundhedsteknologi.

1.3. Sundhedssystemerne vogter nøje over nærhedsprincippet, da der er tale om ydelser af almen interesse. Sundhedssektoren og organisationen heraf er meget decentraliseret og opsplittet. Nationale og regionale hindringer bør mindskes for at få mest muligt ud af den nye teknologi og opnå øget produktivitet og effektivitet i overensstemmelse med sundhedssystemernes offentlige målsætninger.

1.4. Det fortsatte samspil mellem de mange forskellige relevante aktører — nationale ministerier, patientorganisationer, sundhedspersonale og andet personale inden for sundhedssektoren, hospitaler, forsikringsselskaber og tilsyn — medfører, at de industrielle aktører, navnlig SMV'erne, arbejder under komplekse forhold.

1.5. Den industrielle omstillingsproces anses desuden for at tage behørigt højde for de fælles værdier og principper, der ligger til grund for Europas sundhedssystemer, og som blev fastlagt af Rådet i 2006 ⁽¹⁾ og bekræftet i de nylige forpligtelser under EU's sociale søjle og de vedtagne mål for bæredygtig udvikling ⁽²⁾.

1.6. For industrien er foranstaltninger på EU-plan nødvendige for at sikre et pålideligt europæisk marked og for at kunne stå tilstrækkelig stærkt over for de internationale konkurrenter. EU spiller en afgørende rolle, når det gælder om at skabe fair konkurrence og vejlede og føre tilsyn med omlægningsprocesserne.

⁽¹⁾ Se EPSCO-Rådets konklusioner (2006/C 146/01) og bilag 2 hertil af 2. juni 2006 om virkningerne af de europæiske værdier.

⁽²⁾ Se navnlig mål 3, 5, 9 og 10.

1.7. De vigtigste aktører og medlemsstater bør udvikle de mest hensigtsmæssige tilgange og indgå forpligtelser, for så vidt angår adgangen til og kvaliteten af sundheds- og plejeydelser, overkommelige priser og forebyggelse. I samme forbindelse er der brug for særlige tilgange, også når det gælder sygepleje, for at imødekomme sårbare, især ældre, menneskers behov. Lige så vigtig er det at have den mest hensigtsmæssige tilgang til ny teknologi og innovation, integrerede plejemodeller og sammenslutninger samt (grænseoverskridende) netværk og (store) offentlig-private partnerskaber. Det bør desuden sikres, at EU's bestemmelser og retningslinjer gennemføres korrekt. Hvert af disse spørgsmål kræver, at Kommissionens tjenestegrene indtager en aktiv og ansporende rolle.

Anbefalinger

1.8. EU-institutionerne bør fremme økonomisk performance, innovation, digitalisering og effektive offentlige indkøb og samtidig lette vilkårene for grænseoverskridende handel med medicinsk udstyr og industriprodukter.

1.9. EU's industripolitik skal bygge på delte kompetencer mellem medlemsstaterne og EU inden for rammerne af artikel 168 i TEUF. På samme måde bør EU's innovationspolitikker understøtte industrien. EU-støtte (Horisont 2020 m.m.) skal koordineres på behørig vis og sammenkædes med eksisterende nationale programmer.

1.10. Den medicinske industri kommer til at drage stor nytte af strategien for et digitalt indre marked. Frie (big) datastrømme på tværs af EU bør fremmes under overholdelse af bestemmelserne om beskyttelse af patientens privatliv og sikkerhed.

1.11. Offentlige indkøbsprocedurer spiller en vigtig rolle, når projekter med avanceret teknologi iværksættes. Kommissionen bør sikre effektive offentlige indkøb i hele EU i overensstemmelse med direktiv 2014/12/EU.

1.12. Inden for den bredere ramme af nationale tilgange findes der mange regionale initiativer. Kommissionen bør fremme udveksling af gode erfaringer. Bilaterale kontakter mellem offentlige og private sundhedsmyndigheder bør fremmes.

1.13. Der bør desuden i det europæiske semester og de landespecifikke henstillinger⁽³⁾ foretages en vurdering af, hvordan de teknologiske forandringer påvirker omstillingen af sundhedssystemerne.

1.14. Kommissionen bør tilstræbe en effektiv intern koordinering og tilskynde universiteter, lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter og den medicinske teknologi til at indgå i dialog og skabe platforme. Disse kan foregå med et eksempel på et tæt samarbejde mellem offentlige aktører, såsom nationale sundheds-, finans- og industriministerier, og den private sektor.

1.15. Den menneskelige faktor er altafgørende. Overgangen til nye sundheds- og plejetjenester kræver åbenhed og nye former for faglighed i sektoren på alle niveauer samt en omstrukturering af arbejdet på sundheds- og plejeområdet. Den europæiske sociale dialog om sundhedstjenester og sociale tjenester — der har fundet sted siden 2006 — bør yderligere styrkes for at sikre passende uddannelses- og erhvervsuddannelsesprogrammer samt forbedre arbejdsvilkår og -pladser.

2. Den nuværende situation

2.1. EØSU har drøftet den seneste udvikling i sundhedssektoren i en række udtalelser⁽⁴⁾. Nærværende udtalelse fokuserer specifikt på den nuværende gennemgribende omstilling i den medicinske teknologi.

2.2. Den teknologiske del af sundhedssektoren alene beskæftiger mere end 575 000 mennesker i omkring 26 000 virksomheder. Branchen domineres af SMV'er, der interagerer med store virksomheder.

⁽³⁾ Kommissionens landespecifikke henstillinger (CSR: Country Specific Recommendations).

⁽⁴⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 160, EUT C 242 af 23.7.2015, s. 48, SOC/560 — Bæredygtige systemer for socialsikring og social beskyttelse i den digitale tidsalder (endnu ikke offentliggjort i EUT), EUT C 133 af 9.5.2013, s. 52, EUT C 434 af 15.12.2017, s. 1.

2.3. Sektorens værdi anslås til mere end 100 mia. EUR. I 2015 var der et handelsoverskud på 14,1 mia. EUR, hvilket var dobbelt så meget som i 2006, og det oversteg i væsentlig grad det amerikanske handelsoverskud på 5 mia. EUR. Sektoren har således fremragende fremtidsperspektiver.

2.4. Forskning er både et resultat af den løbende trinvis innovation samt virksomheders gennembrud og banebrydende innovative tiltag, men ses ofte også som spinoffs fra eksisterende strukturer, såsom universitetshospitaler. Antallet af patenter afspejler merværdien af innovation. I 2015 blev der indgivet 12 474 patentansøgninger inden for medicinsk teknologi. Det er ca. 17 % mere end inden for digital kommunikation og datakommunikation og næsten 55 % mere end inden for lægemiddelindustrien og bioteknologi ⁽⁵⁾.

2.5. I 2015 tegnede sundheds- og langtidspleje sig for 8,7 % af BNP i EU og for 15 % af de samlede offentlige udgifter. Dette tal kunne stige til 12,6 % af BNP i 2060 som følge af dyrere behandlingsmetoder, den aldrende befolkning og den kraftige stigning i kroniske sygdomme og ledsagesygdomme ⁽⁶⁾. På grund af økonomiske begrænsninger er sundhedsplejen under stigende budgetpres. Det kan føre til kortsigtede budgetnedskæringer, hvilket igen vil påvirke udgifterne til forskning og udvikling i en negativ retning.

2.6. Samskabelse og samarbejde mellem store virksomheder og SMV'er er almindelig standard. De store virksomheder fokuserer på at udvikle kapitalintensiv hardware- og softwareplatforme, mens SMV'erne fokuserer på specifikke platforme til specifikke formål.

2.7. Der er store forskelle landene imellem. Sundhedssystemerne og de finansielle strukturer samt den teknologiske udvikling, herunder kapaciteten til at tage innovative løsninger i brug og fremherskende medicinsk praksis, varierer også meget fra land til land.

2.8. Den medicinske teknologi har et stort potentiale, men står også over for store udfordringer. De overvejende offentlige aktører og en lang række forskellige interessenter, virkningen af europæiske værdier ⁽⁷⁾, behovet for bæredygtig offentlig finansiering samt det velbevogtede nærhedsprincip og de decentraliserede og oftest regionale økosystemer gør, at der er tale om en selvstændig industri.

2.9. Regionerne er et godt grundlag for samarbejde, men fraværet af samlede projekter og regional opsplitning udgør ofte en hindring for innovative SMV'er, da deres evne til at tiltrække egenkapitalinvesteringer er direkte afhængig af, om de formår at udvikle et større marked for e-sundhedsløsninger.

2.10. I modsætning til USA, hvor en stor del af sundhedsplejen organiseres gennem private forsikringsordninger, finansieres sundhedspleje overvejende offentligt.

2.11. Det tætte samarbejde mellem samtlige aktører sikrer fremskridt inden for den medicinske teknologi. Økosystemet er under drastisk forandring med nye aktører som drivkraften bag den digitale omstilling. Det er en svær balancegang, når sektoren skal tage højde for både markedskræfterne og interessen fra offentligheden, der kræver sundhedsydelser til overkommelige priser for alle.

2.12. Sektoren skal fungere i et miljø, der består af både industrien, læger, hospitaler, velinformerede patienter og patientorganisationer samt forsikringsselskaber (herunder nationale lovpligtige/obligatoriske socialsikringsordninger) — med andre ord er der tale om mange indbyrdes forbundne aktører, der indgår i et komplekst system.

2.13. Teknologi og innovation er en del af dette særlige økosystem. Innovation sker ikke længere hovedsagelig på udbudssiden. Den nuværende praksis viser, at efterspørgselssiden, som generelt ikke er særlig interesseret i nye tilgange, i stigende grad kommer med på vognen. Det endelige resultat følger som regel af indgående koordinering mellem alle aktørerne på nationalt og ofte regionalt plan.

⁽⁵⁾ *The European Medical Technological Industry in figures* (2015).

⁽⁶⁾ Kommissionen (2017).

⁽⁷⁾ Se fodnote 1.

2.14. Industrien fokuserer på specifikke løsninger og fornyelse af alle elementer i den industrielle værdikæde. De enkelte medicinske specialområder har deres egne kendetegn. Parallelt hermed kommer der stadig flere integrerede plejeløsninger.

2.15. Det nuværende system testes hele tiden. Det er langt fra nemt for industrien at overholde alle krav, da de lovgivningsmæssige krav nogle gange overlapper hinanden.

3. EU's industripolitik

3.1. EØSU glæder sig over EU's nye fokus på, at produktiviteten på sundhedsområdet skal øges ved hjælp af innovation, mere (omkostnings)effektivitet, bedre adgang og e-færdigheder⁽⁸⁾. Strategien for et digitalt indre marked åbner op for en række nye muligheder såvel som udfordringer.

3.2. EU's industripolitik bør bygge på delte kompetencer mellem medlemsstaterne og EU inden for rammerne af artikel 168 i EUF-traktaten⁽⁹⁾. Sideløbende hermed bør samarbejdet med WHO og OECD intensiveres. EU og de nationale myndigheder bør aktivt bekæmpe uhensigtsmæssig opsplitning, og objektive målinger efterlyses.

3.3. Industriens ydeevne samt samspillet mellem industrien og de nationale og regionale aktører bør fremmes. EU-finansieringsmekanismer og national finansiering bør supplere hinanden, og europæiske, nationale og regionale målsætninger bør samles under ét.

3.4. En vifte af direktiver og retningslinjer inden for sundhedssektoren — om for sundhed og sikkerhed⁽¹⁰⁾, patientrettigheder⁽¹¹⁾, beskyttelse af patientens privatliv og intellektuelle ejendomsrettigheder — har betydning for industrien. Navnlig projekterne FP7/Horisont 2020 og samhørighedspolitikken er samfinansierede med forbindelse til medicinsk udstyr. Horisont 2020 har, for så vidt angår den akademiske verden og den medicinske teknologi, især været nyttig for medicinalindustrien. Siden 2015 har EIT finansieret en lang række regionale initiativer⁽¹²⁾.

3.5. En EU-industripolitik er afgørende i lyset af den finansielle støtte og de teknologiske landvindinger i konkurrerende lande. I Kina begunstiger man via *China 2025*-strategien indenlandske mærker og opfordrer hospitalerne til at give den kinesiske industri forrang og afskrække udenlandske investeringer, hvilket kan ramme de europæiske virksomheder hårdt. I betragtning af den eksisterende og stigende protektionisme i USA er der næppe fair konkurrencevilkår på tværs af Atlanten. I USA er en digital revolution også godt på vej⁽¹³⁾. Virksomheder fra USA har nem adgang til det europæiske marked, og Google er en stærk ny konkurrent. EU må i sine handelsforhandlinger sikre, at den europæiske produktion følger den seneste udvikling, når det gælder almene sundhedsydelser.

3.6. Dataoptimering øger mulighederne for alle virksomheder i Europa⁽¹⁴⁾. Elektroniske patientjournaler (EPJ) er meget omkostningskrævende. Opsplitning af og de grænseoverskridende hindringer for sundhedsdata står i vejen for forsøgene på at skabe interoperabilitet og europæiske SMV'er. At data og ressourcer samles på tværs af EU vil i høj grad være en fordel, når det gælder fremtidige personlige medicinske løsninger, såsom bedre forebyggelse, mere præcis diagnosticering og bedre behandlinger. Der indsamles stadig relativt få data på dette område sammenlignet med USA og Kina.

⁽⁸⁾ Se EPSCO-Rådets konklusioner (2006/C 146/01) og bilag 2 hertil af 2. juni 2006 om virkningerne af de europæiske værdier.

⁽⁹⁾ Artikel 168 i afsnit XIV i EUF-traktaten: Folkesundhed.

⁽¹⁰⁾ Rådet har for nylig vedtaget to forordninger med stor indflydelse på industrien om nyt udstyr og in vitro-diagnostik.

⁽¹¹⁾ Se i denne forbindelse artikel 35 i charteret om grundlæggende rettigheder, dok. 2012/C 326/02 og det Europæiske Charter for Patientrettigheder.

⁽¹²⁾ EIT Sundhed (Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT)) blev oprettet den 9. december 2014.

⁽¹³⁾ Se undersøgelse af Goldman Sachs (2015): *A digital healthcare revolution is coming — and it could save America \$300 billion*.

⁽¹⁴⁾ Se Kommissionens meddelelse »Opbygning af en europæisk dataøkonomi« (marts 2011) og EØSU's reaktion TEN/630.

3.7. OPP'er af aktører i den offentlige og den private sektor skal nøje bedømmes og overvåges, når det gælder deres kapacitet til at skabe innovative og bæredygtige løsninger, industrielle mål og gavnlige samspil og udvekslinger.

4. Innovation og behovet for bæredygtige langsigtede løsninger

4.1. På nuværende tidspunkt udgør investeringer i teknologi inden for sundhedssektoren kun 2-3 % af de samlede sundhedsomkostninger. De mange innovative tiltag finder desuden specifik anvendelse på alle de enkelte medicinske specialområder⁽¹⁵⁾ og spiller en stor rolle for lægegerningens fremtid samt sygehusvæsenets og sundhedssektorens organisering i almindelighed. Overalt i EU indføres nye forretningsmodeller.

4.2. Økonomisk pres kan føre til billigere og mere kortsigtede løsninger og følgelig færre innovative tiltag. Derudover resulterer medlemsstaternes forskellige incitamenter ikke i tilstrækkelig grad til innovation, hvilket kan medføre, at patienternes medicinske behov ikke opfyldes, eller at nytteværdien falder, hvilket i sidste ende fører til dyrere behandlinger. EØSU slår til lyd for bilateral udveksling og deling af initiativer på europæisk plan.

4.3. Produktivt regionalt samarbejde og *levende laboratorier* i sektoren bør fremmes. EIT styrker samarbejdet ved at fremme udviklings- og synergiprojekter med katalysatoreffekt, bl.a. via *Hubs*, og ved at fremme dialog, platforme og forbindelser, når det gælder enkeltstående projekter.

4.4. Digital innovation, navnlig inden for mobile sundhedsapplikationer, kan være med til at tackle de risikofaktorer, der er forbundet med kroniske sygdomme. Mobil sundhed og elektronisk overvågning er med til at forebygge og kan også nedbringe behovet for dyre behandlinger på et senere tidspunkt.

4.5. F&U samt innovation har imidlertid brug for input for at holde sig kørende. Efterspørgselssiden, der næsten udelukkende består af den offentlige sektor, er sjældent særlig risikovillig og har en tendens til at vælge den billigste løsning.

4.6. Nogle gange er der en mistillid til de offentlige myndigheder, der skal overvindes. Sundhedspersonalet kan forsinke innovative tiltag, der ellers kunne føre til ændrede arbejdsmetoder, f.eks. inden for kirurgi, eller helt nye behandlingsmetoder, der involverer robotteknologi. De finansielle bestemmelser for speciallæger kan også hæmme viljen til at tænke i innovative baner, og forsikringsselskaberne er heller ikke altid lige samarbejdsvillige. Kort sagt kræver det ofte en holdningsændring at skabe en naturlig åbenhed over for innovation for fuldt ud at kunne drage nytte heraf.

4.7. Det ville være en hjælp at få en oversigt over de forskellige nyttige innovationer, som er med til at fremme vores livskvalitet, forebygge sygdomme, forbedre og forlænge den forventede levetid samt skabe bedre omkostnings-/prisforhold.

4.8. Ovenstående er også i tråd med begrebet »money for value«. Sundhed og pleje har været — og er potentielt stadig — den hurtigst voksende sektor i de nationale budgetter. Finans- og sundhedsministerierne samt sundhedsaktørerne bør have en fælles forståelse for behovet for innovation og langsigtede patientløsninger.

4.9. Set ud fra samme perspektiv er de europæiske fonde helt afgørende — og hvor det er relevant — i kombination med nationale midler.

5. Offentlige udbud

5.1. Det skønnes, at 70 % af salget af medicinsk teknologi sker gennem en offentlig udbudsprocedure, og 70 % af beslutningerne i disse sager afgøres af prisen. Begge tal er stigende. Dette fører som regel til mindre konkurrence og innovation/ny teknologi samt højere omkostninger og mindre merværdi for patienterne⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁵⁾ Se bl.a. den strategiske forskningsdagsorden under Horisont 2020, COCIR (september 2016).

⁽¹⁶⁾ *Procurement, The Unexpected Driver of Value Based Health Care*, Boston Consulting Group — MedTech Europe (2015).

5.2. De stigende omkostninger burde anspore hospitaler og sundhedssystemer til at købe medicinaludstyr på et andet grundlag end anskaffelsesprisen ⁽¹⁷⁾. Der gøres opmærksom på følgende vigtige aspekter:

- Der kan hentes betydelige besparelser i forbindelse med indkøb, hvis der fokuseres på nøje udregnede, langsigtede fordele frem for kortsigtede gevinster
- Innovative løsninger kan fremme kvaliteten, hvis der samtidig tages højde for de samlede livscyklusomkostninger
- Der er brug for tilstrækkelig specialiseret viden blandt indkøberne — et aspekt, der ofte mangler
- Forhandlingerne mellem udbuds- og efterspørgselssiden bør være gennemsigtige og ikkediskriminerende.

5.3. Kompetente indkøbere, med fokus på de seneste og dokumenterede innovationer, bør betragtes som væsentlige for resultatet. Disse kan i en vis grad ses som en form for mellemmand, der skal sikre patientens og leverandørens interesser, holde omkostningerne nede og skabe resultater.

5.4. Tilbud skal ansues fra en holistisk synsvinkel, hvor der tages højde for kvalitet og produktomkostninger samt tjenesteydelser over en hel livscyklus. Dette vil ligeledes understøtte behovet for integreret pleje med støtte fra Integrated Care Alliance ⁽¹⁸⁾.

5.5. Alle aktører har et ansvar, når det gælder om at identificere brugernes og partnernes behov i en udbudsprocedure. Dette er en vanskelig proces på grund af de mange forskellige udfordringer, der er forbundet med at udregne omkostningerne og vurdere kvaliteten på tværs af de mange områder inden for sundhedssektoren. Det kræver, at alle aktører har den rette indstilling. Det vil være meget nyttigt at udveksle bedste praksis i Europa og indlede tværnationale drøftelser og udvekslinger på EU-plan.

6. Digitalisering

6.1. De teknologiske forandringer og de negative, tværgående virkninger af digitaliseringen kræver et stærkt engagement og deltagelse fra alle aktører i sundhedssektoren.

6.2. e-sundhed giver fagfolk mulighed for at kommunikere med patienter og kolleger på afstand og bidrager desuden til at udbrede specialviden og fremme forskning. Derudover skaber det en bred vifte af nye løsninger og udgør uden tvivl en vækstfaktor. Det vil også lette belastningen på sundhedsbudgetterne. m-sundhed giver bedre sundhedspleje i hjemmet og spiller en afgørende rolle med hensyn til at fremme patienternes mobilitet. Samtidig skal vi dog sikre databaseskyttelsen og patienternes privatliv og sikkerhed.

6.3. Kommissionen mener, at der stadig er »en stor kløft mellem den digitale omstillings potentiale og virkeligheden i nutidens sundheds- og plejesystemer« ⁽¹⁹⁾. Hindringerne er mange: national lovgivning, finansierings- og betalingssystemer, traditionelle tilgange på tværs af sundhedssektoren og den offentlige sektor, markedsfragmentering og for få vækstvirksomheder. Industrien har også en interesse i, at forandringerne sker ordentligt for at undgå utilfredsstillende resultater og eventuelt en større arbejdsbyrde.

6.4. Da sundhedssektoren har en betydelig størrelse (ca. 10 % af EU's BNP), åbner udsigten til massedigitalisering på den anden side op for nye, store muligheder for at udvide yderligere ⁽²⁰⁾. Befolkningen bliver i stigende grad bevidst om, hvordan digitaliseringen, herunder kunstig intelligens, påvirker vores liv ⁽²¹⁾. Kommissionen vedtog for nylig en meddelelse, der omhandler tre prioriteter i strategien for et digitalt indre marked i sundheds- og plejesektoren:

- Borgerne skal have adgang til elektroniske patientjournaler, og det skal være muligt at dele dem på tværs af grænser samt anvende e-recepter.

⁽¹⁷⁾ Sundhedssektoren er på ingen måde den eneste sektor, der lider under denne praksis. Syndromet »den laveste pris« har ramt de fleste offentlige udbudsprocedurer i hele Europa. Det er en af hovedårsagerne til EU-lovgivningen — se navnlig direktivet om offentlige udbud fra 2014.

⁽¹⁸⁾ Se bl.a. *European Blueprint*, GD CNECT (kapitel 6 nedenfor) og www.integratedcarealliance.org.

⁽¹⁹⁾ Se European Industry: Working Group 2 — *Digital Industrial Platforms*, kapitel 5 *Overview of the Strategy in »Digital Transformation of Health and Care«*.

⁽²⁰⁾ Se Working Group 2, s. 31.

⁽²¹⁾ Se bl.a. *Blueprint on Digital Transformation of Health and Care for the Ageing Society, a Strategic Vision developed by Stakeholders*, Bruxelles, den 5.-8. december 2016.

- Der bør ydes støtte til datainfrastrukturer med henblik på at fremme avanceret forskning, sygdomsforebyggelse og personlige sundheds- og plejeydelser på vigtige områder.
- Feedback og interaktion mellem patienter og sundhedsudbydere bør fremmes med henblik på forebyggelse og patientindflydelse samt kvalitets- og patientorienteret pleje, med fokus på kroniske sygdomme og bedre resultater i sundhedssystemerne.

6.5. Det fremgår af *The Blueprint*, at hvis EU ikke får skabt et samspil mellem nogle effektive innovations-, økonomi- og industripolitikker og sundheds- og socialpolitikker såvel som brugernes og patienternes behov, »sætter det vores sociale og økonomiske modeller samt befolkningens livskvalitet på spil. Det er et helt afgørende punkt, der skal tages hånd om«⁽²²⁾. OECD konkluderer, at regeringerne spiller en afgørende lederrolle, når det drejer sig om effektiv anvendelse af IKT i omstillingen og omstruktureringen af sundhedssystemerne⁽²³⁾. OECD bemærker dog, at fragmentering og den hurtige udvikling inden for teknologiske løsninger sammen med manglende industristandarder og overholdelse af de eksisterende bestemmelser om IKT-systemer kan føre til en højere risiko for fiasko og ringe afkast⁽²⁴⁾.

6.6. Der findes allerede en bred vifte af vellykkede e-sundhedsinitiativer. Der er imidlertid store forskelle landene og regionerne imellem. Der blev for nylig lanceret en overordnet strategi for interaktion og synergi under projektet om Digitalisering af den europæiske industri samt »en ny model, der skal sammenkoble forskellige EU-initiativer med klare tilsagn fra industrien og støtte fra medlemsstaterne og regionale strategier«⁽²⁵⁾.

6.7. På linje med *Industry 4.0* har Kommissionen nu lanceret *Health 4.0*, og derudover er en række EU-programmer på trapperne. For at kunne opnå synergieffekter er det nødvendigt, at de involverede GD'er alle har den samme indstilling. Der bør desuden tilskyndes til udviklingen af teknologiplatforme, der fungerer sideløbende med nationale og regionale initiativer, samt (grænseoverskridende) netværk. Den nyligt oprettede taskforce bør slå til lyd for en lignende udvikling⁽²⁶⁾.

6.8. En række EU-pilotprojekter og -initiativer er endnu ikke helt afsluttede, mens nye initiativer er påbegyndt. En mere bæredygtig tilgang ville være permanente ordninger med henblik på at understøtte industrien og innovation, herunder gennemførelse.

6.9. Big data har stort potentiale til at føre til yderligere radikale ændringer i medicinsk behandling. Det er vigtigt, at elektroniske patientjournaler forvaltes forsvarligt og beskyttes på linje med protokollerne for styring af sundhedsdata og i overensstemmelse med de nationale bestemmelser⁽²⁷⁾. Effektive strategier for løbende faglig udvikling⁽²⁸⁾ er derfor vigtige, navnlig når det gælder datastyring og standarder for privatlivsbeskyttelse, cloudmiljøer og sikkerhedsinvesteringer i lagring af big data.

6.10. Statistikker viser, at sundhedssektoren er særligt sårbar over for cyberangreb. Cybersikkerhed skal derfor også prioriteres i nye sundhedsapplikationer.

6.11. Big data understøtter personalisering, bl.a. i forholdet mellem producenter og patienter. Følgende områder påvirkes:

- Sundhedspleje kan i højere grad udføres i hjemmet.
- Generiske løsninger kan i højere grad erstattes af skræddersyet behandling.
- Behandling kan i højere grad erstattes af forebyggelse.
- Fjernelse af hindringer/begrænsninger i forbindelse med sygdom eller handicap.

⁽²²⁾ *The Blueprint*, s. 6.

⁽²³⁾ *Improving Health Sector Efficiency, the role of Information and Communication technologies* (OECD 2010).

⁽²⁴⁾ *Ibid.*, s. 16.

⁽²⁵⁾ Working Group 2, s. 35.

⁽²⁶⁾ *Taskforce to take Health and Digital policies further* (27. februar 2017).

⁽²⁷⁾ Se også rammen for databeskyttelse 2012.

⁽²⁸⁾ Strategier for fortsat faglig udvikling.

6.12. Digitalisering og big data fremmer ikke alene udbredelsen af personlige sensorer og udstyr — det spiller også en central rolle, når det gælder ny diagnostik, forskning og forebyggelse, og når det drejer sig om at fremme patientindflydelse og egenbehandling, samtidig med at det er med til at skabe optimale løsninger for integreret pleje. Udveksling af patientdata bliver afgørende for interoperabilitet.

6.13. Bedste praksis på tværs af Europa, »peer pressure« samt objektive vurderinger og pilotprojekter vil være nyttige, under forudsætning af at sådanne pilotprojekter gennemføres fuldt ud.

7. Sociale virkninger og færdigheder

7.1. Både medicinalindustrien og sundhedssektoren som helhed oplever de sociale virkninger af omstillingen. Sådan som det også er tilfældet i andre sektorer, kræver ændringer af forretningsmodeller som følge af digitaliseringen en tilpasning af arbejdsvilkår og arbejdsmarkedsmekanismer såvel som inddragelse af arbejdsmarkedsparterne på flere niveauer.

7.2. Teknologi og innovation har som regel har en stærk indvirkning på arbejdstagernes situation i sundhedssektoren. I tillæg til og sammen med mere snævert forbundne aktører, såsom hospitaler og klinikker, kan industrien være med til at forberede arbejdsstyrken på et nyt arbejdsmiljø og de ændrede behandlingsmetoder.

7.3. Der er behov for særlige tilgange og værktøjer for at imødekomme behovene hos sårbare, navnlig ældre, mennesker (på plejehjem), der bør kunne drage fordel af særlige former for personlig støtte og hjælp. Professionelt plejepersonale skal uddannes målrettet uddannelse i at anvende ny teknologi på denne type patienter.

7.4. Sundheds- og plejesektoren står for rigtig mange arbejdspladser på EU-plan. Der forventes på EU-plan at komme til at mangle op mod 2 mio. ansatte i sundhedssektoren og 20 mio. i plejesektoren i 2025, hvilket er en udfordring for den bæredygtige fremtidige udvikling af sektoren som helhed ⁽²⁹⁾.

7.5. Et optimeret sundheds- og plejesystem vil få stor gavn af input og engagement fra en højt kvalificeret og motiveret sundhedssektor. Jobs inden for sundheds- og plejesektoren er ofte usikre, dårligt betalte og temmelig hårde. Pga. misforholdet mellem det reelle behov og det arbejde, der kræves (kvaliteten), bør arbejdet inden for og organisationen af sundheds- og plejesektoren omlægges.

7.6. IKT og intelligente organisationer kan bidrage til at skabe mere attraktive og produktive arbejdsvilkår samt bedre arbejdspladser. De formodede risici og problemer samt alle de spørgsmål, der følger af ny teknologi, bør tackles ved hjælp af et omfattende oplysningsarbejde og høringer i overensstemmelse med de forskellige sundhedsmedarbejders rettigheder.

7.7. Nye færdigheder, tilpassede arbejdsmetoder og patientindflydelse har stor betydning. Sådanne processer kan kun gennemføres på vellykket vis, hvis alle berørte parter giver tilsagn herom, og de bør fremkomme som følge af nationale, sektorspecifikke eller virksomhedsbaserede aftaler og/eller løsninger, der i tilstrækkelig grad formår at forberede medarbejdere og sundhedsorganisationer på de kommende ændringer. Der har siden 2006 eksisteret et sektordialogudvalg for hospitals-/sundhedssektoren.

7.8. Uddannelse, praktiske erfaringer og løbende uddannelse er altafgørende, og fælles europæiske uddannelses- og efteruddannelsesmoduler efterlyses. Udveksling af erfaringer med oplysningskampagner og bedste praksis i Europa om disse spørgsmål mellem de berørte parter skal fremmes. Uddannelse og erhvervsuddannelse blev også nævnt i arbejdsmarkedsparternes fælles erklæring i 2016 ⁽³⁰⁾.

7.9. Bedste praksis på tværs af Europa inden for sundheds- og plejesektoren vedrørende udviklingen af systemer og vurderingen af intelligente organisationer kan også være med til at fremme lovende former for medarbejderdeltagelse.

⁽²⁹⁾ The Blueprint, s. 19.

⁽³⁰⁾ Se HOSPEEM-EPSU joint declaration on Continuing Professional Development (CPD) and Life-Long-Learning (LLL) for all health workers in the EU (november 2016). For yderligere oplysninger om behovet for investeringer i arbejdsstyrken inden for sektoren se den fælles rapport fra FN/ILO/WHO/OECD Working for health and growth: investing in the health workforce.

7.10. Det er nødvendigt at være åben over for nye IKT-baserede løsninger, hvilket kræver, at al sundheds- og plejepersonale har de nødvendige IT-færdigheder og holder sig opdateret om den seneste teknologi. Ud over at alle inden for branchen skal have visse færdigheder, kræver patientindflydelse også den rette indstilling og visse kompetencer.

7.11. Sideløbende med at sundhedspersonalets færdigheder skal opbygges, bør der også opbygges en vis medicinsk viden i IT-branchen med henblik på at optimere brugen af IT-værktøjer inden for sundheds- og plejesektoren.

7.12. Ansatte inden for uformelle og sociale plejeydelser skal ligeledes holde sig opdateret. Andelen af uformel pleje stiger ligesom patientindflydelse uforholdsmæssigt meget. Begge dele kan i høj grad forbedre den ældre generations mobilitet, både for så vidt angår handicappede og raske ældre. Begrebet »det grå guld« behøver ingen nærmere forklaring.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Tyrkiets rolle i flygtningekrisen
(initiativudtalelse)
(2018/C 227/03)

Ordfører: **Dimitris DIMITRIADIS**

Plenarforsamlingens beslutning	22.9.2016
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Eksterne Forbindelser
Vedtaget i sektionen	7.11.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	227/6/12
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU anerkender, at Tyrkiet spiller en vigtig og afgørende rolle i håndteringen af den såkaldte flygtningekrise i Mellemøsten og Middelhavsområdet, og at det har bestræbt sig på at løse problemet ved hjælp af egne midler, men dog med supplerende bistand fra EU og det internationale samfund.

1.2. EØSU er af den opfattelse, at EU trods den eksplosive såkaldte »flygtningekrise« endnu ikke har formået at etablere en troværdig og effektiv fælles europæisk immigrationspolitik og et fælles europæisk asylsystem på grund af nogle medlemsstaters urimelige afvisning af at opfylde deres juridiske forpligtelser i henhold til såvel internationale konventioner som EU's egne traktater samt overholde de forpligtelser, der er vedtaget enstemmigt på topmøder og ministerrådsmøder. Det opfordrer derfor indtrængende Rådet og Kommissionen til en mere resolut indsats på dette område og til at forpligte de medlemsstater, der ikke opfylder deres europæiske forpligtelser, til omgående at træffe de nødvendige foranstaltninger.

1.3. EØSU fordømmer på det kraftigste den fremmedfjendske indstilling til flygtningekrisen i nogle medlemsstater og opfatter en sådan holdning som værende i strid med EU's grundlæggende værdier.

1.4. EØSU gentager, at det er indstillet på at gøre alt, hvad det kan for at afhjælpe flygtningekrisen i samarbejde med EU-institutionerne og civilsamfundsorganisationer (arbejdsgivere, arbejdstagere og NGO'er), hvilket afspejles i det store arbejde, det allerede har udført i form af utallige udtalelser og rejser til de lande, der er berørt af denne humanitære katastrofe.

1.5. Siden erklæringen fra EU og Tyrkiet blev underskrevet, har der været et betydeligt og støt fald i antallet af mennesker, der ulovligt krydser grænsen til Europa eller mister livet i Det Ægæiske Hav. Men samtidig er tilstrømningen til andre lande i syd stærkt stigende, hvilket er en kilde til særlig bekymring for EØSU. EU-medlemsstaternes efterfølgende resultater i forhold til genbosætning og flytning er fortsat skuffende. Det nødvendige grundlag for gennemførelsen af disse programmer er på plads, men det går fortsat langsommere end påkrævet for at nå de fastlagte mål om at flytte og genbosætte alle dem, der er omfattet af denne foranstaltning.

1.6. EØSU anser det for nødvendigt, at Tyrkiet etablerer et ensartet system for indrømmelse af international beskyttelse til asylansøgere, der er i overensstemmelse med internationale og europæiske standarder ⁽¹⁾, og som ikke forskelsbehandler ansøgere om international beskyttelse på grundlag af deres nationale oprindelse, men yder alle en ensartet beskyttelse. Det foreslår bl.a. at fjerne den geografiske begrænsning vedrørende ikkeeuropæiske asylansøgere og sondringen mellem syriske og ikke-syriske asylansøgere ⁽²⁾. Der bør ligeledes være garanti for, at princippet om nonrefoulement bliver overholdt.

1.7. EØSU mener, at der er behov for at forbedre modtagelsesforholdene i Tyrkiet og landets politikker for social og økonomisk integration af anerkendte flygtninge, især hvad angår deres adgang til beskæftigelse, sundhedsydelser, uddannelse og boliger. Der bør være særlig fokus på beskyttelse af uledsagede mindreårige og børn med særlig vægt på deres adgang til uddannelse og sikring mod tvangsarbejde og tvangsægteskab ⁽³⁾.

1.8. EØSU opfordrer til etablering af en vægtig og uafhængig tilsyns- og overvågningsmekanisme i henseende til erklæringen fra EU og Tyrkiet vedrørende flygtninge med henblik på i samarbejde med de tyrkiske myndigheder, internationale NGO'er og specialiserede humanitære organisationer at føre tilsyn med begge parter gennemførelse og overholdelse af de aftalte vilkår i overensstemmelse med international og europæisk ret ⁽⁴⁾.

1.9. EØSU anser det for helt afgørende, at Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning får styrket sin rolle, så det kan optrevle netværk af menneskehandlere og bekæmpe menneskesmugling i overensstemmelse med international ret ⁽⁵⁾.

1.10. EØSU opfordrer til, at de EU-medlemsstater, som endnu ikke har deltaget i genbosættelses- og flytnings-procedurerne, fuldt ud opfylder deres forpligtelser og til, at de relevante programmer fremskyndes. Den Europæiske Unions Domstols afgørelser og Kommissionens bestræbelser på at sikre en bedre koordinering mellem EU-institutionerne og medlemsstaterne er en positiv udvikling i den henseende. Afgørelserne er en direkte fordømmelse fra Domstolens side af visse landes adfærd med hensyn til at modtage flygtninge på deres territorium, hvilket — som påpeget af Domstolen — er i modstrid med den solidaritetsforpligtelse og forpligtelse til retfærdig fordeling af byrderne, der påhviler Unionens medlemsstater inden for asylpolitikken.

1.11. EØSU er dybt foruroliget over den generelle menneskerettighedssituation i Tyrkiet, især efter det mislykkede kupforsøg. Udvalget mener, at der muligvis sker krænkelse af de europæiske principper og værdier, der er omhandlet i artikel 2 i EU-traktaten, fra den nuværende tyrkiske regerings side ⁽⁶⁾. EØSU er ligeledes foruroliget over, at civilsamfundsorganisationer ikke kan operere uhindret i Tyrkiet, især efter indførelsen af undtagelsestilstand, og mener, at disse organisationer har afgørende betydning for håndteringen af den humanitære situation for flygtninge i forbindelse med såvel planlægningen som gennemførelsen af programmer for integration af flygtninge i lokalsamfundene.

1.12. EØSU er af den opfattelse, at arbejdsmarkedets parter kan og skal spille en fremtrædende rolle i Tyrkiet for at håndtere flygtningekrisen.

1.13. EØSU er bekymret over den senere tids anspændte forhold mellem EU og Tyrkiet og de eventuelle konsekvenser for gennemførelsen af aftalen mellem Europa og Tyrkiet og for de europæisk-tyrkiske forbindelser generelt, hvis situationen tilspidser yderligere. EØSU er fortsat af den opfattelse, at de europæisk-tyrkiske forbindelser bør være lagt an på, at Tyrkiet fortsat har udsigt til medlemskab under fuld overholdelse af EU-retten.

⁽¹⁾ Kommissionen, Turkey 2016 Report, Bruxelles, 9.11.2016, SWD(2016) 366 final, s. 77-78. Kan findes på: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2016/20161109_report_turkey.pdf.

⁽²⁾ EØSU's informationsindsamlingsrejser om flygtningesituationen set fra civilsamfundsorganisationernes side, rapport om Tyrkiet, 9.-11. marts 2016, s. 2. Kan findes på: http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/eesc-fact-finding-missions-refugees_turkey_en.pdf.

⁽³⁾ Se fodnote 2.

⁽⁴⁾ Amnesty International, Europe's gatekeeper: unlawful detention and deportation of refugees from Turkey, s. 14. Kan findes på: <https://www.amnesty.org/en/documents/document/?indexNumber=eur44%2f3022%2f2015&language=en>.

⁽⁵⁾ Se fodnote 2.

⁽⁶⁾ Artikel 2: »Den Europæiske Union bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal. Dette er medlemsstaternes fælles værdigrundlag i et samfund præget af pluralisme, ikkeforskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem kvinder og mænd«.

2. Indledende bemærkninger: fra den europæiske dagsorden for migration til aftalen af 18. marts 2016

2.1. Udbruddet af krigen i Syrien og den deraf følgende omfattende humanitære krise og den eksplosive situation i Irak forårsaget af den fortsatte politiske ustabilitet fik tusinder af flygtninge til at krydse grænsen til Tyrkiet under umenneskelige forhold med det endelige mål at nå frem til EU, især til landene i Centraleuropa.

Tyrkiet stod pludselig i en situation, hvor det gav »husly« til omkring 3 millioner mennesker, der med livet som indsats var rejst gennem krigszoner og — igen med livet som indsats — forsøgte og blev ved med at forsøge ulovligt at krydse Grækenlands grænse til Europa.

2.2. Som første modtagerland har Tyrkiet spillet og spiller fortsat en særlig vigtig rolle i den såkaldte »flygtningekrise«, der har udviklet sig til et af EU's største uløste problemer.

2.3. Den europæiske dagsorden for migration, der var resultatet af svære og langstrakte forhandlinger mellem medlemsstaterne i maj 2015, udgjorde EU's første forsøg på at afhjælpe den forfærdelige situation for tusinder af flygtninge, der sætter livet på spil, når de rejser gennem krigszoner og forsøger at krydse Middelhavet. For første gang blev der indført begreber som intern flytning og genbosætning. Dagsordenen indeholder såvel øjeblikkelige som mere langsigtede foranstaltninger for at håndtere de store migrationsstrømme i EU og især i Middelhavslandene og de problemer, der opstår, når den slags kriser skal løses. Der er bl.a. tale om en tredobling af de økonomiske ressourcer til Frontex, flytning af flygtninge og migranter i EU-lande i henhold til specifikke kriterier og kvoter, aktivering — for første gang — af krisemekanismen i artikel 78, stk. 3, i TEUF for at hjælpe medlemsstater, der står over for en pludselig tilstrømning af flygtninge, og iværksættelse af en operation i Middelhavet inden for rammerne af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik for at optrevle menneskehandlernes netværk og bekæmpe menneskesmugling i overensstemmelse med international ret.

2.4. Med til billedet hører også erklæringen af 18. marts 2016 mellem EU og Tyrkiet, der havde som sigte at begrænse flygtningekrisen, som af proceduremæssige årsager blev betegnet som en uformel aftale om irregulær migration fra Tyrkiet til EU, og at erstatte den irregulære migration med lovlige kanaler for genbosætning af flygtninge i Den Europæiske Union ⁽⁷⁾. Det hedder bl.a.:

- i) Alle »irregulære migranter«, der kommer til Grækenland fra Tyrkiet fra den 20. marts 2016, vil blive tilbagesendt til Tyrkiet på grundlag af en bilateral aftale mellem de to lande.
- ii) Alle, som ikke ansøger om asyl, eller hvis ansøgning anses for grundløs eller afvises, vil blive tilbagesendt til Tyrkiet.
- iii) Grækenland og Tyrkiet vil bistået af EU's institutioner og agenturer aftale eventuelle nødvendige bilaterale ordninger, herunder om tilstedeværelsen af tyrkiske embedsmænd på græske øer og af græske embedsmænd i Tyrkiet fra den 20. marts 2016, med henblik på at gennemføre disse aftaler.
- iv) For hver syrer, som tilbagesendes til Tyrkiet fra de græske øer, vil en anden syrer blive genbosat i EU.
- v) Der vil — i samarbejde med Kommissionen, EU's agenturer, FN's Højkommissær for Flygtninge og medlemsstaterne — blive oprettet en mekanisme med henblik på at sikre, at dette »en for en«-princip gennemføres fra og med den dag, hvor tilbagesendelserne indledes.
- vi) Der gives prioritet til genbosætning i EU til syrere i Tyrkiet snarere end i Grækenland, og af disse gives der prioritet til migranter, som ikke tidligere er indrejst eller har forsøgt at indrejse i EU.

⁽⁷⁾ Det Europæiske Råd, Udenrigsanliggender og internationale forbindelser, 18.3.2016, <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>.

2.5. I det supplerende faktablad om erklæringen fra EU og Tyrkiet af 18. marts 2016⁽⁸⁾ fremhæver Kommissionen muligheden for at klassificere Tyrkiet som et »sikkert tredjeland«⁽⁹⁾. I sin meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om status over gennemførelsen af de prioriterede foranstaltninger i den europæiske dagsorden for migration kommer Kommissionen til samme konklusion, idet den gør gældende, at begrebet sikkert tredjeland som defineret i direktivet om asylprocedurer ikke kræver, at Genèvekonventionen gennemføres uden forbehold og geografiske begrænsninger, men at der principielt kan opnås beskyttelse i henhold til konventionens bestemmelser⁽¹⁰⁾.

2.6. EØSU har på sin side gjort gældende, at begrebet sikkert oprindelsesland under ingen omstændigheder må finde anvendelse i tilfælde af manglende respekt for pressefriheden eller indskrænkninger i den politiske pluralisme samt i lande, hvor der foregår forfølgelse på grund af køn og/eller seksuel orientering eller på grund af tilhørsforhold til nationale, etniske, kulturelle eller religiøse minoriteter. Under alle omstændigheder skal følgende (blandt andet) vurderes, inden et land optages på listen over sikre oprindelseslande: ajourført information fra kilder som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, FN's Højkommissær for Flygtninge (UNHCR), Det Europæiske Asylstøttekontor (EASO), Europarådet og andre menneskerettighedsorganisationer⁽¹¹⁾.

2.7. Siden erklæringen fra EU og Tyrkiet blev underskrevet, har der været et betydeligt og støt fald i antallet af mennesker, der ulovligt krydser grænsen til Europa eller mister livet i Det Ægæiske Hav⁽¹²⁾. Men samtidig er tilstrømningen til andre lande i syd stærkt stigende, hvilket er en kilde til særlig bekymring for EØSU. EU-medlemsstaternes efterfølgende resultater i forhold til genbosætning og flytning er fortsat skuffende. Det nødvendige grundlag for gennemførelsen af disse programmer er på plads, men det går fortsat langsommere end påkrævet for at nå de fastlagte mål om at flytte og genbosætte alle dem, der er omfattet af denne foranstaltning⁽¹³⁾.

⁽⁸⁾ Kommissionen, Faktablad om aftalen mellem EU og Tyrkiet, 19.3.2016, kan ses her: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-963_en.htm.

⁽⁹⁾ På hvilket juridisk grundlag vil asylansøgere blive tilbagesendt fra de græske øer til Tyrkiet? Personer, som søger asyl i Grækenland, vil få deres ansøgning behandlet ud fra en konkret vurdering i overensstemmelse med kravene i EU-retten og international ret og princippet om nonrefoulement. Der vil blive gennemført en personlig samtale, individuel vurdering, og afgørelsen vil kunne ankes. Der vil ikke blive foretaget massetilbagesendelser eller automatisk tilbagesendelse af asylansøgere. EU's asylregler giver medlemsstaterne mulighed for under visse klart angivne omstændigheder at erklære en ansøgning for »uantagelig«, dvs. afvise ansøgningen uden realitetsbehandling. I forhold til Tyrkiet kan man juridisk forestille sig to muligheder for at erklære asylansøgninger uantagelige: 1) første asylland (artikel 35 i direktivet om asylprocedurer): når ansøgeren allerede er blevet anerkendt som flygtning i det pågældende land eller nyder tilstrækkelig beskyttelse dér; 2) sikkert tredjeland (artikel 38 i direktivet om asylprocedurer): når ansøgeren ikke allerede er blevet indrømmet beskyttelse i tredjelandet, men det pågældende tredjeland kan garantere den tilbagesendte effektiv adgang til beskyttelse.

⁽¹⁰⁾ »I den forbindelse understreger Kommissionen, at anvendelsen af begrebet sikkert tredjeland som defineret i direktivet om asylprocedurer kræver, at der er mulighed for at få beskyttelse i overensstemmelse med Genèvekonventionen, men ikke, at tredjelandet skal have ratificeret denne konvention uden geografiske forbehold. Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt der er en forbindelse til det pågældende tredjeland, og hvorvidt det derfor er rimeligt, at ansøgeren tager til det land, kan der desuden også tages hensyn til, om ansøgeren har været i transit gennem det pågældende sikre tredjeland, eller om tredjelandet geografisk ligger tæt på ansøgerens oprindelsesland.« Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om status over gennemførelsen af de prioriterede aktioner i den europæiske dagsorden for migration, 10.2.2016, COM(2016) 85 final.

⁽¹¹⁾ Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Etablering af en fælles EU-liste over sikre oprindelseslande, (EUT C 71 af 24.2.2016, s. 82), punkt 2.4 og 2.11.

⁽¹²⁾ Antallet af daglige passager fra Tyrkiet til de græske øer har ligget lavt på gennemsnitligt 75 ankomster om dagen siden Kommissionens seneste rapport. Kommissionen, Bruxelles, 6.9.2017, COM(2017) 470 final, Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og Rådet — Syvende rapport om de fremskridt, der er gjort med hensyn til opfyldelsen af erklæringen fra EU og Tyrkiet. Kan findes her: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20170906_seventh_report_on_the_progress_in_the_implementation_of_the_eu-turkey_statement_en.pdf.

⁽¹³⁾ Ifølge de seneste tal ligger det samlede antal flytninger på 27 695 (19 244 fra Grækenland og 8 451 fra Italien), mens i alt 8 834 syrere er blevet genbosat fra Tyrkiet i EU i overensstemmelse med erklæringen fra EU og Tyrkiet. Med hensyn til den økonomiske støtte under faciliteten for flygtninge i Tyrkiet er der af de 3 mia. EUR, der er afsat for perioden 2016-2017, allerede indgået kontrakter for en værdi af mere end 1,66 mia. EUR og udbetalt 838 mio. EUR. Antallet af sårbare flygtninge, der modtager hjælp fra det sociale krisesikkerhedsnet, er steget fra 600 000 til 860 000 og forventes at nå 1,3 millioner ved udgangen af 2017. Kommissionen, Bruxelles, 6.9.2017, COM(2017) 465 final, Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og Rådet — 15. rapport om omfordeling og genbosætning. Kan findes her: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20170906_fifteenth_report_on_relocation_and_resettlement_en.pdf.

3. Ordningen med sikkert land: sikkert tredjeland og første asylland

3.1. Begreberne »sikkert oprindelsesland«, »sikkert tredjeland« og »første asylland« er defineret i direktiv 2013/32/EU om fælles procedurer for tildeling og fratagelse af international beskyttelse, hvori fastlægges de fælles proceduremæssige standarder og garantier for personer, der søger international beskyttelse i EU's medlemsstater. Mere konkret fastlægges der i direktivet fire kategorier af sikkert land. Disse kategorier er: første asylland (artikel 35), sikkert tredjeland (artikel 38), sikkert oprindelsesland (artikel 37) og europæisk sikkert tredjeland (artikel 39) ⁽¹⁴⁾.

3.2. Sammenholdes artikel 39 om europæisk sikkert tredjeland i direktiv 2013/32/EU med artikel 35 om første asylland i samme direktiv, viser der sig at være en større eller mindre grad af international beskyttelse, hvor anvendelsen af begrebet sikkert tredjeland i artikel 38 ligger midt imellem. Artikel 39 giver den højeste grad af beskyttelse, idet der henvises til lande, der har ratificeret Genèvekonventionen uden geografiske begrænsninger, sikrer maksimal beskyttelse i henhold til konventionen, gennemfører artikel 36 i konventionen fuldt ud og er underlagt konventionens kontrol. I skarp kontrast hertil står artikel 35 i direktivet, som udelukkende sikrer beskyttelse af flygtninge eller anden tilstrækkelig beskyttelse, idet fokus er på anvendelse af princippet om nonrefoulement.

3.3. I henhold til artikel 38 i direktiv 2013/32/EU betragtes et land som et sikkert tredjeland for en bestemt ansøger, hvis det samlet set opfylder følgende kriterier: a) ansøgerens liv og frihed ikke er truet på grund af race, religion, nationalitet, tilhørsforhold til en bestemt social gruppe eller politisk overbevisning; b) det pågældende land overholder nonrefoulementprincippet i overensstemmelse med Genèvekonventionen; c) der er ikke risiko for, at ansøgeren lider alvorlig overlast; d) landet har forbud mod udsendelse til et land, hvor der er risiko for, at personen ville blive udsat for tortur og grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling som fastsat i international ret; e) der er mulighed for at søge om flygtningestatus, og hvis flygtningestatus anerkendes at opnå beskyttelse i overensstemmelse med Genèvekonventionen; og f) ansøgeren har en sådan forbindelse til det pågældende tredjeland, at det ville være rimeligt, at personen tog til det pågældende land. Som en følge heraf vil de kompetente myndigheder, hvis de vurderer, at et land, f. eks. Tyrkiet, er det første asylland eller et sikkert tredjeland for en ansøger, træffe afgørelse om, at ansøgningen om international beskyttelse afvises uden realitetsbehandling ⁽¹⁵⁾.

3.4. Princippet om nonrefoulement er grundstenen i den internationale beskyttelse af flygtninge og fastlagt i artikel 33, stk. 1, i Genèvekonventionen fra 1951 ⁽¹⁶⁾. UNHCR har udtalt, at der med denne artikel indføres et centralt princip i konventionen, som nu er blevet folkeretlig sædvaneret og dermed bindende for alle lande i det internationale samfund,

⁽¹⁴⁾ Det gøres gældende, at ordningen med sikkert land er i strid med Genèvekonventionens artikel 31, stk. 1, eftersom det i international ret ikke er fastlagt, at ansøgningen skal indgives i det første land, hvor der kan indrømmes international beskyttelse. Se i den forbindelse M. Symes and P. Jorro, *Asylum Law and Practice*, LexisNexis UK, 2003, s. 448; G. Goodwin and J. McAdam, *The Refugee in International Law*, Oxford University Press, 2007, s. 392. For det modsatte synspunkt se K. Hailbronner, *The Concept of »Safe Country« and Expeditious Asylum Procedures: A Western European Perspective*, *International Journal of Refugee Law*, 1993, 5(1): s. 31-65.

⁽¹⁵⁾ Ifølge den græske menneskerettighedsorganisation Hellenic Union for Human Rights betragtede eksperten fra EASO lige fra de første dage, hvor aftalen mellem EU og Tyrkiet fandt anvendelse, Tyrkiet som et sikkert tredjeland ved behandlingen af de første asylansøgninger. Denne vurdering, der er en standardformulering, der bruges som begrundelse ved alle afviste ansøgninger, fratager i realiteten ansøgerne retten til den nødvendige individuelle vurdering og, hvad der er endnu værre, pålægger asylansøgeren bevisbyrden for, at Tyrkiet ikke er et sikkert tredjeland, hvilket er fuldstændigt i modstrid med direktivets ånd. I disse første sager er de summariske afvisninger uberettigede. Hellenic Union for Human Rights, Comments — critical remarks on the provisions and implementation of Law 4375/2016, 21. april 2016, kan findes her: <http://www.hlhr.gr/?MDL=pages&SiteID=1215>. Den 10. maj 2016 blev der dog for første gang i Grækenland truffet en afgørelse, hvorefter Tyrkiet ikke blev betragtet som et sikkert tredjeland. Nærmere bestemt afgjorde flygtningeankenævnet i en sag indbragt af en syrer på Lesbos, der i første omgang ikke fik asyl og derfor skulle have været tilbagesendt til Tyrkiet, at Tyrkiet ikke var et sikkert tredjeland, hvilket betød, at asylansøgningen skulle genbehandles mere indgående og på grundlag af flere fakta. Den præcedens, der blev dannet med denne første afgørelse om, at Tyrkiet ikke kunne betragtes som et sikkert tredjeland, er blevet fulgt af mange flygtningeankenævne.

⁽¹⁶⁾ For mere om nonrefoulementprincippet, se bl.a. E. Lauterpacht and D. Bethlehem, »The scope and content of the principle of non refoulement: Opinion«, in E. Feller, V. Tuerk & F. Nicholson (eds.), *Refugee Protection in International Law*, UNHCR's Global Consultations on International Protection, Cambridge University Press, Cambridge 2003, s. 87-177. Se også »Advisory Opinion of the UN High Commissioner for Refugees on the Extraterritorial Application of Non-Refoulement Obligations under the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol«, der kan findes her: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/45f17a1a4.html>.

uanset om de har ratificeret Genèvekonventionen eller ej ⁽¹⁷⁾.

3.5. Derfor er enhver, der betragtes som flygtning i henhold til konventionen fra 1951, og som opfylder kriterierne for definitionen af flygtning i konventionens artikel 1, litra a), stk. 2, omfattet af den beskyttelse, der er sikret ved artikel 33, stk. 1, også selv om deres flygtningestatus ikke er officielt anerkendt ⁽¹⁸⁾. Det er særligt vigtigt for asylansøgere, da de kan være flygtninge og derfor ikke bør udsendes eller udvises fra det land, hvor de har søgt asyl, før der er truffet endelig afgørelse om deres status ⁽¹⁹⁾.

4. Tyrkiet som et »sikkert tredjeland«

4.1. Siden 2011 har Tyrkiet givet husly til det højeste antal flygtninge fra Syrien (mere end 3 millioner — 3 222 000). Dertil kommer, at Libanon, et land med en befolkning på omkring 4,8 millioner, har taget imod mere end 1 million registrerede flygtninge. Jordan har det tredje største antal flygtninge fra Syrien (654 582), og Irak og Egypten har ifølge de seneste officielle tal taget imod henholdsvis 244 235 og 124 534 registrerede flygtninge ⁽²⁰⁾.

4.2. Tyrkiet har ratificeret Genèvekonventionen om flygtninge og protokollen fra 1967, men med et geografisk forbehold vedrørende ikkeeuropæiske asylansøgere. I praksis anerkender landet kun flygtninge fra Europa og lande, som er medlem Europarådet ⁽²¹⁾. I april 2014 vedtog Tyrkiet en ny lov om udlændinge og international beskyttelse. Loven fastlægger bestemmelser om fire typer af beskyttet status i landet: a) »flygtningestatus« til anerkendte flygtninge i henhold til Genèvekonventionen og som er statsborgere i et af de 47 medlemslande af Europarådet; b) »betinget flygtningestatus« for anerkendte ikkeeuropæiske flygtninge; c) »subsidiær beskyttelse«, som kan indrømmes til europæiske og ikkeeuropæiske borgere, som ikke opfylder betingelserne i Genèvekonventionen for anerkendelse som flygtning, men som, hvis de tilbagesendes til deres hjemland, trues af dødsstraf, tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller er i risiko for at lide skade som følge af en væbnet konflikt i deres hjemland; og d) »midlertidig beskyttelse«, der indrømmes i tilfælde af massetilstrømning ⁽²²⁾.

4.3. Oprindeligt fik de syrere, der ankom i stort tal status af »besøgende« (misåfir) og derefter midlertidig beskyttelse, men uden ret til at ansøge om flygtningestatus. Hensigten med denne bestemmelse er, at de skal kunne blive i Tyrkiet, så længe der er krig i Syrien, og så rejse tilbage, når forholdene bliver bedre.

4.3.1. Statsborgere fra andre lande (ikkesyrere) kan ansøge om asyl på individuelt grundlag, og deres ansøgning behandles derefter efter en parallel procedure i henhold til den nye lov om udlændinge og international beskyttelse, der trådte i kraft i april 2014. I henhold til denne procedure sendes ansøgere både til generaldirektoratet for migrationsstyring,

⁽¹⁷⁾ Note on international protection of 13 September 2001 (A/AC. Artikel 96/951, punkt. 16. Se også UNHCR, The Principle of Non Refoulement as a Norm of Customary International Law, Response to the Questions Posed to UNHCR by the Federal Constitutional Court of the Federal Republic of Germany in cases 2 BvR 1938/93, 2 BvR 1953/93, 2 BvR 1954/93. Og UNHCR, Note on the Principle of Non Refoulement (EU-seminar om gennemførelsen af EU's resolution fra 1995 om mindstegarantier for behandling af asylsager), 1.11.1997. Se tillige betragtning 4 i præamblen til erklæringen fra de stater, der er part i konventionen fra 1951 og/eller protokollen fra 1967 vedrørende flygtninges retsstilling, vedtaget på ministermøde den 12.-13. december 2001, HCR/MMSP/2001/09, og afgørelsen fra New Zealands appelret i sag Zaoui v. Attorney General (No. 2) [2005] 1 NZLR 690, 20.9.2004, punkt 34 og 136.

⁽¹⁸⁾ Conclusion No. 6 (XXVIII) — 1977 on the principle of non-refoulement, punkt c), Conclusion No. 79 (XLVIII) — 1996 on international protection, punkt j), Conclusion No. 81 (XLVIII) — 1997 on international protection, punkt i).

⁽¹⁹⁾ UNHCR, Global Consultations on International Protection/Third Track: Asylum Processes (Fair and Efficient Asylum Procedures), EC/GC/01/12, 13.5.2001, punkt 4, 8, 13 & 50 (c) og E. Leuterpacht and D. Bethlehem, fodnote 16 ovenfor, punkt 87-99.

⁽²⁰⁾ For flere oplysninger se: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>.

⁽²¹⁾ Se fodnote 2.

⁽²²⁾ Lovteksten kan findes på engelsk på: http://www.goc.gov.tr/files/files/eng_minikanun_5_son.pdf.

som forestår proceduren for fastlæggelse af status, og til UNHCR, som parallelt hermed også fastlægger status og formulerer anbefalinger vedrørende flytning. Sidstnævntes beslutninger har ikke retskraft, men medtages i generaldirektoratets vurderinger. Det er således klart, at Tyrkiets lovgivning på området fastlægger forskellige beskyttelsesstandarde og procedureregler for syrer og for statsborgere fra andre tredjelande og indfører dermed ulighed med hensyn til såvel adgangen til som vilkårene for beskyttelse.

4.4. Der er også alvorlige hindringer, mangler og problemer hvad angår adgang til at arbejde og til grundlæggende tjenester som sundhed og velfærd, uddannelse og mere generelt integration i samfundet ⁽²³⁾. Selv om Tyrkiet siden januar 2016 har anerkendt syrerets ret til at arbejde, er det i praksis meget få, der har opnået arbejdstilladelse, hvorfor de fleste arbejder sort ⁽²⁴⁾. Til ovenstående skal det bemærkes, at personer under international beskyttelse udtrykkeligt og kategorisk er udelukket fra muligheden for langsigtet integration i Tyrkiet (artikel 25 i loven om udlændinge og international beskyttelse), og den fri bevægelighed for flygtninge er begrænset i henhold til lovens artikel 26. Det er således helt klart, at den beskyttelse, som ydes personer, der søger om international beskyttelse i Tyrkiet, ikke er lige så omfattende som de retsgarantier og rettigheder, der indrømmes personer, der anerkendes som flygtninge i henhold til Genèvekonventionen, som f.eks. retten til at færdes på den kontraherende stats område (artikel 26 i konventionen fra 1951), retten til naturalisation (artikel 34 i konventionen fra 1951) og retten til at arbejde (artikel 17, 18 og 19 i konventionen fra 1951).

4.5. Endvidere kan der sættes spørgsmålstegn ved klassificeringen af Tyrkiet som et »sikkert tredjeland« i forhold til respekten for princippet om nonrefoulement, der er fastlagt i artikel 33, stk. 1, i Genèvekonventionen, artikel 3 i den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK) og artikel 3, stk. 2, i konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf ⁽²⁵⁾. Ikke blot er der mange tilfælde af, at Tyrkiet har drevet ikkeeuropæiske asylansøgere tilbage, men nylige rapporter fra internationale menneskerettighedsorganisationer omtaler også tilfælde af nægtet indrejse og kollektive tilbagedrivelses til tyrisk territorium ⁽²⁶⁾. Meget sigende rapporterede Amnesty International allerede dagen efter aftalens underskrivelse om endnu et tilfælde af massetilbagesendelse af afghanske flygtninge til Kabul ⁽²⁷⁾. Tilsvarende anførtes det bl.a. i en resolution vedtaget af Europarådets Parlamentariske Forsamling den 20. april 2016, at tilbagesendelse af såvel syrer som statsborgere fra andre lande til Tyrkiet strider imod EU-retten og international ret ⁽²⁸⁾. Det er derfor klart, at garantierne ikke er tilstrækkelige til at sikre overholdelse af nonrefoulementprincippet i praksis ⁽²⁹⁾.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²³⁾ Se fodnote 2.

⁽²⁴⁾ Meltem Ineli-Ciger, *Implications of the New Turkish Law on Foreigners and International Protection and Regulation no. 29153 on Temporary Protection for Syrians Seeking Protection in Turkey*, Oxford Monitor of Forced Migration, 2014, 4(2): s. 28-36.

⁽²⁵⁾ Se fodnote 2.

⁽²⁶⁾ Se bl.a. meddelelsen fra Human Rights Watch af 23. november 2015, der kan findes på: <https://www.hrw.org/news/2015/11/23/turkey-syrians-pushed-back-border>.

⁽²⁷⁾ Amnesty International, Η ψευδαίσθηση της «ασφαλούς χώρας» για την Τουρκία καταρρέει (Illusionen om Tyrkiet som et »sikkert land« brister), 23. marts 2016, kan ses på græsk her: <https://www.amnesty.gr/news/press/article/20243/i-pseydaisthisi-tis-asfaloys-horas-gia-tin-toyrkia-katarreei>. Yderligere referencer kan findes på: Ulusoy, Turkey as a Safe Third Country?, 29. marts 2016: <https://www.law.ox.ac.uk/research-subject-groups/centre-criminology/centreborder-criminologies/blog/2016/03/turkey-safe-third>. E. Roman, Th. Baird, and T. Radcliffe, Why Turkey is Not a »Safe Country«, februar 2016, *Statewatch*, <http://www.statewatch.org/analyses/no-283-why-turkey-is-not-a-safe-country.pdf>.

⁽²⁸⁾ Resolution 2109 (2016) foreløbig version, The situation of refugees and migrants under the EU–Turkey Agreement of 18 March 2016, Forfatter(e): Parliamentary Assembly Origin — plenardebate 20. april 2016 (15. samling (se Dok. 14028, report of the Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons, ordfører: Tineke Strik). Tekst vedtaget af forsamlingen den 20 april 2016 (15. samling).

⁽²⁹⁾ L. Reppeli (2015), »Turkey's track record with the European Court of Human Rights«, *Turkish Review*, 1 January 2015 (Available online at: <http://archive.is/XmdO5>).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kapitler om handel og bæredygtig udvikling i EU's frihandelsaftaler**(initiativudtalelse)**

(2018/C 227/04)

Ordfører: **Tanja Buzek (DE-II)**

Plenarforsamlingens beslutning	19.10.2017
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	REX
Vedtaget i sektionen	26.1.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemning	133/1/9
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) bifalder, at Kommissionen i sit nonpaper ⁽¹⁾ tager initiativ til at gøre status over gennemførelsen af kapitler om handel og bæredygtig udvikling i EU's handelsaftaler og til at rådføre sig med civilsamfundet om spørgsmålet.

1.2. EØSU har spillet en vigtig rolle med hensyn til at øge bevidstheden om EU's handelspolitik blandt civilsamfundet både i EU og i tredjelande. EØSU's medlemmer har altid været og vil fortsat være optaget af at styrke samarbejdet med civilsamfundet i tredjelande om overvågningen af forhandlingerne og om gennemførelsen af EU's handelsaftaler.

1.3. EØSU tilskynder Kommissionen til at styrke sin dialog med civilsamfundet om at udvikle anvendelsen af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling i nuværende og fremtidige handelsaftaler. Dette bør navnlig afspejles i revisionen af kapitlet om handel og bæredygtig udvikling i den samlede økonomi- og handelsaftale mellem EU og Canada (CETA).

1.4. EØSU opfordrer imidlertid Kommissionen til at være mere ambitiøs i sin tilgang, navnlig med hensyn til styrkelse af en effektiv håndhævelse af forpligtelserne i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling, som er af afgørende betydning for EØSU. Kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling skal have samme vægt som de kapitler, der omfatter kommercielle, tekniske eller toldrelaterede spørgsmål.

1.4.1. EØSU anbefaler at give de interne rådgivende grupper mandat til at overvåge alle dele af handelsaftalernes indvirkning på menneskerettigheder, arbejdstager- og miljørettigheder, og anvendelsesområdet skal dække forbrugernes interesser.

1.4.2. EØSU beklager den snævre tilgang i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling, når det gælder forbrugernes interesser og ville bifalde et forbrugerspecifikt kapitel inden for rammerne af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling, der indarbejder relevante internationale forbrugerstandards og styrker samarbejdet om håndhævelsen af forbrugernes rettigheder.

⁽¹⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/july/tradoc_155686.pdf.

1.5. EØSU mener, at kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling spiller en afgørende rolle for opfyldelsen af Kommissionens mål, der er fastsat i strategien »Handel for alle«⁽²⁾ og »Styring af globaliseringen«⁽³⁾. Udvalget mener, at oprettelsen af interne rådgivende grupper er et væsentligt resultat af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling med henblik på at styrke civilsamfundet i tredjelande, tilskynde disse til aktivt at efterleve værdier lig dem, vi opfatter som »EU-værdier«, herunder sociale standarder, forbruger- og miljøstandarder samt kulturel mangfoldighed, og gøre EU's offentlige ansigt synligt i de lande samt etablere en vigtig platform til overvågning af forpligtelserne om menneskerettigheder, arbejdstager- og miljørettigheder i handelsaftalerne.

1.6. EØSU glæder sig over sit mandat til at levere nogle af medlemmerne og sekretariatet til de interne rådgivende grupper. Udvalget understreger imidlertid, at finansiering og ressourcer fortsat er et afgørende spørgsmål i driften af nuværende og fremtidige interne rådgivende grupper, og anmoder Kommissionen såvel som Rådet og Europa-Parlamentet om sammen med EØSU omgående at anvende systemiske løsninger på dette område.

1.7. EØSU mener, at det er nødvendigt med en indsats fra Kommissionens side for at forbedre effektiviteten af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling og navnlig af de interne rådgivende grupper, der er de organer, der har til opgave at overvåge disse forpligtelser. Mange praktiske anbefalinger kan gennemføres uden at ændre i teksten i de nuværende kapitler om handel og bæredygtig udvikling, hvorfor dette bør ske hurtigst muligt.

1.7.1. De kortlagte mangler omfatter blandt andet en uafbalanceret sammensætning af medlemsskaren og forsinkelser i oprettelsen af interne rådgivende grupper, behovet for fælles møder mellem de interne rådgivende grupper i EU og i partnerlandene og deltagelse af formændene for disse grupper i møder i udvalgene om handel og bæredygtig udvikling med ret til at fremføre deres gruppers holdninger samt manglen på tilstrækkelig finansiering til de interne rådgivende grupper fra såvel EU som partnerlandene.

1.7.2. EØSU foreslår med henblik herpå, at fælles møder mellem EU's og partnerlandenes interne rådgivende grupper kommer til at indgå i aftaleteksten, så de kan udveksle erfaringer om fælles projekter og udarbejde fælles anbefalinger.

1.7.3. Vi slår stærkt til lyd for at støtte kapacitetsopbygning hos civilsamfundet i EU og navnlig partnerlandene inden aftalens ikrafttrædelse samt at tilskynde til hurtig etablering af interne rådgivende grupper med den nødvendige politiske, økonomiske og logistiske støtte, samtidig med at man sikrer en afbalanceret sammensætning af medlemsskaren.

1.7.4. Udvalget gør ligeledes Kommissionen opmærksom på udestående spørgsmål, som skaber forvirring i det lokale civilsamfund. Det skyldes, at EU's associeringsaftaler og de vidtgående og brede frihandelsaftaler (DCFTA'er) med Georgien, Moldova og Ukraine overlapper hinanden, og at civilsamfundsplatforme tildeles en bredere rolle, navnlig i Latinamerika, hvilket har ført til en svækkelse af de forskellige parter hovedbudskaber i de interne rådgivende grupper.

1.7.5. Derudover kritiserer EØSU Kommissionens manglende reaktion på klager fra den interne rådgivende gruppe. Overvågningsmekanismer bør derfor på uafhængig vis kunne udløse undersøgelser vedrørende overtrædelser af klare forpligtelser inden for handel og bæredygtig udvikling.

1.8. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at etablere en mere gennemsigtig og strømlinet klagemekanisme og anbefaler endvidere, at formændene for de interne rådgivende grupper deltager i møderne i udvalget om handel og bæredygtig udvikling, og at selvsamme udvalg skal anmodes om inden for en rimelig tidsfrist at reagere på de spørgsmål og anbefalinger, som de interne rådgivende grupper rejser. EØSU anbefaler en regelmæssig dialog mellem EU's interne rådgivende grupper, Kommissionen, EU-Udenrigstjenesten, Europa-Parlamentet og EU-medlemsstaterne.

1.9. Med hensyn til målene for bæredygtig udvikling (SDG), anbefaler EØSU indarbejdelsen af en specifik klausul for at fremme bæredygtig udvikling i alle fremtidige mandater for kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling.

⁽²⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-globalisation_da.pdf.

1.10. For så vidt angår Kommissionens stærke engagement i styrkelsen af de arbejdsretlige bestemmelser bør partnerlande påvise fuld overholdelse af ILO's otte konventioner om grundlæggende arbejdsstandarder inden indgåelsen af en handelsaftale. Såfremt et partnerland ikke har ratificeret eller sørget for ordentlig gennemførelse af disse konventioner eller udvist et tilsvarende niveau af beskyttelse, anbefaler EØSU, at der tilstræbes en køreplan i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling for at sikre, at dette vil blive opnået i tide.

1.11. EØSU bemærker, at spørgsmålet om sanktioner blev rejst i Kommissionens nonpaper. Vi opfordrer Kommissionen til at se nærmere på de eksisterende sanktionsmekanismer i handelsaftaler, deres hidtidige anvendelse og lære af deres potentielle begrænsninger for at evaluere og forbedre effektiviteten af en overholdelsesmekanisme, der kan håndhæves, og som kan udvikles i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling. Derved bør Kommissionen tage behørigt hensyn til det forhold, at civilsamfundsgrupper såvel har givet udtryk for støtte som for alvorlige bekymringer for deres anvendelse.

1.12. EØSU er klar til at hjælpe med udviklingen af nye idéer, der kan bistå Kommissionen med at forbedre de uafhængige håndhævelsesmekanismer i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling ikke mindst gennem retten til at reagere, når der ikke tages højde for dens betænkeligheder. Enhver mulighed for at benytte sig af sanktioner, når det viser sig at være nødvendigt, er nødt til at være nuanceret, hvis potentielle handelspartnere skal være positive over for en sådan tilgang. I modsætning til GSP+ kan der ikke foretages en ensidig tilbagetrækning af bestemmelser i tilfælde af tvister.

2. Baggrund

2.1. Siden den første indarbejdelse af bestemmelser om bæredygtig udvikling i den økonomiske partnerskabsaftale Cariforum-EU og frihandelsaftalen mellem EU og Korea, der trådte i kraft i 2011, har alle EU-handelsaftaler indeholdt et kapitel om handel og bæredygtig udvikling. EU har på nuværende tidspunkt også aftaler indeholdende kapitler om handel og bæredygtig udvikling med Mellemamerika, Colombia, Peru, Georgien, Moldova og Ukraine, og der er flere nye aftaler på vej.

2.2. I de senere år er der sket en voldsom stigning i interessen for arbejdsretlige, miljømæssige og forbrugermæssige bestemmelser i handelsaftaler. Der finder drøftelser sted i Europa-Parlamentet og Rådet, medlemsstaterne og blandt civilsamfundets aktører, herunder EØSU.

2.3. EØSU har i de senere år udarbejdet adskillige udtalelser, der dækker og indeholder udvalgets anbefalinger om forskellige aspekter af handel og bæredygtig udvikling i EU's handelspolitik: navnlig udtalelserne om strategien ⁽⁴⁾ »Handel for alle«, om handels og investeringers rolle i forbindelse med målene for bæredygtig udvikling ⁽⁵⁾ og helt konkret om kapitlet om handel og bæredygtig udvikling i frihandelsaftalen mellem EU og Korea ⁽⁶⁾. EØSU arrangerede i juli 2017 en konference om, hvordan kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling kan gøre en reel forskel i frihandelsaftaler, hvor navnlig medlemmer af forskellige interne rådgivende grupper deltog ⁽⁷⁾.

2.4. Der findes adskillige evalueringer af den reelle effekt og effektivitet af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling. Trods den kendsgerning, at der i EU generelt er opbakning til at indarbejde ambitiøse forpligtelser om arbejdstagerrettigheder og miljø- og forbrugerbeskyttelse såvel som til en aktiv rolle for civilsamfundet i nuværende og fremtidige frihandelsaftaler, er der samtidig behov for at bevise, at kapitler om handel og bæredygtig udvikling kan leve op til de ambitioner, der fremgår af meddelelsen »Handel for alle« ⁽⁸⁾ og Kommissionens seneste arbejdsrapport om styring af globalisering ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse »Handel for alle — en mere ansvarlig handels- og investeringspolitik«, ordfører: Jonathan Peel (UK-I) (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 123).

⁽⁵⁾ REX/486 — EØSU's udtalelse om »Handels og investeringers centrale rolle i forbindelse med opfyldelse og gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling«, ordfører: Jonathan Peel (UK-I), medordfører: Christophe Quarez (FR-II) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse om »Frihandelsaftalen mellem EU og Korea — Kapitlet om handel og bæredygtig udvikling«, ordfører: Dumitru Fornea (RO-II) (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 201).

⁽⁷⁾ Konference om »Handel og bæredygtig udvikling i EU's handelsaftaler — Hvordan kan de gøre en reel forskel?« — Sammenfatning af de vigtigste budskaber: http://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/summary_conference_on_tsd_chapters_in_eu_trade_agreements.pdf.

⁽⁸⁾ Nævnt ovenfor.

⁽⁹⁾ Nævnt ovenfor.

2.5. I forbindelse med Europa-Parlamentets samtykke til CETA-aftalen lovede EU's handelskommissær Cecilia Malmström medlemmerne af Europa-Parlamentet ⁽¹⁰⁾ at indlede en bred, offentlig høring med MEP'er og civilsamfundet, herunder EØSU, om kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling. Sådanne overvejelser om gennemførelsen af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling er også nødvendige i forbindelse med igangværende handelsforhandlinger med Mexico og Mercosur og for at fastslå EU's holdning til en eventuel revision af det respektive CETA-kapitel ⁽¹¹⁾, således som begge parter aftalte i det fælles fortolkende instrument til CETA-aftalen ⁽¹²⁾.

2.6. Kommissionens nonpaper, der blev offentliggjort den 11. juli 2017 ⁽¹³⁾, havde til formål at indlede en debat med Europa-Parlamentet, Rådet og interessenter fra civilsamfundet i de efterfølgende måneder. Det indeholder en beskrivelse og en evaluering af nuværende praksis og redegør for to muligheder for at forbedre gennemførelsen af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling og rejser adskillige spørgsmål vedrørende interessenter. Nærværende udtalelse er udformet som et bidrag til denne proces og for at gøre sig nogle tanker om disse spørgsmål.

2.7. Medlemsstaterne har modtaget Kommissionens nonpaper og er i færd med at fremsende deres bemærkninger og forslag. Europa-Parlamentet afholdt en debat på sin plenarforsamling i januar 2018.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU bifalder Kommissionens initiativ til at gøre status over gennemførelsen af kapitler om handel og bæredygtig udvikling i EU's handelsaftaler ⁽¹⁴⁾ samt GD Handels nonpaper, der tager hul på en debat og indleder en høring af civilsamfundet om, hvordan det kan blive bedre.

3.2. EØSU er overbevist om, at kapitler om handel og bæredygtig udvikling spiller en afgørende rolle i opfyldelsen af Kommissionens mål om at fremme FN's mål om bæredygtig udvikling i sin strategi »Handel for alle« og sit arbejdsrapport om »Styring af globalisering«. Begge er lige vigtige for opfyldelsen af internationale forpligtelser som dem, der blev indgået i forbindelse med Parisaftalen om klimaændringer og aftalerne om handel med fossile brændstoffer.

3.3. Med hensyn til målene om bæredygtig udvikling vil EØSU gerne henlede opmærksomheden på konklusionerne og anbefalingerne i sin udtalelse ⁽¹⁵⁾, navnlig om i alle fremtidige mandater vedrørende kapitler om handel og bæredygtig udvikling at indarbejde »en specifik bestemmelse, der fastslår, at begge parter i civilsamfundets overvågningsmekanisme skal samarbejde om at fremme målene for bæredygtig udvikling«, og at kapitler om handel og bæredygtig udvikling »skal have samme vægt som de kapitler, der vedrører kommercielle, tekniske eller toldrelaterede spørgsmål«.

3.3.1. Udvalget har allerede bemærket ⁽¹⁶⁾, at der i mål 17 for bæredygtig udvikling henvises specifikt til civilsamfundets rolle, idet det konstateres, at »en vellykket dagsorden for bæredygtig udvikling kræver partnerskaber mellem myndigheder, den private sektor og civilsamfundet«. For første gang i FN's historie specificeres det desuden i målene for bæredygtig udvikling, at regeringerne er ansvarlige over for borgerne.

⁽¹⁰⁾ Brev fra kommissær Cecilia Malmström til formanden for INTA-udvalget, Bernd Lange, januar 2017, <https://ec.europa.eu/carol/index-iframe.cfm?fuseaction=download&documentId=090166e5af9d7b2e&title=letter.pdf>.

⁽¹¹⁾ Brev fra kommissær Cecilia Malmström til Canadas minister for international handel, François-Phillippe Champagne, oktober 2017, https://ec.europa.eu/carol/index-iframe.cfm?fuseaction=download&documentId=090166e5b568bc60&title=SIGNED_LETTER.pdf.

⁽¹²⁾ Fælles fortolkende instrument om den samlede økonomi- og handelsaftale (CETA) mellem Canada og Den Europæiske Union og dens medlemsstater (EUT L 11 af 14.1.2017, s. 3).

⁽¹³⁾ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1689>.

⁽¹⁴⁾ Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om gennemførelsen af frihandelsaftaler, offentliggjort den 9. november 2017.

⁽¹⁵⁾ REX/486 — EØSU's udtalelse om »Handels og investeringers centrale rolle i forbindelse med opfyldelse og gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling«, ordfører: Jonathan Peel (UK-I), medordfører: Christophe Quarez (FR-II) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹⁶⁾ REX/486 — EØSU's udtalelse om »Handels og investeringers centrale rolle i forbindelse med opfyldelse og gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling«, ordfører: Jonathan Peel (UK-I), medordfører: Christophe Quarez (FR-II) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

3.4. EØSU beklager imidlertid den snævre tilgang i den aktuelle debat til kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling og deres generelle anvendelsesområde med hensyn til forbrugernes interesser. Mens strategien »Handel for alle« specifikt fokuserer på forbrugernes tillid til sikre produkter, indeholder FN's retningslinjer om forbrugerbeskyttelse⁽¹⁷⁾ en meget bredere fortolkning, herunder beskyttelse af forbrugernes privatliv, deres rettigheder inden for e-handel og retten til en effektiv håndhævelse af forbrugerrettigheder. I betragtning af den liberaliserede handels indvirkning på forbrugerne ville EØSU bifalde et forbrugerspecifikt kapitel om »handel og forbrugere« inden for rammerne af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling, der omfatter relevante internationale forbrugerstandarder og styrker samarbejdet om håndhævelsen af forbrugernes rettigheder.

3.5. Derudover ville EØSU bifalde, at man forpligter sig til at indarbejde kønsaspektet i handelspolitikken og mere specifikt i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling. I mange af de lande, EU handler med, udgør kvinder størstedelen af arbejdsstyrken i specifikke sektorer såsom tekstilindustrien. Derfor bør EU-handelsaftaler ikke øge ulighederne mellem mænd og kvinder. Kommissionen bør sikre fuld overholdelse af internationale arbejdsnormer for så vidt angår ligestillingen mellem mænd og kvinder og kvindelige arbejdstageres rettigheder på arbejdspladsen. EØSU opfordrer navnlig til overholdelse af ILO's konvention 100 om lige løn, konvention 111 om forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og ansættelse, som fremmer ligebehandling på arbejdspladsen, samt konvention 183 om moderskabsbeskyttelse.

3.6. EØSU tilskynder Kommissionen til at styrke sin dialog med civilsamfundet om at udvikle anvendelsen af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling i nuværende og fremtidige handelsaftaler. Dette bør navnlig afspejles i revisionen af kapitlet om handel og bæredygtig udvikling i CETA⁽¹⁸⁾. EØSU bifalder kommissær Cecilia Malmströms løfte om en tidlig gennemgang af bestemmelserne i aftalerne om handel og arbejdsmarked og handel og miljø og ønsker at blive inddraget i denne revision.

3.7. EØSU har spillet en vigtig rolle med hensyn til at øge bevidstheden om EU's handelspolitik blandt civilsamfundet både i EU og i tredjelande. EØSU's medlemmer har altid været og vil fortsat være optaget af at styrke samarbejdet med civilsamfundet i tredjelande om overvågningen af forhandlingerne om og gennemførelsen af EU's handelsaftaler. EØSU's proaktive indsats på dette område har været omdrejningspunktet for at give civilsamfundets organisationer i udlandet større indflydelse og yderligere demokratisere beslutningstagningen vedrørende handelsaftaler.

3.8. Til trods for den forholdsvis korte tid, som bestemmelserne vedrørende handel og bæredygtig udvikling har været gældende (frihandelsaftalen mellem EU og Korea var den første i den nye generation af aftaler og trådte i kraft for seks år siden), har EØSU kunnet identificere en række resultater og mangler, som bør analyseres og anvendes i den kommende revision af kapitlet om handel og bæredygtig udvikling i CETA-aftalen og i andre handelsaftaler.

3.9. Et af hovedresultaterne af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling er deres etablering af interne rådgivende grupper, der udgør en vigtig platform for, at civilsamfundet kan overvåge overholdelsen af forpligtelserne om menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og miljømæssige rettigheder i handelsaftalerne. Dog mener EØSU, at det er vigtigt at udvide anvendelsesområdet til også at omfatte forbrugernes interesser.

3.9.1. For så vidt som Unionens kompetencer tillader det, bør EU også søge at udvikle større synergi mellem ordlyden i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling og de 27 obligatoriske miljøstandarder og ILO's konventioner, som er relevante for GSP-programmet (hvilket også gælder for kravene i tilknytning til »alt undtagen våben«-programmet for de mindst udviklede lande).

3.10. EØSU sætter pris på det mandat, det har fået, til at levere en del af medlemmerne og sekretariatet til de seks interne rådgivende grupper, der indtil nu er etableret gennem følgende aftaler: frihandelsaftalerne EU og Korea, EU og Columbia/Peru, associeringsaftalen mellem EU og Mellemamerika, DCFTA-aftalerne EU og Georgien, EU og Moldova, EU og Ukraine samt det rådgivende udvalg for den økonomiske partnerskabsaftale mellem EU og CARIFORUM-landene. Derudover glæder EØSU sig til at fortsætte sit arbejde i fremtidige interne rådgivende grupper såsom gruppen for CETA samt gruppen for frihandelsaftalen mellem EU og Japan.

⁽¹⁷⁾ http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditccplpmisc2016d1_en.pdf.

⁽¹⁸⁾ Brev fra kommissær Cecilia Malmström til den canadiske handelsminister, François-Phillippe Champagne, oktober 2017, op. cit.

3.10.1. Udvalget gør ligeledes Kommissionen opmærksom på udestående spørgsmål, som skaber forvirring. Det første skyldes, at EU's associeringsaftaler og de vidtgående og brede frihandelsaftaler (DCFTA'er) med Georgien, Moldova og Ukraine overlapper hinanden, hvorfor det lokale civilsamfund har svært ved at skelne mellem dem. Det andet skyldes den bredere rolle, der tildeles civilsamfundsplatforme, navnlig i Latinamerika, og som har ført til tab af fokus og en svækkelse af de forskellige parter hovedbudskaber i de interne rådgivende grupper.

3.11. Finansiering og ressourcer er dog fortsat et centralt spørgsmål. Med syv veletablerede overvågningsmekanismer (seks frihandelsaftaler og den økonomiske partnerskabsaftale med CARIFORUM) og med forventning om flere, herunder de centrale aftaler med Canada og Japan, bliver det vanskeligt for EØSU at sikre en effektiv drift af de nuværende og yderligere fremtidige interne rådgivende grupper uden ekstra ressourcer. Kommissionen bør omgående udarbejde systemiske løsninger sammen med EØSU for at sikre, at der er tilstrækkelige ressourcer til rådighed, til disse overvågningsmekanismer kan fungere og sikre fuld deltagelse blandt de repræsentative grupper i civilsamfundet.

3.12. Ifølge EØSU er effektive håndhævelsesmekanismer for kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling af afgørende betydning, hvilket udvalget også har påpeget i en række af sine udtalelser⁽¹⁹⁾. De interne rådgivende grupper har i kraft af deres rolle som kontrolorganer en vigtig opgave, da de sikrer en kortlægning og effektiv bekæmpelse af overtrædelser af forpligtelserne vedrørende handel og bæredygtig udvikling. EØSU har som aktivt medlem af EU's interne rådgivende grupper i vid udstrækning bidraget til deres arbejde og opfordrer derfor indtrængende Kommissionen til at være mere ambitiøs med hensyn til en effektiv håndhævelsesmekanisme. I Sydkoreas tilfælde bemærker EØSU, at EU's interne rådgivende gruppe har bedt Kommissionen⁽²⁰⁾ om at indlede en klageprocedure, hvilket Kommissionen trods gruppens forsøg på at tage fat på problemet dog endnu ikke har gjort. EØSU har i den forbindelse gentaget, at »gennemførelsen af frihandelsaftalens elementer vedrørende bæredygtig udvikling, navnlig beskæftigelsesrelaterede spørgsmål, imidlertid fortsat er utilfredsstillende«⁽²¹⁾.

3.13. EØSU mener, at erhvervslivet kan spille en vigtig rolle med hensyn til at sikre overholdelse af arbejdsmæssige og sociale rettigheder ved at støtte og gennemføre lovgivning, der beskytter arbejdstagernes rettigheder, og føre en social dialog med fagforeningerne for at nå til enighed om ordentlige standarder både i deres egen virksomhed og i deres forsyningskæde. EØSU opfordrer Kommissionen til at sikre, at handelsaftalerne støtter god forretningspraksis og forhindrer social dumping og undergravning af sociale standarder ved at udvikle klausuler om virksomhedernes sociale ansvar, der indeholder klare forpligtelser på linje med OECD's retningslinjer for erhvervslivet og menneskerettigheder samt nationale kontaktpunkter⁽²²⁾, som bør være uafhængige og sammensat med henblik på at inddrage arbejdsmarkedets parter som medlemmer i kontaktpunkterne eller i de nationale kontaktpunkters overvågningsudvalg. Kontaktpunkterne bør have det nødvendige personale med den nødvendige uddannelse og modtage de nødvendige midler.

3.14. EØSU er klar til at hjælpe med udviklingen af nye idéer, der kan bistå Kommissionen med at forbedre de uafhængige håndhævelsesmekanismers effektivitet i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling ikke mindst gennem retten til at reagere, når der ikke tages højde for dens betænkeligheder. Enhver mulighed for at benytte sig af sanktioner, når det viser sig at være nødvendigt, skal være nuanceret.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU mener, at der er behov for en indsats fra Kommissionens side for at forbedre effektiviteten af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling og sikre overholdelsen af rettighederne på det sociale, miljømæssige, forbruger- og arbejdstagerrelaterede område. En central opgave handler om forbedring og effektivisering af de interne rådgivende grupper, som de organer, der har til opgave at overvåge disse forpligtelser.

⁽¹⁹⁾ EØSU's udtalelse om »Handel for alle — en mere ansvarlig handels- og investeringspolitik«, ordfører: Jonathan Peel (UK-I) (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 123). EØSU's udtalelse om »EØSU's synspunkter vedrørende specifikke centrale spørgsmål, der er blevet rejst i forbindelse med forhandlingerne om det transatlantiske handels- og investeringspartnerskab (TTIP)«, ordfører: Philippe De Buck, medordfører: Tanja Buzek (EUT C 487 af 28.12.2016, s. 30). EØSU's udtalelse om »Frihandelsaftalen mellem EU og Korea — Kapitlet om handel og bæredygtig udvikling«, ordfører: Dumitru Fornea (RO-II) (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 201).

⁽²⁰⁾ Brev til kommissær Cecilia Malmström om regeringshøring i henhold til frihandelsaftalen mellem EU og Korea, december 2016. http://ec.europa.eu/carol/?fuseaction=download&documentId=090166e5af1bf802&title=EU_DAG%20letter%20to%20Commissioner%20Malmstrom_signed%20by%20the%20Chair%20and%20Vice-Chairs.pdf.

⁽²¹⁾ EØSU's udtalelse om »Frihandelsaftalen mellem EU og Korea — Kapitlet om handel og bæredygtig udvikling«, ordfører: Dumitru Fornea (RO-II) (EUT C 81 af 2.3.2018, s. 201).

⁽²²⁾ Regeringer, der følger retningslinjerne, har pligt til at nedsætte et nationalt kontaktpunkt (NCP), hvis hovedopgave er at fremme effektiviteten af retningslinjerne gennem oplysningsaktiviteter, behandling af henvendelser og bidrag til løsning af problemer, der måtte opstå på grund af den påståede manglende overholdelse af retningslinjerne i konkrete tilfælde. De nationale kontaktpunkter bistår erhvervslivet og deres interessenter med at træffe passende foranstaltninger til fremme af retningslinjernes overholdelse. De udgør en platform for mægling og forlig, når der skal løses praktiske problemer, der måtte opstå i forbindelse med gennemførelsen af retningslinjerne.

4.1.1. EØSU bemærker, at forskellige interessenter har fremsat forslag med henblik på at gøre handelsaftalernes kapitler om handel og bæredygtig udvikling mere uafhængige og effektive og er enig i, at der er behov for en solid tilskyndelse til overholdelse af forpligtelserne om handel og bæredygtig udvikling. Med hensyn til de arbejdsretlige bestemmelser indeholder disse et forslag om et uafhængigt arbejdsmarkedssekretariat ⁽²³⁾ og en kollektiv klagemekanisme, som foreslået i modellen for kapitlet om arbejdstagerrettigheder ⁽²⁴⁾.

4.2. EØSU har evalueret sine erfaringer med kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling. Følgende mangler er blevet konstateret, og EØSU opfordrer Kommissionen til at tage fat på dem:

- manglende balance i medlemsskabet af EU's og partnerskabslandenes interne rådgivende grupper
- manglende politisk vilje i visse partnerskabslande til at nedsætte deres interne rådgivende grupper rettidigt
- manglende finansiering til de interne rådgivende grupper i både EU og i partnerlandene
- behov for, at fælles møder mellem EU's og partnerlandenes interne rådgivende grupper kommer til at indgå i aftaleteksten, så de kan udveksle erfaringer om fælles projekter og udarbejde fælles anbefalinger
- behov for deltagelse af formændene for de interne rådgivende grupper i møder i udvalgene om handel og bæredygtig udvikling med ret til at fremføre deres gruppers holdninger for at viderebringe civilsamfundets budskaber til regeringerne
- Kommissionens manglende respons på klager, som den interne rådgivende gruppe har rejst om overtrædelser af forpligtelser vedrørende handel og bæredygtig udvikling.

4.3. EØSU's medlemmer af interne rådgivende grupper samt andre organisationer, der repræsenterer erhvervslivet, arbejdsmarkedet og den frivillige sektor, har fremsat en række anbefalinger til Kommissionen om tiltag til at afhjælpe handelsaftalernes mangler og styrke de interne rådgivende gruppers effektivitet for at sikre, at forpligtelserne vedrørende sociale rettigheder, arbejdstagerrettigheder og miljøbestemmelser overholdes. Kommissionen bør se nærmere på disse anbefalinger. Der er tale om at:

- støtte kapacitetsopbygning og bedre promovering og præsentation af indholdet i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling over for civilsamfundet i EU og i partnerlandene inden aftalens ikrafttrædelse
- etablere et uafhængigt arbejdsmarkedssekretariat og en kollektiv klagemekanisme
- sikre, at der er tilstrækkelig finansiering og midler til både EU's og partnerlandenes interne rådgivende grupper, således at repræsentanter fra civilsamfundet kan deltage fuldt ud, og der sikres finansiering til relevante aktiviteter, herunder analysearbejde eller workshops i forbindelse med årlige fælles møder
- tilskynde partnerlandenes regeringer til omgående at etablere interne rådgivende grupper og yde den nødvendige politiske og logistiske støtte til deres interne rådgivende grupper og sikre balance i sammensætningen af de pågældende grupper
- etablere en mere gennemsigtig og strømlinet klagemekanisme
- etablere en regelmæssig dialog mellem EU's interne rådgivende grupper, Kommissionen, EU-Udenrigstjenesten, Europa-Parlamentet og EU's medlemsstater
- forlange, at udvalget om handel og bæredygtig udvikling inden for en rimelig tidsfrist reagerer på spørgsmål og anbefalinger fra de interne rådgivende grupper

⁽²³⁾ Nonpaper baseret på et fælles forslag fra Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (EFS) og The American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations (AFL-CIO), september 2016, <https://www.etuc.org/en/page/non-paper-introducing-independent-labour-secretariat-ceta>.

⁽²⁴⁾ Udkast til kapitel om arbejdstagerrettigheder i EU-handelsaftaler, udviklet af Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) i samarbejde med formanden for INTA-udvalget, Bernd Lange, juni 2017, <http://www.fes-asia.org/news/model-labour-chapter-for-eu-trade-agreements/>.

- give de interne rådgivende grupper mandat til at overvåge alle dele af handelsaftalernes indvirkning på menneskerettigheder, arbejdstager-, miljø- og forbrugerrettigheder og ikke kun kapitlet om handel og bæredygtig udvikling (EØSU noterer med glæde, at forslaget imødekommes i Kommissionens rapport om gennemførelsen af meddelelsen »Handel for alle«)
- partnerlande bør påvise fuld overholdelse af ILO's otte grundlæggende konventioner inden indgåelsen af en handelsaftale. Såfremt et partnerland ikke har ratificeret eller sørget for ordentlig gennemførelse af disse konventioner eller udvist et tilsvarende niveau af beskyttelse, bør man tilstræbe en køreplan om klare forpligtelser i kapitlet om handel og bæredygtig udvikling for at sikre, at dette vil blive opnået i tide
- forlange, at såvel regeringer som virksomheder, der er aktive på deres territorium, overholder standarderne i ILO's dagsorden vedrørende anstændigt arbejde⁽²⁵⁾, som går videre end de grundlæggende arbejdsstandarder og også vedrører andre rettigheder på områder som ligestilling og arbejdsmiljø.

4.4. EØSU mener, at de ovenfor anførte praktiske anbefalinger kan gennemføres uden at ændre i teksten i de nuværende kapitler om handel og bæredygtig udvikling, hvorfor dette bør ske hurtigst muligt.

4.5. For at være effektive, anser EØSU det for afgørende, at overvågningsmekanismerne i kraft af deres egen ret skal kunne udløse undersøgelser af manglende overholdelse af forpligtelserne vedrørende handel og bæredygtig udvikling. I tilfælde af overtrædelser bør der uden forsinkelse indledes en tvistbilæggelsesprocedure med mandat til at sikre en fyldestgørende overholdelse. EØSU bemærker, at der findes en række forskellige modeller i handelsaftaler, der er indgået af andre lande, herunder USA og Canada, som påtænker muligheden for at pålægge materielle sanktioner, hvis forpligtelserne ikke overholdes.

4.6. EØSU beklager, at Kommissionens nonpaper synes at antyde, at nytteværdien af bøder eller sanktioner i handelsaftaler udelukkende kan vurderes på grundlag af den ene retssag, USA indledte mod Guatemala gennem CAFTA-aftalen⁽²⁶⁾. At USA ikke formåede at sætte sig igennem i denne sag havde intet at gøre med, om der fandtes sanktioner eller ej, men skyldtes udformningen af forpligtelserne i CAFTA-aftalens kapitel om arbejdstagerrettigheder. Kapitlet omfatter et juridisk krav, om at overtrædelser af arbejdstagernes rettigheder skal ske »på en måde, der påvirker handelen«, hvis det skal retfærdiggøre, at der pålægges sanktioner. I dette tilfælde mente panelet, at selv om der var tale om klare overtrædelser af ILO's arbejdstagerrettigheder, var der ikke tilstrækkeligt bevis for, at det var foregået »på en måde, der påvirker handelen«. Kommissionen er nødt til at undersøge andre eksisterende sanktionsmekanismer i handelsaftaler, deres hidtidige anvendelse og deres mulige begrænsninger og samtidig notere sig det forhold, at civilsamfundsgrupper har givet udtryk for såvel deres støtte til som deres alvorlige bekymringer for deres anvendelse.

4.7. Der findes også andre begrænsninger i den amerikanske tilgang med hensyn til sanktioner for så vidt angår antagelighed, procedures omfang og varighed, hvilket har medført, at kun et meget lille antal sager er blevet løst gennem sanktioner. Kommissionen bør tage ved lære af de begrænsninger i tilknytning til handelsaftalers sanktionsmekanismer, der kendetegner aftaler indgået af USA og andre lande som Canada, med henblik på at evaluere og forbedre effektiviteten af en overholdelsesmekanisme, der kan håndhæves, og som muligvis kunne udvikles i kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling. En potentiel begrænsning er risikoen for, at EU vil afskrække handelspartnere fra at deltage i forhandlinger, eller at dets indflydelse under sådanne forhandlinger forringes.

4.8. EØSU er rede til at bistå Kommissionen i udviklingen af en effektiv sanktionsmekanisme, der forbedrer gennemførelsen og kontrollen med kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling i EU-frihandelsaftalerne og sikrer fuld overholdelse ved at trække på erfaringerne fra andre lande, samt forslag fra erhvervslivet, miljøorganisationer, arbejdsmarkedsgrupper og andre civilsamfundsgrupper.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁵⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-integration/documents/publication/wcms_229374.pdf.

⁽²⁶⁾ Se: <https://www.ictsd.org/bridges-news/bridges/news/trade-dispute-panel-issues-ruling-in-us-guatemala-labour-law-case>.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremme af ikkestatslige aktørers klimaforanstaltninger**(sonderende udtalelse på anmodning af Kommissionen)**

(2018/C 227/05)

Ordfører: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**Medordfører: **Josep PUXEU ROCAMORA**

Anmodning om udtalelse Kommissionen,	28.11.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Præsidiets henvisning	4.7.2017
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	6.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	192/1/2
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Omstillingen til en klimarobust lavemissionsøkonomi har i stor udstrækning været drevet af bottom up-initiativer ledet af borgere, innovative virksomheder og forskellige civilsamfundsaktører, der kollektivt betegnes som ikkestatslige og subnationale aktører.

1.2. Disse aktører kan yde et afgørende bidrag til fremskyndelse af både lavemissionsudvikling og bæredygtig udvikling. Øjeblikkelige ikkestatslige foranstaltninger sænker omkostningerne ved omstillingen til en lavemissionsøkonomi og afbøder også den umiddelbare virkning af de klimaændringer, der allerede finder sted.

1.3. I de senere år er antallet af, anvendelsesområdet for og omfanget af ikkestatslige klimaforanstaltninger vokset hurtigt ⁽¹⁾. Ikkestatslige aktører støder dog stadig på meget store forhindringer, der gør det vanskeligt for dem at iværksætte og gennemføre deres klimaforanstaltninger.

1.4. Dertil kommer, at diversiteten blandt ikkestatslige aktører og deres klimaforanstaltninger er voksende, eftersom de operer i og på tværs af forskellige kontekster, der er forbundet med særlige behov og ressourcer. Kun hvis man behørigt analyserer og forstår denne diversitet, vil klimaindsatsen kunne fremskyndes.

1.5. I anerkendelse af ikkestatslige aktørers store potentiale for at drive den globale indsats for bekæmpelse af klimaændringer og tilpasning til konsekvenserne af disse efterlyser EØSU en »europæisk dialog om den ikkestatslige klimaindsats« for at styrke og øge den europæiskbaserede ikkestatslige klimaindsats.

1.6. EØSU's foreslåede europæiske dialog bør give et overblik over klimaforanstaltninger inden for EU og hjælpe med at følge udviklingen i klimaindsatsen på verdensplan.

⁽¹⁾ Yearbook of Global Climate Action 2017, Marrakesh Partnership, UNFCCC 2017.

1.7. EØSU understreger, at anerkendelse og fremhævelse af effektive, innovative og kreative klimaforanstaltninger kan være en omkostningseffektiv måde til at give incitament til nye foranstaltninger og fremme igangværende foranstaltninger. Anerkendelsen af klimaforanstaltninger kan opnås via en onlineplatform, arrangementer på højt plan og/eller tildeling af priser.

1.8. En europæisk dialog om klimaforanstaltninger bør løbende indsamle feedback og diskutere lovgivningsmæssige problemer med offentlige myndigheder for gradvis at opbygge et gunstigt miljø, hvor bottom up-klimaforanstaltninger kan føres ud i livet. Dialogen bør bygge på andre lignende initiativer, såsom den europæiske energialog, som EØSU har efterlyst, og som skal koordinere implementeringen af energiomstillingen.

1.9. Det ultimative mål med den foreslåede dialog er at fremskynde klimaindsatsen ved at gøre det attraktivt for en lang række ikkestatslige aktører at engagere sig i klimaforanstaltninger og at gøre klimaindsatsen til den nye »business-as-usual«.

1.10. EØSU understreger, at der som led i vores bestræbelser for at reducere emissionerne, beskytte klimaet og fremme social og økonomisk retfærdighed skal etableres en social dialog for en retfærdig og hurtig omstilling til en verden uden CO₂ og uden fattigdom.

1.11. EØSU foreslår, at formålet med dialogen ikke kun er at vise og fremhæve handlinger, men også at reagere på ikkestatslige aktørers behov ved at inspirere til nye partnerskaber mellem statslige og ikkestatslige aktører, befordre peerlæring, uddannelse og udveksling af rådgivning mellem ikkestatslige aktører og lette adgangen til finansiering.

1.12. Den foreslåede europæiske dialog skal operere i et bredere klimastyringsøkosystem efter Paris. Organiseringen af dialogen bør være lempelig, idet man bør prioritere strategisk sammenkobling af eksisterende programmer, initiativer og institutioner i stedet for at oprette nye institutioner. I denne forbindelse støtter EØSU Europa-Parlamentets forslag om at skabe nationale platforme for klima- og energialog på flere niveauer.

1.13. EØSU agter at spille en ledende rolle i lanceringen af dialogen og opfordrer de andre EU-institutioner, navnlig Kommissionen, til at tilslutte sig denne indsats for at skabe et befordrende miljø for ikkestatslige klimaforanstaltninger og bidrage til at gøre dialogen operationel.

1.14. Første skridt for den europæiske dialog om den ikkestatslige klimaindsats bør være et arrangement i første halvår af 2018, som skal samle alle berørte aktørnetværk samt repræsentanter for de øvrige EU-institutioner og medlemsstaterne, tilrettelagt i Talanoadialogens ånd ⁽²⁾ og med henblik på at fastlægge en tydelig handlingsplan for dialogen.

1.15. Via en sådan dialog forventer EØSU, at alle ikkestatslige aktører — virksomheder, herunder SMV'er, sociale virksomheder og kooperativer, civilsamfundsgrupper, fællesskaber samt lokale og regionale myndigheder og andre relevante interessenter — vil få betydeligt flere redskaber til at gøre en reel og konkret forskel i forhold til klimaændringerne.

2. Baggrund for udtalelsen

2.1. Dette er en sonderende udtalelse på anmodning af Kommissionen.

2.2. Udtalelsen bygger på udtalelsen om »Koalition til sikring af overholdelsen af Parisaftalens forpligtelser«, der blev vedtaget i juli 2016, og på debatten fra den efterfølgende conference om »Designing a framework for bottom-up climate action«, som tjente til at udveksle bedste praksis og identificere udfordringer, der bremser ikkestatslige bestræbelser på at bekæmpe klimaændringerne.

⁽²⁾ Talanoa er et traditionelt ord, der benyttes på Fiji og i Stillehavsområdet som henvisning til en inkluderende, deltagelsesbaseret og gennemsigtig dialog. Formålet med Talanoa er at udveksle fortællinger, opbygge empati og træffe kloge beslutninger til fællesskabets gavn. Talanoadialogen, som skal gøre status over parternes fælles indsats i forhold til fremskridt hen imod de langsigtede mål, som der henvises til i artikel 4 i Parisaftalen, vil blive indledt i 2018, og onlineplatformen for input vil blive tilgængelig i dette øjemed.

2.3. Skiftet i retning af en klimarobust lavemissionsøkonomi har været drevet af bottom up-initiativer ledet af borgere, lokale myndigheder, forbrugere og innovative virksomheder. Den videre fremgang for disse er imidlertid ofte hæmmet af administrative og lovgivningsmæssige barrierer, fravær af de rette høringsmekanismer og uhensigtsmæssige finansielle procedurer.

3. Ikkestatslige klimaforanstaltninger haster

3.1. Begrebet »ikkestatslige aktører« henviser til aktører, der ikke er part i FN's rammekonvention om klimaændringer (UNFCCC). Denne brede definition omfatter forskellige typer virksomheder, herunder små, mellemstore og helt små virksomheder, investorer, kooperativer, byer og regioner, fagforeninger, lokalsamfund og borgergrupper, trosbaserede organisationer, ungdomsgrupper og andre ikkestatslige organisationer. I denne udtalelse rettes der særlig opmærksomhed mod fremspirende bottom up-bidrag fra klimaaktører, som endnu ikke er fuldt anerkendte af EU-institutionerne og medlemsstaterne.

3.2. Det haster i stigende grad med ikkestatslige aktørers klimaforanstaltninger af mindst fire årsager:

- koncentrationerne af drivhusgasser i atmosfæren fortsætter med at stige. Selv når alle offentlige tilsagn er gennemført, vil der stadig være et gab på 11-13 gigaton (Gt) CO₂eq ⁽³⁾. Kortsigtede statslige og ikkestatslige klimaforanstaltninger kan bidrage til at lukke dette hul og er afgørende for at undgå mere radikale og dyre foranstaltninger
- virkningerne af klimaændringer, der allerede finder sted, mærkes overalt i verden. Disse omfatter en voksende forekomst af ekstreme vejrforhold, stigende tab og skader og ændrede vejrmønstre og bidrager desuden til, at sårbare lokalsamfund må flytte og migrere ⁽⁴⁾
- den nuværende politiske turbulens — f.eks. i USA — og manglen på offentlige ressourcer gør det mere usikkert, om regeringernes tilsagn kan gennemføres fuldt ud. Selv en række europæiske lande, der har forpligtet sig fuldt ud til Parisaftalen, har stadig ikke levet op til de ambitioner, der er nødvendige for at begrænse den globale opvarmning til langt under 2 °C
- regeringerne fastsætter den politiske ramme, men foranstaltningerne gennemføres konkret af ikkestatslige og subnationale aktører, der i mange tilfælde er de egentlige ledere af innovative og effektive foranstaltninger, navnlig mindre, fremspirende, bottom up-klimaaktører.

3.3. Ikkestatslige klimaaktører kan yde et afgørende bidrag til at fremskynde både lavemissionsudvikling og bæredygtig udvikling. Øjeblikkelige ikkestatslig klimaforanstaltninger sænker omkostningerne ved omstillingen til en lavemissionsøkonomi og afbøder også den umiddelbare virkning af de klimaændringer, der allerede finder sted. Der er imidlertid generelt en manglende anerkendelse af, at bottom up-initiativer kan bidrage til at overvinde de sociale problemer, der er knyttet til dekarbonisering og den økologiske omstilling.

3.4. Hvis blot fem procent af EU-borgerne engagerede sig i effektive lokalsamfundsstyrede initiativer til modvirkning af klimaændringer, ville CO₂-besparelserne — i henhold til det EU-finansierede TESS-projekt, som har undersøgt indvirkningen af økolandsbyfællesskaber i Europa — være tilstrækkelige til, at EU-28-landene ville nå næsten 85 % af deres aftalte 2020-emissionsreduktionsmål ⁽⁵⁾.

3.5. Ikkestatslige klimaforanstaltninger kan også styrke den overordnede klimastyring. For eksempel:

- ikkestatslige foranstaltninger kan give input til mere ambitiøse klimapolitikker ved at vise regeringerne, at mere ambitiøse klimamål er mulige

⁽³⁾ The Emissions Gap Report 2017: A UN Environment Synthesis Report, UNEP 2017.

⁽⁴⁾ Rådets konklusioner: Europæisk klimadiplomati efter COP21: elementer til fortsat klimadiplomati i 2016.

⁽⁵⁾ På vej mod bæredygtighed i det europæiske samfund (»Towards European Societal Sustainability«), <http://www.tess-transition.eu/about/>.

- ikkestatslige foranstaltninger kan hjælpe regeringerne med at gennemføre politikker på nationalt plan og bidrage til at opfylde nationale krav som led i EU's nationalt bestemte bidrag
- ikkestatslige aktører kan bidrage til at identificere muligheder for at styrke lovgivningsrammen ⁽⁶⁾.

3.6. Ikkestatslige foranstaltninger kan også tjene til at vise, at omstillingen til en cirkulær og klimarobust lavemissionsøkonomi giver EU mulighed for at øge sin konkurrenceevne til gavn for europæiske virksomheder. Desuden giver de mulighed for ikke blot at tackle klimaudfordringer, men også bæredygtig udvikling, især gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling.

3.7. Antallet af, anvendelsesområdet for og omfanget af ikkestatslige klimaforanstaltninger er i de senere år vokset hurtigt ⁽⁷⁾. Ikkestatslige aktører støder dog stadig på meget store forhindringer, der gør det vanskeligt for dem at iværksætte og gennemføre deres klimaforanstaltninger (se EØSU's udtalelse: Koalition til sikring af overholdelsen af Parisaftalens forpligtelser ⁽⁸⁾)

3.8. Dertil kommer, at diversiteten blandt ikkestatslige aktører og deres klimaforanstaltninger er voksende, eftersom de operer i og på tværs af forskellige kontekster, der er forbundet med særlige behov og ressourcer. Kun hvis man behørigt analyserer og forstår denne diversitet, vil klimaindsatsen kunne fremskyndes.

4. EU behøver en strategisk tilgang til fremme af ikkestatslige klimaforanstaltninger

4.1. EU har været forkæmper for ikkestatslige foranstaltninger på internationalt plan:

- EU har inden for rammerne af UNFCCC anbefalet internationale samarbejdsinitiativer om modvirkning for flere interessenter.
- EU har bidraget til store klimainitiativer for flere interessenter ⁽⁹⁾.
- Individuelle medlemsstater har understøttet den internationale dagsorden for klimaforanstaltninger. Frankrig ledte f.eks. en vidtgående mobiliseringsindsats forud for Parisaftalen. De nordiske lande og Nederlandene har bidraget til at udvikle platformen for klimainitiativer (som i øjeblikket ligger i FN's Miljøprogram's regi).
- Aktører i EU leder ca. 54 % af de UNFCCC-registrerede samarbejdsinitiativer om klimaforanstaltninger ⁽¹⁰⁾.

4.2. I stor kontrast til EU's stærke internationale førerskab mangler EU i øjeblikket en ramme, der skaber et gunstigt miljø, der kan bidrage til at fremskynde ikkestatslige klimaforanstaltninger i Europa. Uden en sådan ramme risikerer EU at gå glip af konkrete bidrag fra frontløbere blandt ikkestatslige og subnationale aktører. Den nuværende EU-støtte til nogle få omfattende foranstaltninger med flere interessenter er ikke nok til en transformation af den karakter, som EU har forpligtet sig til i henhold til Parisaftalen.

4.3. Der bør være meget mere fokus på fremspirende, men endnu ikke anerkendte, bottom up-klimaaktører, som i øjeblikket er underrepræsenteret i de EU-støttede initiativer. Deres potentielle bidrag kan ikke overdrives. Opbygning af et gunstigt miljø for denne type klimaforanstaltninger er en effektiv og økonomisk måde at udnytte deres enorme samfundsmæssige potentiale på.

⁽⁶⁾ For eksempel ved at fjerne lovgivningsmæssige forhindringer og/eller ved at udtænke intelligente klimapolitikker.

⁽⁷⁾ Yearbook of Global Climate Action 2017, Marrakesh Partnership, UNFCCC 2017.

⁽⁸⁾ EUT C 389 af 21.10.2016, s. 20.

⁽⁹⁾ Fremtrædende eksempler omfatter: den globale borgmesterpagt for klima og energi, den regionale borgmesterpagt, »Mission Innovation«, koalitionen for klima og ren luft, det afrikanske initiativ om vedvarende energi, InsuResilience og NDC-partnerskabet.

⁽¹⁰⁾ Yearbook of Global Climate Action 2017, Marrakesh Partnership, UNFCCC 2017.

4.4. Desuden kan man ved at skabe et gunstigt miljø håndtere de nuværende ubalancer blandt ikkestatslige klimaforanstaltninger. For eksempel:

- er mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder og socialøkonomiske virksomheder (herunder kooperativer) for øjeblikket underrepræsenteret i EU-støttede initiativer såvel som i forbindelse med UNFCCC⁽¹¹⁾
- er klimaforanstaltninger, der gennemføres af landdistrikter og mindre og mellemstore byer, underrepræsenteret i forhold til dem, der gennemføres af storbyer⁽¹²⁾.

4.5. Da de nuværende mobiliseringsbestræbelser hovedsagelig sker i forbindelse med internationale klimapolitikker navnlig med fokus på store og/eller iøjnefaldende eksempler, er der et akut behov for en indsats på EU-niveau for at supplere de internationale bestræbelser ved at aktivere og støtte flere og forskellige typer aktører.

4.6. I anerkendelse af ikkestatslige aktørers store potentiale for at drive den globale indsats for bekæmpelse af klimaændringer og tilpasning til konsekvenserne af disse foreslås der i nærværende udtalelse en »europæisk dialog om den ikkestatslige klimaindsats« for at styrke og øge den europæiskbaserede ikkestatslige klimaindsats.

5. Prioriterede områder for klimaforanstaltninger og eksempler og behov hos de konkrete aktører

5.1. Tematiske prioriteter bør fastlægges i rådgøring med civilsamfundet.

5.2. Med en tæt overensstemmelse med de tematiske områder inden for rammerne af UNFCCC, særlig Marrakeshpartnerskabet for globale klimaforanstaltninger, kan der sikres en stærk sammenkobling med Parisaftalens mål.

5.3. Prioriterede områder kan omfatte: landbrug og fødevarer, skovbrug, arealanvendelse og bæredygtig bioøkonomi, kystbeskyttelse og -udvikling, vand, byer og regioner, transport, energi, den cirkulære økonomi og industri.

5.4. Tværgående temaer, der kunne tages op som led i den foreslåede dialog, omfatter: afvejninger og synergier for klima og bæredygtig udvikling, digitaliseringens rolle, deltagelsestilgange og en retfærdig omstilling.

5.5. Socialt iværksætteri, borgerinitiativer og arbejde i lokalsamfundet er blot nogle eksempler på, hvordan klimaforanstaltninger kan realiseres via bottom up-tilgange. Der eksisterer allerede mange vellykkede initiativer, mens mange andre er blevet iværksat, men er mislykkedes eller blevet afbrudt af forskellige årsager. Begge kategorier af projekter kan bruges til at give både ikkestatslige aktører og beslutningstagere værdifuld viden.

5.5.1. Decentraliseret vedvarende energi er et fremragende eksempel herpå. Det bør ske via lokale eller regionale strukturer, hvilket betyder, at værdiskabelsen fra anvendelse af sol-, vind- og biomasseenergi finder sted lokalt. EU gør imidlertid ikke i tilstrækkelig grad brug af civilsamfundets potentiale på dette område, og der er alt for ofte lovgivningsmæssige, finansielle og strukturelle hindringer, som står i vejen for lokale aktørers engagement. I 2015 fremsatte EØSU med held en opfordring til, at der blev etableret en europæisk energidialog ledet af civilsamfundet med henblik på at koordinere gennemførelsen af energiomstillingen⁽¹³⁾ — det største fælles tiltag om klimastabilisering, som EU skal gennemføre.

⁽¹¹⁾ Selv om de udgør over 99 % af alle virksomheder i EU og ca. 58 % af det økonomiske output målt ud fra bruttoværditilvækst, https://ec.europa.eu/growth/smes_da.

⁽¹²⁾ I EU bor ca. 35 % af befolkningen i mellemliggende bynære landområder, og over 22 % bor i områder, der overvejende er landdistrikter. (Eurostat (2014) Eurostat Regional Yearbook 2014. Findes på: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-HA-14-001>, konsulteret den 16. januar 2018).

⁽¹³⁾ EØSU's udtalelse om udvikling af forvaltningssystemet foreslået i henhold til rammen for klima- og energipolitikkerne frem til 2030 (EUT C 291 af 4.9.2015, s. 8).

5.5.2. Mere end 1 000 lokale og regionale myndigheder fra 86 lande, der repræsenterer 804 millioner mennesker, har indberettet deres emissionsreduktionsmål til »carbone Climate Registry«, hvilket, når de er fuldført, kan resultere i en reduktion på 5,6 gigaton CO₂-ækvivalent (GtCO₂e) inden 2020 og 26,8 GtCO₂e inden 2050 sammenlignet med niveauer, der går helt tilbage til 1990. Den samlede virkning af de 7 494 byer og lokale myndigheder, der repræsenterer over 680 millioner mennesker, og som har forpligtet sig under den globale borgmesterpagt for klima og energi, kunne kollektivt fjerne 1,3 GtCO₂e om året i 2030, i forhold til hvis man fortsatte som hidtil, hvilket ville give en kumulativ total på 15,64 GtCO₂e mellem 2010 og 2030 ⁽¹⁴⁾.

5.5.3. Det samfundsunderstøttede landbrug i Europa er vokset i de senere år. I 2016 producerede mere end 6 000 bredt definerede civilsamfundsinitiativer i 22 europæiske lande fødevarer til 1 million mennesker ⁽¹⁵⁾. Sådanne initiativer spænder fra partnerskaber mellem forbrugere og landmænd til oprettelse af fællesjede haver og gårde. De etablerer tættere forbindelser mellem producenter og forbrugere, skaber muligheder for lokale virksomheder og nye arbejdspladser og forbinder lokalsamfund med deres fødevarer, hvorved mekanismerne for fødevareproduktion og -forbrug ændres, og borgerne sættes i stand til at realisere mere deltagelsesbaserede styringsformer.

5.5.4. Ideen om retfærdig omstilling samler arbejdstagere, lokale fællesskaber, arbejdsgivere og myndigheder som led i den sociale dialog med henblik på at udforme de konkrete planer, politikker og investeringer, som er nødvendige for at sikre, at omstillingen sker hurtigt og på retfærdig vis. Fokus er på jobs og udkomme, og hensigten er at sikre, at ingen lades tilbage i vores bestræbelser for at reducere emissionerne, beskytte klimaet og fremme social og økonomisk retfærdighed. For at sikre og opbygge den sociale dialog for retfærdig omstilling har Den Internationale Faglige Sammenslutning og dens partnere etableret et center for retfærdig omstilling. Centret vil samle og støtte fagforeninger, virksomheder, lokale fællesskaber og investorer inden for rammerne af den sociale dialog med henblik på at udvikle planer, aftaler, investeringer og politikker for hurtig og retfærdig omstilling til en verden uden CO₂ og uden fattigdom.

5.5.5. Implementeringen af metoder, der sparer energi, emissioner og vand, findes i form af frivillige programmer og forbrugsreducerende initiativer fra industriens side. Resultaterne i denne henseende revideres og offentliggøres ofte. Man kan endvidere udvikle benchmarking for virksomheder og lande med hensyn til denne form for god praksis.

5.6. For at få begreb om den store diversitet blandt de ikkestatslige aktører og deres forskellige behov og ressourcer har EØSU gennemført en spørgeskemaundersøgelse ⁽¹⁶⁾, som viste, at de ikkestatslige aktører blandt de mest presserende behov nævner:

- understøttende politik- og lovgivningsrammer
- finansieringsbehov: adgang til offentlige midler og skatteincitamenter
- teknisk støtte: for at lette gensidig læring, kapacitetsopbygning og udveksling af viden og god praksis og øge kendskabet
- styrket troværdighed, synlighed, forståelse og anerkendelse af deres bidrag
- forbedret samarbejde mellem de forskellige aktører i den private og den offentlige sfære.

6. Funktionerne for den foreslåede europæiske dialog om den ikkestatslige klimaindsats

6.1. For at skabe et miljø, der fremmer ikkestatslige klimaforanstaltninger, og styrke og øge anvendelsesområdet og omfanget af foranstaltninger i Europa bør dialogen være lydhør over for de ikkestatslige aktørers politiske og operationelle behov og om muligt varetage følgende indbyrdes forbundne funktioner: 1) evaluering af foranstaltningerne, 2) anerkendelse af foranstaltningerne, 3) forbedring af styringen, 4) fremskyndelse af foranstaltningerne og 5) understøttelse af foranstaltningerne.

⁽¹⁴⁾ <https://www.cities-and-regions.org/lgma-at-the-apa-resumption/>.

⁽¹⁵⁾ <https://urgenci.net/new-report-european-csa-overview-released-by-the-european-csa-research-group/>.

⁽¹⁶⁾ EESC Survey »Boosting non-state climate actors«.

6.2. **Evaluerings og kortlægning af foranstaltninger** — EU og EU's medlemsstater har fordel af en bedre forståelse af bidragene fra ikkestatslige klimaforanstaltninger. Den foreslåede dialog kan give et overblik over klimaforanstaltninger i Europa og også bidrage til at følge de fremskridt, der gøres i klimaforanstaltningerne på verdensplan inden for rammerne af UNFCCC.

En bedre forståelse af afbødende og andre bidrag er gavnlig på flere måder:

- det kan være et første skridt i retning af at inddrage ikkestatslige foranstaltninger i gennemførelsen af klimapolitikker på nationalt og EU-niveau
- dybtgående undersøgelser af specifikke klimaforanstaltninger kan bidrage til politikudformning og identificering af lovgivningsmæssige hindringer, skalerbare løsninger og de omstændigheder, hvorunder specifikke foranstaltninger er effektive
- det kan generere praktisk viden, som bidrager til, at ikkestatslige aktører kan engagere sig i klimaforanstaltninger på effektiv vis.

6.2.1. Den foreslåede ramme bør gøre det muligt at kortlægge fremskridt for i det mindste visse foranstaltninger fra ikkestatslige og subnationale aktører, især når de forpligter sig til kvantificerbare emissionsreduktioner. Dette kunne tage form af aggregerede evalueringer af klimaforanstaltninger i Europa samt frivillige rapporteringsmekanismer. Det bør overvejes at indføre sikkerhedsforanstaltninger mod »grøn vaskning« (hvorved »business-as-usual« præsenteres som ren og kompatibel med Parisaftalens mål). Det burde i det mindste påvises, at initiativerne er mere end bare teoretiske forpligtelser, uden at de pålægges store rapporterings- og overvågningsforpligtelser. Inden for rammerne af overvågnings- og evalueringspraksisserne kunne en mere kvalitativ og historiefortællende tilgang muligvis supplere de kvantitative tilgange, således at det kan demonstreres, hvad det er muligt at opnå.

6.3. I øjeblikket er størstedelen af klimaforanstaltningerne i Europa ikke eller stort set ikke anerkendt på europæisk plan. Muligheden for at **anerkende og fremhæve** særligt effektive, innovative og kreative klimaforanstaltninger kan imidlertid være et omkostningseffektivt middel til at give incitament til nye tiltag og fremme igangværende tiltag. Anerkendelsen af klimaforanstaltninger kan antage flere former, herunder:

- bred anerkendelse af nye og eksisterende forpligtelser gennem en onlineplatform
- skabelse af muligheder for, at fremspirende klimaaktører kan deltage i arrangementer (på højt niveau), både på europæisk plan og i forbindelse med internationale forhandlinger
- tildeling af priser til særligt velgennemførte klimaforanstaltninger, f.eks. inden for specifikke tematiske områder.

6.4. **Forbedring og styrkelse af styringen** — Det er sandsynligt, at frontløbere blandt ikkestatslige aktørgrupper vil identificere forhindringer og muligheder for at forbedre styringen. Deres indsigt kan bidrage til at identificere lovgivningsmæssige hindringer på europæisk, nationalt, regionalt eller lokalt plan og til at indlede nedbrydningen af disse, samtidig med at den kan bidrage til at skabe en tilpasset lovramme, der fremmer klimaforanstaltninger. En europæisk dialog om den ikkestatslige klimaindsats bør løbende indsamle feedback og diskutere lovgivningsmæssige problemer med offentlige myndigheder for gradvis at opbygge et gunstigt miljø, hvor bottom up-klimaforanstaltninger kan føres ud i livet. Dette vil ikke kunne ske, hvis man ikke ser på det politiske vakuum mellem ikkestatslige aktører og beslutningstagere.

6.5. **Fremskyndelse af klimaforanstaltninger** — Det ultimative mål med den foreslåede dialog er at fremskynde klimaforanstaltningerne ved at gøre dem attraktive for en lang række ikkestatslige aktører og at gøre klimaindsatsen til den nye »business-as-usual«. I praktisk henseende bør dette indebære følgende:

- et stigende antal nye ikkestatslige klimaforpligtelser. For at kunne fremskynde initiativerne bør dialogen — eventuelt i samarbejde med UNFCCC og andre partnere — offentliggøre nye forpligtelser

- en hurtig omsætning af løsninger og erfaringer fra ikkestatslige klimaforanstaltninger på europæisk plan. For at understøtte denne fremskyndelse kunne dialogen inkludere afholdelse af møder for regionale tekniske eksperter, tilrettelagt i lighed med — og mundende ud i input til — lignende møder under UNFCCC
- de organisatoriske partnere kan lejlighedsvis også formidle nye partnerskaber og klimaforanstaltninger på særligt lovende eller presserende områder med anvendelse af dialogprocessen og deres egen indflydelse med hensyn til at indkalde parterne
- undertiden kan sektorielle eller territoriale initiativer konkurrere med hinanden, hvis den rette tilgang til at fremme samarbejdet ikke er identificeret eller kan fremmes. Der er brug for et helikopterperspektiv for at identificere huller og samarbejdsmuligheder og formidle nye partnerskaber.

6.6. **Støtte klimaforanstaltninger** — Den foreslåede dialog bør ikke blot vise og fremhæve foranstaltninger, men også reagere på ikkestatslige aktørers behov. Man kan forestille sig forskellige typer støtte, herunder:

- tilvejebringelse af et netværksmiljø, der bidrager til at formidle nye partnerskaber mellem statslige og ikkestatslige aktører
- fremme af peerlæring og gensidig rådgivning blandt ikkestatslige aktører ved at hjælpe dem med at overvinde lovgivningsmæssige forhindringer
- tilvejebringelse af uddannelse og læring samt stimulering af innovation, f.eks. gennem masselæringskurser online (MOOC), webinarer og workshops om specifikke spørgsmål ⁽¹⁷⁾
- befordring af adgangen til finansiering, f.eks. ved at kortlægge eksisterende kanaler, undersøge innovative finansieringsinstrumenter (herunder peer-to-peer-finansiering, crowdfunding og mikrofinansiering), foreslå forenkling af skatteregler og skabelse af nye finansieringsvinduer — f.eks. lette adgangen til private, internationale og multilaterale fonde.

7. De operationelle aspekter af den foreslåede europæiske dialog om den ikkestatslige klimaindsats

7.1. Den foreslåede europæiske dialog skal operere i et bredere klimastyringsøkosystem efter Paris. Andre regionale og nationale handlingsdagsordner og -rammer er ved at opstå (f.eks. i Latinamerika og USA). En europæisk dialog kan drage nytte af at samarbejde med og lære af disse platforme.

7.2. Organiseringen af dialogen bør være lempelig, idet man bør prioritere strategisk sammenkobling af eksisterende programmer, initiativer og institutioner i stedet for at oprette nye institutioner. EØSU agter at spille en tydelig rolle i lanceringen af dialogen og afsøgningen af mulighederne for støtte og partnerskab med Kommissionen og andre EU-institutioner. Denne institutionelle konstruktion vil give den troværdighed med hensyn til at håndtere klimatiltag på europæisk niveau. I denne forbindelse støtter EØSU Europa-Parlamentets forslag om at skabe nationale platforme for klima- og energidialog på flere niveauer med henblik på brede diskussioner i hver enkelt medlemsstat om landets fremtidige klima- og energipolitikker.

7.3. En onlineplatform inden for rammerne af den europæiske dialog kan fungere som en clearingcentral, der registrerer og giver et overblik over klimaforanstaltninger i Europa, og kan huse et omfattende datalager, der kan bruges til strategisk analyse og som input til lokale, nationale og EU-politikker. For at optimere clearingcentralens anvendelighed bør webstedet være tilgængeligt og søgbart. Et sådant websted kan sammenkobles med platforme, der findes inden for rammerne af UNFCCC, herunder NAZCA-platformen ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁷⁾ For eksempel »Hvordan laver man en handlingsplan?«, »Hvordan henter man støtte?«, »Hvordan motiverer man lokalmyndighederne til at skride til handling?« osv.

⁽¹⁸⁾ <http://climateaction.unfccc.int/>.

7.4. Den foreslåede europæiske dialog bør lancere arrangementer med henblik på at fremme anerkendelse, feedback, læring og netværksmøder for ikkestatslige aktører. En del af disse arrangementer findes allerede, men vil få ny relevans. For eksempel:

- eksisterende ekspertmøder i EØSU's observatorium for bæredygtig udvikling kunne få yderligere relevans ved at blive tilknyttet UNFCCC-processen som »tekniske ekspertmøder« eller tematiske og regionale dialoger for at gøre status over eksisterende klimaforanstaltninger
- den europæiske dag for bæredygtige lokalsamfund, der afholdes af ECOLISE i samarbejde med EØSU, kunne henlede opmærksomheden på lokalsamfundene og anerkende deres bidrag til klimaindsatsen
- årlige arrangementer støttet af EU-institutionerne (f.eks. »Den Grønne Uge«, EU's uge for bæredygtig energi, den europæiske uge for bæredygtig udvikling osv.) kunne indeholde møder med fokus på ikkestatslige klimaforanstaltninger.

7.5. Den foreslåede dialog kunne med fordel udpege sektorspecifikke eller tematiske »ambassadører for klimaforanstaltninger«. Ambassadørerne kunne få til opgave at formidle samarbejde mellem flere interessenter, fastsætte strategiske/tematiske prioriteter, indkalde til arrangementer og skabe incitamenter for nye klimaforanstaltninger. De kan også fungere som kontaktpunkter for ikkestatslige klimaforanstaltninger, f.eks. over for Kommissionen, medlemsstaterne og UNFCCC.

7.6. Den foreslåede proces bør fremme adgangen til finansiering for ikkestatslige foranstaltninger. Det kunne omfatte:

- kortlægning af finansieringsmuligheder
- rådgivning om finansierbare planer
- analyse af igangværende dialoger med og høringer af ikkestatslige aktører med henblik på at fastlægge nye metoder og bedste praksis for udvidet brug af de eksisterende europæiske og internationale midler
- argumentering for, at EU's kommende flerårige finansielle ramme bør tjene ikkestatslige aktørers højere klimaambitioner og skabe incitamenter for foranstaltninger fra disse aktørs side
- afsøgning af innovativ finansiering (peer-to-peer-finansiering, crowdfunding, mikrofinansiering, grønne obligationer osv.).

7.7. For at sikre troværdighed og en lempelig institutionel ramme bør følgende potentielle bidragsydere tilbydes rollen som organisationspartnere:

- for at understøtte evalueringsfunktionen bør dialogens initiativtagere samarbejde med eksisterende forskningsgrupper, initiativer til kortlægning af klimaforanstaltninger og dataplatforme
- for at understøtte anerkendelsesfunktionen bør der tilstræbes samarbejde med eksisterende tildelingsinitiativer, f.eks. UNFCCC's priser for fremdrift for forandring og SEED-priserne ⁽¹⁹⁾, EØSU's civilsamfundspris osv.
- for at understøtte styringsforbedrings- og fremskyndelsesfunktionerne bør der etableres kommunikationskanaler, f.eks. med forberedende dialoger og processer, som involverer tekniske eksperter, inden for UNFCCC og med relevante processer på EU- og medlemsstatsniveau som f.eks. de europæiske rådgivende råd for miljø og bæredygtig udvikling (EEAC)
- med hensyn til støttefunktionen bør der etableres samarbejde med eksisterende programmer. Adgang til finansiering og bedste praksis kan f.eks. koordineres med EU's LIFE-program, der er et finansieringsinstrument til miljø- og klimaforanstaltninger, EIB-tilskud eller lån og/eller andre EU-programmer, mens oversigter over Horisont 2020-forskningsresultater, der er relevante for ikkestatslige aktører, kan formidles bredt blandt deltagerne i dialogen.

⁽¹⁹⁾ Priser for iværksætteri inden for bæredygtig udvikling.

7.8. Første skridt for den europæiske dialog om den ikkestatslige klimaindsats bør være et arrangement i første halvår af 2018, der lanceres af EØSU i partnerskab med Kommissionen, og som skal samle alle berørte aktørnetværk samt repræsentanter for de øvrige EU-institutioner og medlemsstaterne.

7.8.1. Dette arrangement bør bidrage til Talanoadialogen forud for COP24, som led i hvilken parterne og ikkepartsinteressenterne opfordres til at samarbejde om at organisere lokale, nationale, regionale eller globale arrangementer for at tilvejebringe og levere relevant input om, hvor vi er, hvor vi ønsker at gå hen, og hvordan vi kommer derhen.

7.8.2. Hensigten med dette arrangement bør endvidere være at opstille en handlingsplan for den europæiske dialog om den ikkestatslige klimaindsats for perioden 2018-2020 med henblik på at gøre den operationel, herunder en detaljeret plan for virkeliggørelse af dialogens funktioner som beskrevet ovenfor.

Bruxelles, den 15. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 532. PLENARFORSAMLING, 14.2.2018-15.2.2018

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om
meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale
Udvalg og Regionsudvalget — Udbud, der virker — i og for Europa

(COM(2017) 572 final)

om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og
Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Fremme af investeringer gennem en frivillig forudgående
vurdering af udbudsaspekterne af store infrastruktuuraspekter

(COM(2017) 573 final)

og om Kommissionens henstilling af 3. oktober 2017 om professionalisering af offentlige udbud:
udvikling af en arkitektur for professionalisering af offentlige udbud

(C(2017) 6654 final — SWD(2017) 327 final)

(2018/C 227/06)

Ordfører: **Antonello PEZZINI**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 17.11.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	24.1.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	107/1/1
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er overbevist om, at kun en gennemsigtig, åben og konkurrencedygtig ordning for offentlige udbud i det indre marked på én og samme tid kan sikre, at de offentlige udgifter bruges effektivt, og levere varer og tjenesteydelser af høj kvalitet til borgerne gennem udvikling af en egentlig **europæisk kultur for innovative, intelligente, bæredygtige og socialt ansvarlige udbud**.

1.1.1. I denne forbindelse anbefaler EØSU at fremme anvendelsen af »det økonomisk mest fordelagtige tilbud« som kriterium ved udvælgelsen af bud, især når det drejer sig om intellektuelle tjenesteydelser.

1.2. Udvalget bifalder den nye pakke om offentlige udbud og understreger behovet for at:

- fremme kvalitet og innovation inden for offentlige udbud
- medtage miljømæssige og sociale aspekter
- gøre de offentlige udbud mere intelligente og effektive.

1.3. Udvalget understreger vigtigheden af intelligent brug af offentlige udbud for at kunne tackle globale udfordringer som klimaændringer, ressourceknaphed, uligheder og samfundets aldring ved at understøtte sociale politikker, fremskynde omstillingen til mere bæredygtige og konkurrencedygtige forsyningskæder og åbne bedre muligheder for SMV'ers og socialøkonomiske virksomheders deltagelse.

1.3.1. EØSU mener, at det er vigtigt, at medlemsstaterne i højere grad bliver åbne over for frivillige mekanismer til forudgående vurdering af store infrastrukturprojekter.

1.3.2. Udvalget understreger, at anvendelse af den nye frivillige mekanisme til forudgående vurdering skal gøres attraktiv gennem tildeling af et overensstemmelsescertifikat til ordregivere. EØSU bakker op om øget professionalisering hos alle berørte parter og større deltagelse af sociale virksomheder med henblik på at komme svig og korruption til livs og i højere grad fremme digitaliseringen af udbud.

1.4. Udvalget sætter især pris på bestræbelserne for at skabe bedre adgang for SMV'er og socialøkonomiske virksomheder til udbudsmarkederne og understreger, at der stadig er mange hindringer for, at de fuldt ud kan deltage, og det anbefaler derfor, at deres deltagelse beskyttes og understøttes af handelskamre og/eller brancheorganisationer.

1.4.1. Sociale og miljømæssige aspekter er blevet vigtige betingelser ved offentlige udbud, og EØSU understreger deres værdi og nytte. Det anbefaler, at der i alle nationale og europæiske uddannelsesprogrammer indføres indhold af specifik social og miljømæssig karakter.

1.4.2. Der bør iværksættes en kampagne for at fremme indføjeelsen af de tekniske og lovgivningsmæssige standarder på miljøområdet ISO 14000 (miljø), ISO 26000, SA 8000:2014 (socialt ansvar) og de relevante ILO-konventioner⁽¹⁾, UNI 11648:2016 (projektstyring) og ISO 9000 eller lignende lovfæstede nationale tekniske kvalitetskrav i udbudsbetingelserne, og mindre virksomheder bør hjælpes til at opfylde disse standarder med støtte fra Den Europæiske Socialfond.

1.5. For udvalget er det helt afgørende, at der arbejdes målrettet på markant at øge ordregivernes professionalisering med en klar anerkendelse af nyerhvervede kvalifikationer. Der bør være en fælles europæisk ramme for tekniske og digitale færdigheder, som vil sikre en fælles fremgangsmåde i hele det indre europæiske marked.

1.6. EØSU er enig i, at det havde været bedre, hvis Kommissionen i stedet for en henstilling vedtog et direktiv for at sikre en effektiv og sammenhængende arkitektur for professionalisering af offentlige udbud.

1.7. Der bør efter udvalgets opfattelse oprettes et offentligt digitalt register over udbud bl.a. for at udvide antallet af potentielt interesserede virksomheder og for at kunne foretage en bedre evaluering af effektiviteten og integriteten af udbudsproceduren.

1.8. Udvalget anser det for absolut nødvendigt med et robust EU-fremstød for at fremme adgangen til tredjelandes markeder for offentlige udbud, herunder markederne i tiltrædelseslandene og partnerlandene under den europæiske naboskabspolitik, på grundlag af gensidighed og på lige vilkår med nationale virksomheder.

1.9. EØSU mener, at Kommissionens henstillinger til de enkelte medlemsstater bør ledsages af nogle kraftige incitamenter på uddannelsesområdet for gennem vedtagelse af et etisk kodeks for udbud på EU-niveau at åbne adgangsmuligheder til strukturprogrammer og -fonde og tekniske og reguleringsmæssige standarder for digitalisering.

⁽¹⁾ De grundlæggende ILO-konventioner, ILO-konvention nr. 155 (sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen) og ILO-konventionerne nr. 131,1 og 102.

1.10. EØSU anbefaler, at der gøres en indsats for at indføje og anvende foranstaltninger af social karakter som et strategisk middel til at fremme avancerede politikker på dette område.

1.11. EØSU anbefaler at undersøge muligheden for at indføre en fælles reguleringsordning — svarende til en 28. ordning — for grænseoverskridende udbud, som ordregiverne frit kan tilslutte sig med garanti for ens procedurer i hele det europæiske økonomiske område.

2. Baggrund og aktuel situation

2.1. Offentlige udbud åbner et enormt potentielt marked for innovative produkter og tjenester, hvis de bruges strategisk til at stimulere økonomien og frigøre investeringer — især via investeringsplanen for Europa — forbedre produktiviteten og integrationen og håndtere de strukturelle og infrastrukturelle ændringer, der er nødvendige for at fremme innovation og vækst.

2.2. Offentlige udbud tegner sig for en væsentlig del af offentlige indkøb og investeringer i den europæiske økonomi. Hvert år bruger de offentlige myndigheder i EU ca. 19 % af EU's BNP på tjenesteydelser, bygge- og anlægsarbejder og indkøb.

2.2.1. Desværre bruges den laveste pris som tildelingskriterium i 55 % af udbudsprocedurerne, og der lægges således ikke særlig vægt på kvalitet, bæredygtighed, innovation og social inklusion.

2.3. Ni ud af ti større infrastrukturprojekter udføres ikke i overensstemmelse med gennemførelsesplanerne i kontrakten hverken i forhold til budgettet eller de fastsatte tidsfrister, og der er ofte tale om budgetoverskridelser på op til 50 % ⁽²⁾.

2.4. Lovgivningen om offentlige udbud er traditionelt meget sammensat og kompliceret, hvortil kommer en ekstrem opsplitning af de institutionelle rammer, da den forvaltes af mange forskellige aktører på centralt, regionalt og sektorspecifikt niveau, hvis opgaver og funktioner ikke altid er klart definerede.

2.5. Forvaltningen af procedurerne for indkøb og infrastrukturinvesteringer stiller krav om særligt udviklede kompetencer hos de offentlige myndigheder på forskellige niveauer, men i stedet fremviser de visse svagheder: forskellige kompetencer med hensyn til planlægning og rettidig identifikation af passende instrumenter og midler, begrænset professionalisering af ordregiverne, involvering af mange forskellige offentlige forvaltninger inden for hvert udgiftsområde, mangel på struktureret indsamling af understøttende information i forskellige databaser, som forvaltes af forskellige aktører med en i mange tilfælde utilstrækkelig grad af kvalitet og pålidelighed.

2.6. Denne kompleksitet er ikke blevet fuldstændigt fjernet med pakken om offentlige udbud fra 2014.

2.7. I EU er det gået langsomt med digitaliseringen af offentlige udbud: kun fire lande havde taget skridt hertil i 2016 ⁽³⁾. Dette viser, at der må gøres større brug af de nye teknologier for at forenkle og fremskynde procedurerne for tildeling af kontrakter.

3. Kommissionens forslag

3.1. Den pakke, der nu er blevet fremlagt, dækker fire indsatsområder:

3.1.1. **identifikation af prioriterede områder**, hvor der er behov for forbedringer, for at udvikle en strategisk tilgang til offentlige udbud med fokus på seks prioriteter

3.1.2. **frivillig forudgående vurdering af store infrastrukturprojekter** med oprettelse af en helpdesk ledsaget af mekanismer til underretning og informationsudveksling, som kan bistå i de indledende faser af projekter til en anslået værdi af over 250 mio. EUR samt projekter af stor nytteværdi for en medlemsstat til en værdi af over 500 mio. EUR

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2017_grow_046_ex_ante_voluntary_assesment_en.pdf.

⁽³⁾ COM(2017) 572 final, afsnit 2.

3.1.3. **henstillinger om professionalisering af offentlige administrationer og indkøbere** for at kunne garantere, at de har de udbudsfærdigheder og den tekniske og proceduremæssige ekspertise, der er nødvendig for at kunne overholde reglerne og sikre en høj kvalitet i henseende til innovation og bæredygtighed og den bedste *value for money* af investeringen også med hensyn til social ansvarlighed

3.1.4. **retningslinjer med henblik på større innovation via udbud af varer og tjenesteydelser.**

4. Generelle bemærkninger

4.1. Udvalget tager med stor tilfredshed imod den nye pakke om offentlige udbud og gentager, hvad det tidligere har udtalt om behovet for »at fremme kvalitet og innovation i forbindelse med offentlige indkøb, begrænse det overflødige bureaukrati, inddrage miljømæssige og sociale kriterier til beskyttelse af jobsikkerheden og arbejdsvilkårene til gavn for personer med handicap og andre ugunstigt stillede grupper«, og for intellektuelle tjenesteydelsers vedkommende at fremme — ved siden af det økonomisk mest fordelagtige tilbud — muligheden for at udvælge kun ét bud, der anses for at være det bedste, også selv om det ikke er billigere.

4.2. Med anvendelsen af miljømæssige og sociale kriterier kan offentlige udbud gøres mere intelligente og effektive, og man vil kunne sikre en øget professionalisering, få flere SMV'er, herunder socialøkonomiske virksomheder, til at deltage, bekæmpe favorisering, svig og bestikkelse samt tilskynde til europæiske offentlige udbud af grænseoverskridende karakter ⁽⁴⁾.

4.3. Udvalget understreger navnlig vigtigheden af intelligent brug af offentlige udbud for fuldt ud at kunne tackle globale udfordringer som klimaændringer, ressourceknaphed og samfundets aldring ved at understøtte sociale politikker, fremskynde omstillingen til mere bæredygtige og konkurrencedygtige forsyningskæder og åbne bedre muligheder for SMV'ers deltagelse i udbud.

4.4. EØSU mener, at det er vigtigt, at medlemsstaterne på et frivilligt grundlag bliver stadig mere indstillede på at:

- garantere en større udbredelse af strategiske udbud med frivillige mekanismer til forudgående vurdering af store infrastrukturprojekter
- udvikle en systematisk udveksling af bedste praksis for strategiske udbud
- fremme opdaterede fremgangsmåder for grønne, sociale og innovative udbud.

4.5. For udvalget er det helt afgørende, at der arbejdes målrettet på markant at øge ordregivernes professionalisering gennem en certificering af obligatoriske minimumskrav og indførelse af en fælles europæisk ramme for tekniske og digitale færdigheder, som kan sikre en fælles fremgangsmåde i hele det indre europæiske marked ved hjælp af et fælles europæisk ekspertisecenter og en interaktiv database.

4.5.1. De sociale og miljømæssige aspekter har fået en enorm betydning i de offentlige udbud, idet overholdelsen af disse aspekter har en værdi og er en garanti for opnåelsen af målene om social inklusion samt social og miljømæssig bæredygtighed. Derfor foreslår og anbefaler EØSU, at alle uddannelsesprogrammer med henblik på øget professionalisering af det personale, der arbejder med offentlige udbud, kommer til at omfatte specifik viden om social- og miljølovgivningen og i særdeleshed om de sociale og miljømæssige aspekter, der er reguleret i lovgivningen om offentlige udbud.

4.5.2. Ved at medtage disse aspekter vil man kunne tackle de nye udfordringer, der er forbundet med at udnytte potentialet fuldt ud med det mål at yde et strategisk bidrag til de tværgående politiske mål og sociale værdier såsom innovation, social inklusion og økonomisk og miljømæssig bæredygtighed.

4.5.3. Det er derfor efter EØSU's mening nødvendigt at garantere, at disse foranstaltninger følges til punkt og prikke, når de er bindende, og tilskynde til større anvendelse af dem, når det er frivilligt for de ordregivende myndigheder at følge dem. EØSU anmoder indtrængende om, at der iværksættes en kampagne for indførelse af de tekniske og lovgivningsmæssige standarder ISO 14000 (miljø), ISO 26000, SA 8000:2014 (socialt ansvar), de otte grundlæggende ILO-konventioner, ILO-konvention nr. 155 (sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen), ILO-konventionerne nr. 131, 1 og 102 samt UNI 11648:2016 (projektstyring) og ISO 9000 (kvalitetsstyring). Ved anvendelsen af disse standarder og tekniske specifikationer

⁽⁴⁾ EUT C 191 af 29.6.2012, s. 84.

i de nye generationer af udbud bør der sikres en omfattende støtte til SMV'er og socialøkonomiske virksomheder for at undgå, at de udelukkes fra at deltage, og for at mindske deres omkostninger.

4.5.4. Medtagelsen af innovative kriterier kræver — især for store infrastrukturprojekters vedkommende — en fælles strategisk vision for udvælgelsen af bud dels på grundlag af omkostningseffektivitets- og kvalitetskriterier, dels — for de økonomisk mest fordelagtige buds vedkommende — ud fra en tilgang, som kan omfatte sociale, miljømæssige og andre kriterier såsom kriterier vedrørende cirkulær økonomi.

4.5.5. Ligeledes foreslås og anbefales det i betragtning af medlemsstaternes underudnyttelse af mulighederne for i offentlige udbud at anvende sociale kriterier og foranstaltninger som strategiske redskaber til at fremme bæredygtige socialpolitiske kriterier, at der gøres en beslutsom indsats for at medtage og anvende sådanne kriterier og foranstaltninger af social karakter, som EU's lovgivning om offentlige udbud giver mulighed for.

4.5.6. Udvalget sætter især pris på bestræbelserne for at skabe bedre adgang for SMV'er og socialøkonomiske virksomheder til udbudsmarkedene og understreger, at der stadig er mange hindringer for deres deltagelse.

4.5.7. Efter EØSU's mening vil det være hensigtsmæssigt at lægge mere vægt på at få afskaffet disse hindringer blandt andet ved at styrke klageadgangsordningen. Det er i den forbindelse nyttigt og nødvendigt at give handelskamre og/eller brancheorganisationer mulighed for at løse tvister for mindre virksomheder på kollektiv vis og tilskynde dem til at gøre brug af denne mulighed.

4.5.8. Der bør oprettes et offentligt digitalt register over udbud bl.a. for at udvide antallet af potentielt interesserede virksomheder og for at kunne foretage en bedre evaluering af effektiviteten og integriteten af udbudsproceduren.

4.5.9. Det vil også være vigtigt at iværksætte pilotprojekter for at fremme SMV'ernes deltagelse via kommercielle foretagender og innovationsformidlere og at tage initiativ på EU-plan til pilotprojekter på uddannelsesområdet til gavn for professionaliseringen af de europæiske SMV'er for at forbedre de mindre virksomheders sprogkundskaber og kendskab til procedurerne i indkøbscentralerne.

4.6. EØSU går stærkt ind for at fremme anvendelsen af fælles grænseoverskridende udbud — især når det drejer sig om innovative projekter og transnationale infrastrukturprojekter — og i den forbindelse tilskynde mindre virksomheder til at deltage via kommercielle foretagender og innovationsformidlere, idet der også bør stilles høje krav til kvalitet i underentrepriser, hvis anvendelse dog bør begrænses.

4.7. Udvalget understreger betydningen af et robust EU-fremstød for at fremme adgangen til tredjelandes markeder for offentlige udbud, herunder markederne i tiltrædelseslandene og partnerlandene under den europæiske naboskabspolitik, på grundlag af gensidighed og på lige vilkår med nationale virksomheder, og der bør også indsættes bestemmelser herom i bilaterale og multilaterale frihandelsaftaler.

4.8. EØSU er tilhænger af oprettelsen af et offentligt tilgængeligt fællesskabsregister over kontrakter, som er fuldt interoperabelt med de nationale registre, for at sikre større åbenhed omkring tildelte kontrakter og ændringerne hertil med fuld beskyttelse af følsomme data og personoplysninger. Dette kan opnås gennem digitalisering af udbud med indførelse af obligatoriske e-udbud fra og med 2018.

4.9. Udvalget understreger betydningen af en struktureret dialog med civilsamfundet på grundlag af tilgængeligheden af åbne og gennemsigtige data for at skabe bedre analyseredskaber, så der kan udarbejdes politikker i overensstemmelse med behovene samt alarmsystemer og ordninger til modvirkning af korruption, bl.a. ved hjælp af en bedre udnyttelse af projektf finansiering.

4.10. Det er nødvendigt at udvikle en brugervenlig mekanisme for informationsudveksling som et redskab til forvaltning af viden, der kan benyttes af de nationale myndigheder og ordregivere med henblik på deling af bedste praksis, gensidig læring af erfaringer og oprettelse af en EU-plattform om forskellige aspekter af projekterne.

4.10.1. Der er behov for en kraftig styrkelse af uddannelsen af de ansatte hos de ordregivende myndigheder.

5. Partnerskabet mellem Kommissionen, de regionale og nationale myndigheder og virksomhederne: mekanismen til forudgående vurdering

5.1. Den nye mekanisme til forudgående vurdering, som Kommissionen har foreslået, kan efter EØSU's mening vise sig nyttig, hvis den forbliver fleksibel og frivillig og med mulighed for, at dens tre nedenstående komponenter kan anvendes uafhængigt af hinanden:

- helpdesk
- indberetningsmekanisme for infrastrukturprojekter på over 500 mio. EUR
- mekanisme til informationsudveksling.

De bør kunne anvendes nemt og uafhængigt for hvert projekt og med fuld respekt for fortrolighedsgarantien.

5.2. For EØSU er det vigtigt, at standardformularen for indberetning bliver enkel og strømlinet, og at den digitale procedure sikrer fortroligheden af følsomme oplysninger.

5.3. Efter EØSU's mening bør helpdesk-ordningen opbygges som et netværk med nationale/regionale underafdelinger for at sikre lokal assistance i tilslutning til netværk såsom BC-Net og Solvit.

5.4. Mekanismen til informationsudveksling bør sikre oprettelse af en brugervenlig interaktiv database, som er tilpasset til brugernes behov, og med en styrings- og kontrolkomité bestående af repræsentanter for de ordregivende myndigheder og virksomheder i medlemsstaterne.

5.5. Hvad angår mekanismen til forudgående vurdering er det efter udvalgets mening nødvendigt at gøre den attraktiv gennem tildeling af et overensstemmelsescertifikat, som et resultat af Kommissionens vurdering.

6. En arkitektur for professionalisering af offentlige udbud

6.1. EØSU støtter fuldt ud Kommissionens henstilling til medlemsstaterne. EØSU havde imidlertid foretrukket, at Kommissionen ville vedtage et direktiv i stedet for blot en henstilling uden bindende virkning for at sikre en effektiv og sammenhængende arkitektur for professionalisering af offentlige udbud.

6.2. Efter udvalgets mening vil henstillingerne i dette dokument blive fulgt op på passende vis under forudsætning af følgende:

6.2.1. iværksættelse af et fælles pilotprojekt på uddannelsesområdet for professionalisering af de forskellige offentlige og private udbudsaktører, begyndende med de grænseoverskridende udbud, blandt andet for at definere de kvalifikationer og færdigheder, som hver enkelt fagperson på området for offentlige udbud, bør besidde

6.2.2. tildeling af et mandat til CEN, Cenelec og ETSI til at udarbejde tekniske og forskriftsmæssige standarder for digitalisering af udbudsproceduren for at garantere gennemsigtighed, tilgængelighed og interoperabilitet

6.2.3. snarlig iværksættelse af pilotprojekter for SMV'er og virksomheder i den sociale økonomi for at fremme deres deltagelse via kommercielle foretagender og innovationsformidlere

6.2.4. adgang for udbudsaktørerne til den del af programmet *Justice* 2014-2020, som vedrører juridisk uddannelse, herunder uddannelse i juridisk terminologi, for at fremme udviklingen af en fælles lovgivningsmæssig og retslig kultur på udbudsområdet samt gensidig læring

6.2.5. medtagelse blandt strukturfondenes og især Socialfondens indsatsområder af foranstaltninger til fælles professionalisering af udbudsaktørerne på nationalt, regionalt og lokalt niveau

6.2.6. udbydelse af 300 EU-stipendier til deltagelse i relevante kurser i Det Europæiske Institut for Offentlig Administration i Maastricht og i Det Europæiske Retsakademi i Trier

6.2.7. indførelse af en etisk kodeks for udbud vedtaget af udbudsaktørerne på europæisk niveau inden for rammerne af en dialog med civilsamfundet, blandt andet for at sikre overholdelse af høje sociale og miljømæssige standarder.

6.3. EØSU går ind for at undersøge muligheden for at indføre en fælles supplerende reguleringsordning i form af en 28. ordning for store grænseoverskridende udbud, som ordregiverne frit kan tilslutte sig med ens betingelser og procedurer i hele det indre marked.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af præstationsnormer for nye personbilers og nye lette erhvervskøretøjs emissioner inden for Unionens integrerede tilgang til nedbringelse af CO₂-emissionerne fra personbiler og lette erhvervskøretøjer og om ændring af forordning (EF) nr. 715/2007

(COM(2017) 676 final — 2017/0293 (COD))

(2018/C 227/07)

Ordfører: **Dirk BERGRATH**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 5.2.2018 Rådet, 9.2.2018
Retsgrundlag	Artikel 192, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	24.1.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	124/1/3

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bifalder principielt Kommissionens forslag som et afbalanceret kompromis mellem målsætningen om en klimaneutral mobilitet, innovationskapacitet i den europæiske bilindustri og bevarelsen af kvalitetsjob.

1.2. EØSU anser navnlig delmålet for 2025 om en emissionsreduktion på 15 % i forhold til 2021 for at være meget vanskeligt at opfylde, idet de nødvendige ændringer i forbrændingsmotorerne stiller store teknologiske udfordringer. EØSU forventer, at Kommissionen løbende overvåger typegodkendelser af nye køretøjer for at undgå, at der installeres uforenelige motorkomponenter. Det er især vanskeligt at nå reduktionsmålene for 2025 for lette erhvervskøretøjer, idet de har længere produktudviklingscyklusser. Ikke desto mindre betragter EØSU markedsudviklingen i retning af lav- og nulemissionskøretøjer og hybrider som en mulighed.

1.3. EØSU bifalder den forbedrede markedsovervågning som følge af fabrikanternes forpligtelse til at indbygge standardiseret udstyr i nye køretøjer til måling og overvågning af det reelle brændstofforbrug.

1.4. Strukturelle ændringer i retning af alternative fremdriftssystemer vil — sammen med digitalisering, autonom kørsel og andre faktorer — være forbundet med drastiske omstillinger i bilindustriens værdikæder. EØSU tilslutter sig Kommissionens holdning, men påpeger, at det kræver en mere energisk indsats at etablere elektromobilitetsværdikæden (»EU Battery Alliance«) i Europa.

1.5. Truslen mod arbejdspladserne og beskæftigelsen afhænger af, hvor hurtigt denne strukturomstilling finder sted. EØSU opfordrer Kommissionen til at støtte strukturomstillingen gennem industripolitiske tiltag, idet der ikke foreligger en fuldstændig social og økonomisk konsekvensanalyse. EØSU modsætter sig kollektive afskedigelser.

1.6. EØSU mener, at den påtænkte midtvejsevaluering i 2024 bør undersøge, i hvilket omfang de politiske målsætninger for klima, innovation og beskæftigelse er blevet indfriet. Meget afhænger af udviklingen på markedet for alternative fremdriftssystemer frem til 2024, i hvilket omfang ladestandere er blevet installeret, og i hvor høj grad strømnettet er blevet omdannet og opgraderet til den faktiske øgede efterspørgsel efter elektricitet.

1.7. EØSU opfordrer til at lade midtvejsevalueringen indeholde en statusrapport over arbejdstagernes kvalifikationer, omskoling og uddannelse samt en opdateret analyse af, inden for hvilke områder der er behov for (yderligere) handling for at videreudvikle bilindustriens arbejdstageres kompetencer og kvalifikationer, set i lyset af strukturomstillingen.

1.8. EØSU er af den opfattelse, at eventuelle bøder i henhold til både den eksisterende og den reviderede forordning bør benyttes til at støtte sektoren og dens arbejdstagere i overgangen til kulstoffattige produkter. Der bør stilles supplerende finansielle ressourcer til rådighed for de ansatte for at sikre deres adgang til arbejdsmarkedet.

2. Indledning

2.1. I oktober 2014 fastsatte EU's stats- og regeringschefer et bindende mål om at reducere emissioner produceret i hele EU's ⁽¹⁾ økonomi med mindst 40 % inden 2030 i forhold til 1990-niveauet. Dette mål er baseret på globale fremskrivninger, som på mellemlang sigt er i overensstemmelse med tidsplanen for Parisaftalen om klimaændringer ⁽²⁾ (COP 21). Mange lande gennemfører i øjeblikket foranstaltninger med henblik på en kulstoffattig transport, bl.a. i form af køretøjsstandarder, ofte i forbindelse med foranstaltninger til forbedring af luftkvaliteten.

2.2. I den europæiske strategi for lavemissionsmobilitet, som blev offentliggjort i juni ⁽³⁾ 2016, fastsættes målet for drivhusgasemissioner fra transport til at være mindst 60 % lavere i 2050 end i 1990 med en klar tendens til at bevæge sig mod nul. Strategien gør det klart, at brugen af lavemissionskøretøjer eller emissionsfri køretøjer bør øges, så de udgør en betydelig markedsandel i 2030 og bringer EU sikkert på vej mod den langsigtede målsætning om emissionsfri mobilitet.

2.3. Som et første skridt indgik strategien i en pakke foranstaltninger, der blev fremlagt i maj 2017 ⁽⁴⁾ og gennemført med meddelelsen »Et mobilt Europa — En dagsorden for en socialt retfærdig omstilling til ren, konkurrencedygtig og sammenbundet mobilitet for alle« ⁽⁵⁾, som også blev offentliggjort i maj 2017.

2.3.1. Meddelelsen tager sigte på at forbedre trafikssikkerheden, fremme mere rimelige vejafgifter, nedbringe CO₂-emissioner, luftforurening og tæt trafik, mindske den administrative byrde for virksomheder, bekæmpe ulovlige ansættelsesvilkår samt sikre ordentlige forhold og hviletider for arbejdstagerne.

2.3.2. I meddelelsen præciseres det, at EU ønsker at udvikle, tilbyde og fremstille mobilitetsløsninger, udstyr og køretøjer, som er sammenkoblet og automatiseret på bedst mulig vis og forbundet med lave emissioner samt råde over den nyeste understøttende infrastruktur. Det understreges desuden, at EU skal påtage sig en førende rolle inden for den løbende omstilling af bilindustrien og bygge videre på de store fremskridt, der allerede er gjort.

2.4. Forslaget til forordning er en del af en omfattende mobilitetspakke ⁽⁶⁾, der også rummer foranstaltninger på efterspørgselssiden til støtte for forordningens foranstaltninger på udbudssiden. Direktiv 2009/33/EF om fremme af renere og mere energieffektive køretøjer til vejtransport skal fremme markedet for renere og mere energieffektive køretøjer til vejtransport. Den foreslåede ændring ⁽⁷⁾ skal sikre, at direktivet omfatter alle relevante indkøbspraksisser og udsender klare, langsigtede markedssignaler. Ændringen forenkler også anvendelsen af direktivets bestemmelser og sikrer deres effektive gennemførelse. Endelig tager ændringen sigte på at øge transportsektorens bidrag til at nedbringe CO₂-udslip og emissioner af luftforurenende stoffer samt fremme sektorens konkurrenceevne og vækst.

⁽¹⁾ Det Europæiske Råds konklusioner af 24. oktober 2014.

⁽²⁾ http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php.

⁽³⁾ COM(2016) 501 final.

⁽⁴⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 95; EUT C 81 af 2.3.2018, s. 181; EUT C 81 af 2.3.2018, s. 188; EUT C 81 af 2.3.2018, s. 195.

⁽⁵⁾ COM(2017) 283 final.

⁽⁶⁾ COM(2017) 675 final, COM(2017) 647 final, COM(2017) 648 final, COM(2017) 652 final, COM(2017) 653 final.

⁽⁷⁾ COM(2017) 653 final.

3. Forslaget til forordning⁽⁸⁾

3.1. Med sit forslag til forordning ønsker Kommissionen at nå målsætningerne i klimaaftalen fra Paris, reducere brændstofudgifterne for forbrugerne, styrke bilindustriens konkurrenceevne og skabe yderligere beskæftigelse. Vejen mod dekarbonisering, navnlig ved hjælp af alternative fremdriftssystemer, betegnes som irreversibel.

3.2. Kommissionen forventer, at forslaget vil føre til en reduktion i CO₂-emissioner på ca. 170 mio. ton i perioden 2020-2030 og dermed til en forbedring af luftkvaliteten. Det forventes, at bruttonationalproduktet stiger med op til 6,8 mia. EUR frem til 2030, og at der vil blive skabt 70 000 nye arbejdspladser.

3.3. For forbrugerne forventer Kommissionen en gennemsnitlig besparelse på udgifterne til køb af et nyt køretøj på 600 EUR i år 2025 og 1 500 EUR i år 2030 (på baggrund af køretøjets livscyklus). På EU-plan vil besparelserne på brændstofudgifterne beløbe sig til 18 mia. EUR pr. år, hvilket svarer til i alt 380 mio. ton olie i perioden 2020-2040.

3.4. De vigtigste elementer i Kommissionens forslag til reduktion af CO₂-emissioner fra personbiler og lette erhvervskøretøjer er:

3.4.1. En yderligere reduktion af CO₂-målværdierne med 30 % frem til 2030 på grundlag af målværdierne for 2021 på 95 g/km for personbiler og 147 g/km for lette erhvervskøretøjer frem til 2021 (NEDC-testcyklus). Som delmål skal CO₂-målværdien reduceres med 15 %, så det samlede mål nås hurtigst muligt (dvs. investeringssikkerhed for industrien).

3.4.2. Fra år 2021 vil emissionsværdierne være baseret på WLTP-cyklussen (Worldwide Harmonised Light Vehicle Test Procedure), der har været gældende siden 1. september 2017. På grund af ændringen af testcyklussen er målene for 2025 og 2030 anført i procentdele.

3.4.3. Projektet er grundlæggende set forbundet med åbenhed over for andre teknologier. Der skelnes mellem emissionsfri køretøjer (*zero-emission vehicles* — ZEV) og køretøjer med emissioner på under 50 g CO₂/km (*low-emission vehicles* — LEV) — navnlig køretøjer, som er udstyret med både forbrændingsmotor og elektrisk drev (*plug-in Hybride* — PHEV). For begge typer køretøjer er forudset et benchmark på 15 % frem til 2025 og 30 % frem til 2030. Producenter, som lever op til dette benchmark, modtager en bonus på deres producentspecifikke målværdi på højst 5 g/km. Ved beregningen af denne andel er der taget højde for de omhandlede køretøjers emissionspræstation, hvorfor nulemissionskøretøjer tæller mere end lavemissionskøretøjer. Der er ikke planer om en strafgift.

3.5. Derudover tages der også højde for såkaldte miljøinnovationer, der ikke afspejles i de officielle testprocedurer, med op til 7 g CO₂/km. Der er planer om at foretage en revision af denne særordning i 2025. Energieffektive klimaanlæg betragtes første gang som miljøinnovationer i år 2025.

3.6. Der udstedes en bøde på 95 EUR pr. g CO₂/km pr. køretøj, hvis de producentspecifikke (midtvejs-)målværdier overskrides. Det Europæiske Miljøagentur overvåger CO₂-emissioner fra nye køretøjer. Producenter med op til 1 000 nye indregistreringer pr. år er ikke omfattet af forordningen.

3.7. Ud over udkastet til forordning nævnes talrige henvisninger til supplerende aktiviteter, initiativer og programprioriteringer. I denne forbindelse bør faktabladet »Driving Clean Mobility: Europe that defends its industry and workers« nævnes. Heri henviser Kommissionen til, at der i perioden 2007-2015 er blevet investeret 375 mio. EUR i batteriforskning. I perioden 2018-2020 vil der blive afsat yderligere 200 mio. EUR fra Horisont 2020-programmet. I den forbindelse vil der navnlig blive fokuseret på næste generation af batterier, og en køreplan for en »EU-batterialliance« vil blive fremlagt i begyndelsen af 2018. Målet er at etablere den samlede merværdikæde for batteriproduktionen i Europa⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Dette kapitel er baseret på følgende dokumenter: COM(2017) 676 final og *Proposal for post2020 CO₂ targets for cars and vans* (https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/proposal_da).

⁽⁹⁾ Kommissionen: *Drive Clean Mobility, Europe that defends its industry and workers*.

4. Generelle bemærkninger

4.1. EØSU bifalder i princippet Kommissionens forslag som et afbalanceret kompromis mellem en række målsætninger. Forslaget er et vigtigt skridt i retning af klimaneutral mobilitet, samtidig med at den europæiske bilindustris innovationskapacitet fremmes, kvalitetsjob bevares og en gradvis social overgang til nye produktionsstrukturer muliggøres. Målet med en nedbringelse af CO₂-emissionerne med 30 % svarer til målet for den sektor, der ikke er omfattet af ETS, i EU's klimaplan for 2030.

4.2. Med sit forslag åbner EU et nyt kapitel med hensyn til mobilitet, der også i stigende grad synes at være accepteret af befolkningen. Denne ændring i borgernes mentalitet skal navnlig også ses på baggrund af dieselkrisen. Ændrede mobilitetsmønstre, styrkelsen af den kollektive trafik og endelig målet om udvikling og gennemførelse af en holistisk og integreret transportpolitik spiller også en rolle i den forbindelse.

4.3. EØSU anser delmålet for 2025 med en emissionsreduktion på 15 % i forhold til 2021 for at være meget vanskeligt at opfylde. Der kræves ændringer i forbrændingsmotorerne, hvilket stiller store teknologiske udfordringer. Dette gælder især for de lette erhvervskøretøjer, som har længere produktions- og udviklingscyklusser. I denne henseende bør der i 2024 udarbejdes en statusopgørelse, på grundlag af hvilken der træffes afgørelse om, hvorvidt 2030-målene bør opretholdes eller omdefineres. Med den nuværende udvikling af markedsabsorptionen af ZEV, LEV og PHEV udgør delmålet en udfordring, men forekommer realistisk.

4.4. EØSU bifalder den supplerende bestemmelse om at styrke markedsovervågningen på grundlag af fabrikanternes forpligtelse til at indbygge standardiseret udstyr i nye køretøjer til måling og overvågning af det reelle brændstofforbrug. De indsamlede data er ikke kun beregnet til producenterne, men stilles også til rådighed for uafhængige tredjeparters evalueringer. Dette kan potentielt være en funktionel ækvivalent til en måling af emissionerne under reelle kørselsforhold, som ikke er mulig af hensyn til testresultaternes sammenlignelighed.

4.5. EØSU bemærker, at tilgangen med måling i udstødningsrøret, som er valgt i forslaget til forordning, stadig kun er af begrænset værdi. Ved produktion af køretøjer, batterier og el skabes der for eksempel CO₂-emissioner, som også påvirkes af køreegenskaber og -adfærd. EØSU peger også på, at forhold under andre transportformer — som f.eks. den forventede stigning i lufttrafikken — kan modvirke den teknologiske indsats i bilindustrien.

4.6. EØSU henviser til sit arbejde med den strukturelle omstilling i bilindustrien i retning af alternative (grønne) fremdriftssystemer, digitalisering, netværkssamarbejde og autonom kørsel, som potentielt er til fare for beskæftigelsen, og hvorfra der kan udledes tendenser med henblik på nye færdigheder. EØSU anbefaler, at Kommissionen f.eks. sammensætter retlige og reguleringsmæssige rammer, der giver mulighed for en hurtig anvendelse af støtteordninger i omstruktureringsprocessen⁽¹⁰⁾. Man bør først og fremmest tage EU's strukturfonde såsom Den Europæiske Globaliseringsfond og Den Europæiske Socialfond (ESF) i betragtning. Man kan også forestille sig projekter i lighed med Airbus.

4.7. Den europæiske bilindustri beskæftiger ca. 2,3 millioner arbejdstagere i den direkte produktion af køretøjer og står for 8 % af den samlede værditilvækst. 10 millioner arbejdstagere er indirekte beskæftiget i sektoren, som er stærkt innovativ og finansierer 20 procent af den industrielle forskning i Europa.

4.8. EU er blandt verdens største producenter af motorkøretøjer og udgør den største private investor i forskning og udvikling (FoU). Industrien er også en af verdens førende inden for bl.a. produktinnovation, produktionsteknologi, kvalitetsdesign og alternative fremdriftssystemer. Som følge heraf blev en ud af fire personbiler på verdensplan i år 2016 produceret på europæiske samlefabrikker, og bilindustrien står for 4 % af det europæiske BNP⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ Informationsrapport CCMI/148 (punkt 1.5).

⁽¹¹⁾ Informationsrapport CCMI/148 (punkt 2.1).

4.9. EØSU glæder sig over Kommissionens forslag om at gøre omstillingen i bilsektoren socialt acceptabel. Strukturelle ændringer i retning af alternative fremdriftssystemer vil — sammen med digitalisering, autonom kørsel og andre faktorer — være forbundet med drastiske omstillinger i bilindustriens værdikæder. For det første rejser det spørgsmålet om, hvilke komponenter producenterne selv fremstiller, og hvilke der købes. Indtil videre har merværdien fra elektriske komponenter overvejende været en forretning for leverandørerne, og med hensyn til battericeller er de asiatiske producenter stadig dominerende. Derfor bifalder EØSU Kommissionens standpunkt med hensyn til at etablere den elektromobile merværdikæde i Europa (se punkt 3.7 »EU-batterialliance«). Det er stadig et åbent spørgsmål, hvordan næste generation af battericeller skal udformes teknologisk, og hvordan pris-/ydelsesforholdet vil udvikle sig med tiden. Derfor anbefaler EØSU Kommissionen løbende at overvåge udviklingen.

4.9.1. Den tilstræbte omstilling fra det klassiske fremdriftssystem med forbrændingsmotor til alternative fremdriftssystemer medfører et brud på strukturens kontinuitet. Traditionelle produktioner skal erstattes med stærkt modificerede eller nye. For rent elektriske køretøjer gælder dette for forbrændingsmotoren, de komplekse gear, udstødningssystemer og andet. Hertil kommer den elektriske motor og batteriet, inklusive produktion af battericeller. De respektive komponenter har imidlertid yderst forskellige andele i bilproduktionens værditilvækst og påvirker således beskæftigelsen og kvalifikationskravene meget forskelligt.

4.9.2. I en undersøgelse konkluderer FEV ⁽¹²⁾, at batteridrevne biler — designet som mellemklassebiler — indebærer ca. 16 500 EUR i fremstillingsomkostninger. De væsentligste komponenter er elektromotoren (800 EUR), effektelektronik (1 400 EUR) og batteriet (6 600 EUR). Alene hvad angår batteriet, som udgør 40 % af omkostningerne, tegner 70 % sig for produktionen af battericeller. Elektriske køretøjer er meget mindre komplekse, og produktionen kræver i stort omfang ændrede medarbejderkvalifikationer: elektroteknik/elektronik, elektrokemi, coatingteknologi, varmestyring, styrings- og reguleringsteknik inden for ingeniørområdet, omgang med højspændingsteknologi og elektriske funktionsprincipper samt materials opførsel og andet i forbindelse med samling og reparation.

4.9.3. Selv om Kommissionen forventer en positiv indvirkning på beskæftigelsen, foreligger der også risici. I en igangværende undersøgelse ⁽¹³⁾ ser Fraunhofer IAO på den kvantitative indvirkning på beskæftigelsen gennem et scenario, hvor elektriske køretøjer i 2030 udgør 25 % og PHEV 15 % og således nogenlunde svarer til Kommissionens forslag. De første resultater viser, at ca. 10-12 % af de arbejdspladser, der vedrører fremdriftssystemer, i bedste fald vil gå tabt inden 2030 på grund af teknologiskiftet. Alene i Tyskland ville der være tale om 25 000-30 000 arbejdspladser. Jo lavere den faktiske andel af PHEV er, desto større er den negative indvirkning (ved en PHEV-andel på 5 % vil der være tale om et fald på 15-18 %). Det samme ville gælde for en hurtig udfasning af dieselteknologi, som på grund af den øgede kompleksitet, navnlig i forbindelse med komponenter fra underleverandører, er forbundet med 30-40 % flere arbejdspladser end komponenter til benzindrevne køretøjer. Parallelt hermed forekommer der beskæftigelsesmæssige risici på grund af digitaliseringens virkninger og den øgede lokalisering af produktionen i store dele af verden.

4.9.4. Generelt må det forventes, at disse negative virkninger vil opstå asymmetrisk i tid og sted. Slutproducenten og store leverandører er bedre i stand til at reagere på innovation og nye forretningsmodeller end mindre, højt specialiserede komponentleverandører. I øvrigt vil de arbejdspladser, som er forbundet med nye teknologier og tjenester, typisk være placeret i storbyområderne frem for i afsides beliggende regioner. Der bør tages højde for dette ved udformningen af relevante rammeprogrammer.

4.9.5. Truslen mod arbejdspladser og beskæftigelsen afhænger af, hvor hurtigt denne strukturomstilling finder sted. EØSU glæder sig derfor over Kommissionens forslag, som allerede nu giver industrien investeringssikkerhed og mulighed for at tage fat på igangsætning og forberedelse af den strukturelle omstillingsproces. EØSU opfordrer Kommissionen til at støtte strukturomstillingen med industripolitiske tiltag for at undgå konsekvenser for arbejdstagerne. Treparts- og topartsdialoger er i den forbindelse af afgørende betydning.

⁽¹²⁾ *Frankfurter Allgemeine Zeitung*/FAZ den 16.12.2016 (FEV = Forschungsgesellschaft für Energietechnik und Verbrennungsmotoren).

⁽¹³⁾ Fraunhofer IAO 2017: ELAB 2.0 — De beskæftigelsesmæssige virkninger af elektrificeringen af køretøjer, Stuttgart (foreløbige resultater).

4.9.6. EØSU bemærker, at det af enkelte producenters meddelelser fremgår, at de første skridt mod fremstillingen af flere elektriske bilmodeller og deres andel af nyregistrerede motorkøretøjer frem til 2025 allerede er blevet taget — om end stadig kun i beskedent omfang.

4.10. For at understøtte en bæredygtig og regionalt afbalanceret dekarbonisering af transportsektoren har Kommissionen planer om inden for rammerne af »Connecting Europe«-faciliteten at stille 800 mio. EUR til rådighed til indførelse af interoperable ladestationer. Dette bør udløse betydeligt flere offentlige og private investeringer (der er for øjeblikket 200 000 ladestander i drift i EU, men der vil være behov for 800 000). Der vil blive stillet yderligere 200 mio. EUR til rådighed for oprettelsen af et offentligt-privat partnerskab til udvikling af næste generation af batterier. Endelig har Kommissionen til hensigt at fremme indførelsen af alternative fremdriftssystemer gennem fremsættelsen af en målsætning for offentlige myndigheder om i højere grad end tidligere at tage nulemissions- og lavemissionskøretøjer i betragtning i forbindelse med indkøb.

4.11. EØSU er af den opfattelse, at bøder i henhold til såvel den eksisterende som den reviderede forordning bør benyttes til at støtte sektoren og dens arbejdstagere i overgangen til kulstoffattige produkter. På nuværende tidspunkt er kun et mindretal af bilproducenterne reelt på vej til at nå reduktionsmålene for 2021.

4.12. Den lavere afhængighed af olieimport hilses velkommen, men der kan opstå nye former for afhængighed såsom adgang til råvarer (lithium, kobolt og nikkel fra fjerntliggende områder). EØSU forventer i øvrigt, at der garanteres en tilstrækkelig elforsyning fra vedvarende energikilder.

4.13. Midtvejsevaluering af forordningen

4.13.1. I 2024 vil Kommissionen gennemføre en midtvejsevaluering af forordningen med henblik på at kontrollere, om den valgte tilgang har nogen virkning.

4.13.2. Da strukturændringen fra forbrændingsmotor til alternative fremdriftssystemer på nuværende tidspunkt ikke kan estimeres kvantitativt, er det særlig vigtigt at se på, hvordan markedet for alternative fremdriftssystemer udvikler sig frem til 2024, i hvilket omfang der opføres ladestationer (som en begrænsende betingelse), og i hvilket omfang strømnettet omdannes og opgraderes til den faktiske efterspørgsel på elektricitet.

4.13.3. EØSU forventer, at denne midtvejsstatus bringer oplysninger om tiltag vedrørende kvalificering, omskoling og uddannelse af arbejdstagerne. Inden for hvilke områder er der behov for en (yderligere) indsats for at videreudvikle arbejdstagernes kompetencer og kvalifikationer til den strukturelle omstilling i bilindustrien? Er de planlagte foranstaltninger (jf. Automotive Skills Council) tilstrækkeligt vidtrækkende til at sikre gennemførelsen af de faglige omstillinger? I denne sammenhæng mener EØSU først og fremmest, at sektorens fagforeninger bærer et ansvar for yderligere at fremme industripolitiske trepartsdialoger. Desuden bør de nødvendige ressourcer stilles til rådighed for at gøre det muligt for arbejdstagerne at blive på arbejdsmarkedet.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse aspekter af aftaler om salg af varer, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/22/EF og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF

(COM(2017) 637 final)

(2018/C 227/08)

Ordførere: **Christophe LEFÈVRE**

Jorge PEGADO LIZ

Lech PILAWSKI

Anmodning om udtalelse	Det Europæiske Råd, 17.11.2017 Europa-Parlamentet, 13.11.2017
Retsgrundlag Artikel	114 og 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	160/5/13
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Forskellene mellem medlemsstaternes aftaleretlige regler tilskynder ikke forbrugerne til at købe i andre EU-lande.

1.2. Samtidig er de erhvervsdrivendes tillid til grænseoverskridende salg endnu ikke steget. Ifølge den seneste EU-dækkende undersøgelse anfører 58 % af alle detailhandlende i EU, at de føler sig trygge ved at sælge over internettet. Dog føler kun 28 % sig trygge ved at sælge over internettet til andre EU-lande ⁽¹⁾.

1.3. Både Europa-Parlamentets og Rådets holdning til de forslag om onlinesalg og direkte salg af varer, som Kommissionen fremsatte i 2015 ⁽²⁾, har været, at reglerne for salg af varer bør være de samme uanset salgskanal, sådan som EØSU gav udtryk for i sin udtalelse om disse forslag ⁽³⁾.

1.4. EØSU bifalder derfor, at det foreliggende ændrede forslag til direktiv udvider anvendelsesområdet for forslaget til direktiv om visse aspekter af aftaler om onlinesalg til at omfatte direkte salg af varer.

1.5. EØSU opfordrer imidlertid Kommissionen til at tage højde for en række anbefalinger i sit forslag, mere præcist følgende:

a) forslaget bør ikke føre til en nedsættelse af garantiperioden i nogle medlemsstater eller til indførelse af et hierarki af beføjelser

⁽¹⁾ Ifølge den analyse, der blev foretaget som led i Refit-gennemgangen af EU's forbruger- og markedsføringslovgivning, betragter 46 % af de detailhandlende, som beskæftiger sig med fjernsalg, omkostningerne til efterlevelse af divergerende forbrugerbeskyttelses- og aftaleregler som væsentlige hindringer for deres grænseoverskridende salg. 72 % af forbrugerne betragter forskellene i deres rettigheder i forbindelse med køb af defekte varer som en meget vigtig faktor, når de overvejer at foretage et køb, hvor sælgeren er fysisk til stede i et andet EU-land.

⁽²⁾ COM(2015) 634 final og COM(2015) 635 final.

⁽³⁾ EUT C 264 af 20.7.2016, s. 57.

- b) muligheden for at fravige direktivets ufravigelighed ved simpel aftale mellem de kontraherende parter bør kun være til stede, hvis en sådan aftale sikrer, at forbrugerne bestemmer selv og er effektivt beskyttede
- c) forslaget bør gøre det muligt for forbrugerne at anlægge sag direkte mod producenten
- d) kriteriet om holdbarhed (lager af reservedele til reparation) bør integreres i direktivets bestemmelser
- e) forslaget bør omfatte regler om garantiforlængelse som følge af den tid, hvor et produkt under reparation ikke er til rådighed, eller en tjenesteydelse ikke er til rådighed
- f) forslaget bør omfatte nærmere bestemmelser om betalingsplatformenes sikkerhed eller indkøbsplatformenes (marketplace) medansvar ved bedrageri eller anvendelse af garantien
- g) producenten og sælgeren bør bære et fælles ansvar, hvis forbrugeren vælger afhjælpning i form af reparation eller omlevering af varen, uden at dette berører regresretten, som allerede er fastlagt i artikel 16, eller retten til at rette forudgående henvendelse til sælgeren
- h) udformningen af bestemmelserne om fristen på 14 dage for tilbagelevering og tilbagebetaling bør tydeliggøres.

1.6. Endelig opfordrer EØSU Kommissionen til at tage hensyn til bemærkningerne i denne udtalelse.

2. Formål med og baggrund for det ændrede forslag til direktiv

2.1. Formål med det ændrede forslag til direktiv

2.1.1. Det ændrede forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv⁽⁴⁾ sigter mod at udvide anvendelsesområdet for forslaget til direktiv om visse aspekter af aftaler om onlinesalg og andre former for fjernsalg af varer til også at omfatte direkte salg af varer.

2.1.2. Det skal således sikre passende fremskridt på et af de centrale områder i strategierne for det indre marked i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner fra juni 2016.

2.1.3. Det ændrede forslag, som gælder for alle former for salg, har samme formål og bidrager i endnu højere grad til målet end de tidligere forslag⁽⁵⁾, da det imødegår usikkerheden og de negative konsekvenser som følge af forskellige nationale aftaleregler.

2.1.4. Det reviderede forslag supplerer og er i overensstemmelse med en række horisontale eller sektorspecifikke retsakter, som allerede gælder i EU⁽⁶⁾, og lovgivningsforslag, som er under behandling på nuværende tidspunkt.

2.2. Kort resumé af de tidligere forslag til direktiver⁽⁷⁾

2.2.1. I de tidligere forslag begrundede Kommissionen sin beslutning om at vedtage to retsakter med, at »det digitale indholds særlige karakter kræver, at flere af bestemmelserne udformes anderledes end bestemmelserne for varer«.

2.2.2. Med de to forslag ville Kommissionen opnå fem mål:

- a) reduktion af omkostninger, der skyldes forskelle i aftaleretlige bestemmelser
- b) retssikkerhed for virksomhederne

⁽⁴⁾ COM(2015) 635 final.

⁽⁵⁾ COM(2015) 634 final og COM(2015) 635 final. EØSU's udtalelse (EUT C 264 af 20.7.2016, s. 57).

⁽⁶⁾ Se navnlig direktiv 2011/83/EU og forordning (EU) nr. 1215/2012 og (EF) nr. 593/2008.

⁽⁷⁾ COM(2015) 634 final og COM(2015) 635 final.

- c) fremme af onlinehandel på tværs af grænserne i EU
- d) formindskelse af skader som følge af køb af fejlbehæftet digitalt indhold
- e) generel ligevægt mellem forbrugernes og erhvervslivets interesser og forbedring af dagligdagen.

2.2.3. I Kommissionens øjne vil dens forslag skabe den rette balance mellem et højt forbrugerbeskyttelsesniveau i EU og langt flere muligheder for virksomhederne.

2.3. EØSU's udtalelse om de oprindelige forslag ⁽⁸⁾

2.3.1. I sin udtalelse af 27. april 2016 kritiserede EØSU Kommissionens valg af to direktiver i stedet for ét, da online- og offlinesalg af varer derved blev behandlet forskelligt, hvilket skabte uklarhed for forbrugerne og virksomhederne i den nationale gennemførelse.

2.3.2. Desuden påpegede EØSU, at en række spørgsmål, som EØSU fandt det vigtigt at harmonisere, ikke var blevet løst. Eksempelvis mindreåriges mulighed for at indgå aftaler i det digitale miljø, definitionen af specifikke kategorier af urimelige aftalevilkår i onlineaftaler, som ikke er medtaget i direktiv 93/13/EØF, den nye praksis med en »betal nu-knap« (pay now) samt medtagelsen af en standardklausul om samregulering.

2.3.3. Endelig blev det fremhævet, at EØSU i sine udtalelser om forbrugernes rettigheder i det digitale miljø har fastholdt den grundlæggende holdning om, at de samme rettigheder, som anerkendes i forbindelse med rammer for fysisk handel ansigt til ansigt, bør gælde inden for rammerne for online- eller fjernsalg uanset den digitale transaktions form. Og altid med målet om en styrkelse og ikke en svækkelse af disse rettigheder.

2.3.4. Europa-Parlamentets og Rådets holdning, som den er fremgået af debatterne om disse forslag, har bekræftet EØSU's holdning med hensyn til nødvendigheden af at undgå retlig fragmentering.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Kommissionens ændrede forslag indeholder en række forslag og valg, som stemmer overens med EØSU's tidligere holdninger, såsom ovennævnte valg af ensartede regler for online- og offlinesalg af varer.

3.2. Andre ændringer i det nye forslag fortjener ligeledes EØSU's opbakning. Det gælder navnlig:

- a) artikel 2 — indførelse af begrebet »producent« og tydeliggørelse vedrørende omlevering af varer »gratis/uden vederlag«
- b) artikel 8 — indførelse af en periode, hvor manglen antages at have foreligget, som svarer til garantiperioden, eftersom det i modsat fald i praksis vil nedsætte den lovbestemte garantis varighed, da forbrugeren i de fleste tilfælde ikke har mulighed for at bevise varens manglende overensstemmelse
- c) diverse forbedringer og præciseringer af de anvendte juridiske udtryk.

3.3. Til gengæld mener EØSU kun, at muligheden i forslagens artikel 18 om at fravige direktivets ufravigelighed ved en simpel aftale mellem de kontraherende parter bør være til stede, hvis den pågældende aftale gør det muligt at sikre, at forbrugeren er effektivt beskyttet og bestemmer selv.

3.4. Efter EØSU's opfattelse burde det ændrede forslag i øvrigt:

- a) indeholde regler om, at forbrugeren har mulighed for at anlægge sag direkte mod producenten ved manglende overensstemmelse mellem varen og aftalen, sådan som det kræves i adskillige nationale lovgivninger

⁽⁸⁾ EUT C 264 af 20.7.2016, s. 57.

- b) indføje kriteriet om holdbarhed i sine bestemmelser, sådan som EØSU har opfordret til flere gange i sine udtalelser ⁽⁹⁾
- c) fastsætte en maksimal reparationstid ⁽¹⁰⁾ i overensstemmelse med god praksis i branchen
- d) forpligte producenterne til i varens gennemsnitlige levetid at have et passende reservedelslager, sådan som det sker i flere lands nationale lovgivninger ⁽¹¹⁾
- e) indføje andre garantier, som sælger tilbyder for varer og tjenesteydelser (mærke/producent/udstyrsgaranti osv.)
- f) indføje i garantierklæringens lovpligtige indhold nærmere oplysninger om, hvorvidt det er med eller uden vederlag, og om omkostninger og betalingsform
- g) fastslå, at der ved overdragelse af ejendomsretten til en vare eller en tjenesteydelse og ved normal brug også overdrages alle rettigheder, som følger af garantien
- h) fastslå, at producenten og sælgeren hæfter direkte og solidarisk over for forbrugeren, hvis denne vælger afhjælpning i form af reparation eller omlevering af varen, uden at dette berører regresretten, som allerede er fastlagt i artikel 16, eller retten til at rette forudgående henvendelse til sælgeren
- i) fastsætte, at onlineplatformene — idet mellemledene undtages — hæfter solidarisk, når forbrugeren har erhvervet varer via en indkøbsplatform (marketplace), uden at dette berører regresretten.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Artikel 1

4.1.1. EØSU undrer sig over, hvad der ligger til grund for, at stk. 4 udelukker aftaler om salg af brugte genstande, som købes på auktion, hvor forbrugerne har mulighed for selv at være til stede.

4.2. Artikel 9

4.2.1. EØSU henviser til bemærkningerne i sin forrige udtalelse ⁽¹²⁾ og minder om, at dette forslag ved at begrænse forbrugernes rettigheder, i første omgang udelukkende til retten til afhjælpning i form af reparation eller omlevering, forringer beskyttelsen af forbrugerrettighederne i nogle medlemsstater i forhold til de nugældende ordninger.

4.2.2. Reglerne i stk. 3, litra b) og d), gør ligeledes anvendelsen af denne ordning afhængig af udefinerede koncepter. Endelig overlades fortolkningen af udtrykket »umuligt« til sælgers skøn og bør derfor erstattes med »teknologisk umuligt«.

4.3. Artikel 10

4.3.1. EØSU anbefaler at undtagelsen i stk. 1 underlægges samme betingelser som fremgår af punkt 3.3 ovenfor.

4.4. Artikel 11

4.4.1. EØSU minder endnu en gang om, at retten til afhjælpning i form af reparation eller omlevering begrænses af sælgers vurdering af, hvorvidt udøvelsen af en af disse rettigheder i en bestemt individuel, konkret situation under hensyn til alle omstændigheder vil påføre sælger uforholdsmæssigt store udgifter.

4.5. Artikel 13

4.5.1. EØSU mener, at udformningen af bestemmelserne om fristen på 14 dage for tilbagelevering og tilbagebetaling bør tydeliggøres.

4.5.2. EØSU spørger sig selv, om det kan være rigtigt, som det synes at være tilfældet, at bestemmelsen i litra d) i denne artikel kun finder anvendelse i situationer, hvor varer bortkommer eller ødelægges.

⁽⁹⁾ EUT C 264 af 20.7.2016, s. 57, punkt 4.2.5.4.

⁽¹⁰⁾ EUT C 264 af 20.7.2016, s. 57, punkt 4.2.5.7.

⁽¹¹⁾ EUT C 264 af 20.7.2016, s. 57, punkt 4.2.5.7.

⁽¹²⁾ EUT C 264 af 20.7.2017, s. 57.

4.6. Artikel 14

4.6.1. EØSU opfordrer til, at man holder fast i den længere garantiperiode, som allerede anvendes i en række medlemsstater, for i modsat fald ville det betyde et tilbageskridt for forbrugernes rettigheder i disse medlemsstater.

Bruxelles, den 15. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 1093/2010 om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed (Den Europæiske Banktilsynsmyndighed), forordning (EU) nr. 1094/2010 om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed (Den Europæiske Tilsynsmyndighed for Forsikrings- og Arbejdsmarkedspensionsordninger), forordning (EU) nr. 1095/2010 om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed (Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed), forordning (EU) nr. 345/2013 om europæiske venturekapitalfonde, forordning (EU) nr. 346/2013 om europæiske sociale iværksætterfonde, forordning (EU) nr. 600/2014 om markeder for finansielle instrumenter, forordning (EU) 2015/760 om europæiske langsigtede investeringsfonde, forordning (EU) 2016/1011 om indeks, der bruges som benchmarks i finansielle instrumenter og finansielle kontrakter eller med henblik på at måle investeringsfondes økonomiske resultater, og forordning (EU) 2017/1129 om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til handel på et reguleret marked

(COM(2017) 536 final — 2017/0230 (COD))

om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2014/65/EU om markeder for finansielle instrumenter og af direktiv 2009/138/EF om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II)

(COM(2017) 537 final — 2017/0231 (COD))

og om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning til ændring af forordning (EU) nr. 1092/2010 om makrotilsyn på EU-plan med det finansielle system og om oprettelse af et europæisk udvalg for systemiske risici

(COM(2017) 538 final — 2017/0232 (COD))

(2018/C 227/09)

Ordfører: **Daniel MAREELS**

Anmodning om udtalelse

Rådet for den Europæiske Union, COM(2017) 538 final: 23.10.2017, COM(2017) 536 final: 22.11.2017 og COM(2017) 537 final: 29.11.2017

Europa-Parlamentet, COM(2017) 538 final: 26.10.2017, COM(2017) 536 final: 16.11.2017 og COM(2017) 537 final: 16.11.2017

Retsgrundlag

Artikel 114 og 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde

Kompetence

Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed

Vedtaget i sektionen

29.1.2018

Vedtaget på plenarforsamlingen

15.2.2018

Plenarforsamling nr.

532

Resultat af afstemningen

156/0/5

(for/imod/hverken for eller imod)

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU tilslutter sig Kommissionens forslag til en skærpelse af tilsynet i kapitalmarkedsunionen, hvis målsætninger man fuldt ud kan tilslutte sig. Med disse forslag tages der ikke kun et nyt, betydningsfuldt skridt i bestræbelserne på at opnå større integration og konvergens gennem styrkelse af det integrerede tilsyn i kapitalmarkedsunionen, men der arbejdes også på gennemførelsen af større målsætninger.

1.2. Rent faktisk lægger de først og fremmest nye byggesten til virkeliggørelsen af en kapitalmarkedsunion i EU, hvis hurtige oprettelse i allerhøjeste grad er ønskværdig. Kapitalmarkedsunionen kan på sin side sammen med bankunionen bidrage til den videre uddybning og fuldførelsen af Den Økonomiske og Monetære Union. Mere generelt bør dette også styrke EU's og medlemsstaternes position i en global kontekst under forandring.

1.3. Betydningen af en velfungerende kapitalmarkedsunion må ikke undervurderes, da den kan bidrage væsentligt til privat risikodeling på tværs af grænserne. Den bør give medlemsstaterne bedre muligheder for at modstå asymmetriske chok i krisetider. For at kunne nå dette mål er det nødvendigt, at markederne er sikre, stabile og modstandsdygtige over for pludselige udsving. Et mere integreret tilsyn, både på mikro- og makrotilsynsmæssigt plan, spiller i den forbindelse en afgørende rolle.

1.4. Det er derfor af stor betydning og må tillægges højeste prioritet, at vejen jævnes yderligere for flere grænseoverskridende markedstransaktioner, som må kunne finde sted uden nationale og andre barrierer, hindringer og uligheder og til en lavere kostpris. Det er nødvendigt med lige vilkår, og regelarbitrage har ingen plads i den forbindelse. Virksomheder skal kunne benytte mulighederne for finansiering bedre og lettere med færre administrative byrder og til en lavere kostpris.

1.5. På den anden side skal forbrugere og investorer have flere og bedre valgmuligheder og nyde en større beskyttelse. I sidste ende drejer det sig for udvalget om, at større »tillid« til markederne skal være en målsætning for alle interessenter, herunder også for de tilsynsførende. Tilliden kan også øges ved at tilstræbe en mere bæredygtig finansiering i forbindelse med internationale aktiviteter og aftaler. Dette skal også komme til udtryk i tilsynet.

1.6. Det nye tilsynsmiljø skal kendetegnes ved en permanent bestræbelse på at sikre størst mulig gennemsækelighed og retssikkerhed for alle. Det drejer sig om at finde den rigtige balance mellem nationale og europæiske tilsynsførendes beføjelser og, hvor det er muligt, at lade nærhedsprincippet og forholdsmæssigheden råde, især nu i kapitalmarkedsunionens opbygningsfase og af hensyn til mangfoldigheden af markedsoperatører, specielt de små. Dette gælder også lokale transaktioner. Samtidig skal uklarheder, overlapninger og andre problemer i forbindelse med tilsynet, som står i vejen for eller udgør en alvorlig hindring for gennemførelsen af unionen, ryddes af vejen.

1.7. Det drejer sig ligeledes om at rette blikket mod fremtiden, således at nye udviklinger og moderne teknologier som f. eks. finansteknologi også kan finde korrekt og sikker anvendelse i den finansielle sektor på lige vilkår for alle operatører.

1.8. Ved udviklingen af det integrerede tilsyn er det vigtigt, at der stræbes efter konvergens og indbyrdes afstemning, hvor effektivitet, i overensstemmelse med REFIT-tilgangen, har højeste prioritet. Styrkelsen af de europæiske tilsynsførendes kapacitet til at foretage egne konsekvensundersøgelser kan i denne forbindelse være nyttig. Desuden skal der også tages behørigt hensyn til omkostningsaspektet. Når en del af udgifterne umiddelbart pålægges den private sektor, skal man iagttage budgetdisciplin og undgå dobbelte opkrævninger. Eventuelle ændringer skal være gennemsigtige, og der bør føres en passende kontrol over de samlede midler. Heri bør industrien inddrages på passende vis.

1.9. Ligesom det nu er tilfældet, må man også ved fremtidige skridt støtte sig til dialog og samråd med alle instanser og andre interessenter samt til offentlige høringer af alle interesserede. En sådan tilgang er meget vigtig for udvalget, eftersom den i konkrete situationer gør det muligt at nå de bedst mulige resultater med den bredest mulige tilslutning.

1.10. Disse forslag udgør et vigtigt skridt fremad, men er ikke nogen endelig løsning. For EØSU er det vigtigt, at der fortsat stræbes mod at nå den endelige målsætning om en fælles tilsynsførende, som det også er anført i de fem formænds rapport. Når de aktuelle forslag er gennemført, gælder det om at arbejde klogt og vedholdende videre på det i overensstemmelse med ovenstående betragtninger.

1.11. Udvalget støtter fuldt ud forslaget om at overføre bestemte tilsynskompetencer på forsikringsområdet fra nationale tilsynsførende til det europæiske niveau, da dette bidrager til en større konvergens med hensyn til tilsyn og fremmer lige muligheder for alle markedsdeltagere.

2. Baggrund ⁽¹⁾

2.1. Når det drejer sig om opbygningen af en kapitalmarkedsunion, kan det på nuværende tidspunkt fastslås, at Europa allerede har et ensartet tilsyn med banksektoren gennem den fælles tilsynsmekanisme inden for bankunionen, som 19 medlemsstater deltager i, mens tilsynet på kapitalmarkederne i det samme EU med enkelte undtagelser sker på nationalt plan.

2.2. Det er tydeligt, at denne tilstand ikke stemmer overens med de principper, der ligger til grund for denne kapitalmarkedsunion — og heller ikke for bankunionen. Endvidere må man ikke glemme, at den tilstræbte finansielle integration ikke kun kommer ØMU'en, men alle medlemsstaterne, til gode.

2.3. Da fuldførelsen af kapitalmarkedsunionen er en prioritet for den nuværende Kommission, arbejdes der på fuld kraft med at bringe tilsynet mere i overensstemmelse med kapitalmarkedsunionens principper og den finansielle integration i et miljø under stadig forandring. Denne indsats blev i øvrigt annonceret i den nylige midtvejsevaluering af kapitalmarkedsunionen ⁽²⁾.

2.4. Konkret præsenterede Kommissionen den 20. september 2017 en meddelelse ⁽³⁾ og tre lovforslag omhandlende ændringer i to direktiver og ni forordninger ⁽⁴⁾. De foreslåede forholdsregler gælder for alle medlemsstater.

2.5. Disse forslag tjener til en styrkelse og yderligere integration af EU's tilsynsordninger, især gennem:

2.5.1. en bedre koordinering af tilsynet ved hjælp af

2.5.1.1. en målrettet styrkelse i hele EU af makrotilsynet, der hører under Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici

2.5.1.2. større tilsynsmæssig konvergens ved at styrke de eksisterende europæiske tilsynsmyndigheders beføjelser

2.5.1.3. styrkelse af de europæiske tilsynsmyndigheders procedurer for at udarbejde retningslinjer og henstillinger, der afspejler betydningen af disse instrumenter

2.5.1.4. en tilladelse til, at Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed modtager transaktionsdata direkte fra markedsdeltagere

2.5.1.5. styrkelse af den rolle, som Den Europæiske Tilsynsmyndighed for Forsikrings- og Arbejdsmarkedspensionsordninger (EIOPA) spiller i koordineringen af godkendelsen af forsikrings- og genforsikringsselskabers interne modeller til risikomåling.

2.5.2. En udvidelse af ESMA's direkte tilsynsbeføjelser.

⁽¹⁾ Denne tekst er inspireret af flere officielle publikationer, blandt andet fra Rådet og Kommissionen. Se blandt andet <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13447-2017-INIT/da/pdf> og http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3308_en.htm.

⁽²⁾ Meddelelse fra Kommissionen om midtvejsevalueringen af handlingsplanen for kapitalmarkedsunionen, COM(2017) 292 final.

⁽³⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om »Et stærkere integreret tilsyn for at styrke kapitalmarkedsunionen og den finansielle integration i et miljø under forandring«, COM(2017) 542 final.

⁽⁴⁾ Se https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/european-system-financial-supervision_en#reviewoftheesfs.

2.5.2.1. De nye tilsynsområder på kapitalmarkederne berører frem for alt dem, hvor et direkte tilsyn kan fjerne hindringer på tværs af grænserne og fremme yderligere integration af markederne. Dette kan ses som et skridt i retning af en fælles tilsynsførende.

2.5.3. Forbedret forvaltning og finansiering af tilsynsmyndighederne.

2.5.3.1. Med hensyn til forvaltningsstrukturen skelnes der mellem de nationale myndigheders og den europæiske tilsynsførendes beføjelser. Førstnævnte skal fortsat udstikke den generelle kurs og træffe beslutninger om spørgsmål vedrørende regulering, mens sidstnævnte skal tage sig af EU-orienterede beslutninger vedrørende koordinering af tilsynspraksisser.

2.5.3.2. Med hensyn til finansieringen efterstræbes der spredning. Foruden myndighederne er det meningen, at også finanssektoren og markedsdeltagerne skal tilvejebringe en del af midlerne.

2.5.4. Krav om, at de europæiske tilsynsmyndigheder tager højde for miljømæssige, sociale og forvaltningsmæssige faktorer samt finansteknologiske spørgsmål, når de udfører opgaver inden for rammerne af deres respektive mandater.

2.5.4.1. Som et første skridt tydeliggøres de europæiske tilsynsmyndigheders rolle i forbindelse med bedømmelsen af risici inden for miljø, sociale spørgsmål og forvaltning, og den styrkes med henblik på at sikre stabilitet i den europæiske finanssektor på lang sigt og skabe de fordele, der er forudsætningen for en bæredygtig økonomi ⁽⁵⁾.

2.5.4.2. Når det gælder finansteknologi, skal lovgivere og tilsynsførende gives lejlighed til at gøre sig bekendt med disse teknologier og have mulighed for at udvikle ny lovgivning og et nyt tilsyn blandt andet ved at samarbejde med disse virksomheder ⁽⁶⁾.

2.6. Endvidere er der offentliggjort et forslag ⁽⁷⁾ om overdragelse af et antal tilsynsopgaver, der i øjeblikket varetages af de kompetente nationale myndigheder, til europæiske tilsynsførende. Dette gælder først og fremmest forsikringssektoren.

2.6.1. Hvad angår ESMA, drejer det sig i al væsentlighed om overdragelsen af beføjelser til udstedelse af tilladelser til og tilsynet med udbydere af datarapporteringstjenester samt beføjelser til at indsamle oplysninger på dette område.

2.6.2. Hvad angår EIOPA, drejer det sig om at give tilsynsmyndigheden en større rolle vedrørende tilsynsmæssig konvergens i forbindelse med ansøgninger om brug af interne modeller til risikomåling samt ændringer med hensyn til informationsudveksling omkring disse ansøgninger om modeller, muligheden for at fremsætte udtalelser samt for at bidrage til bilæggelsen af tvister imellem tilsynsmyndigheder.

3. Bemærkninger

3.1. Generelt passer de foreliggende forslag fra Kommissionen ind i den videre struktur for opbygningen af en kapitalmarkedsunion, som der uden tvivl er stor og aktuel interesse for. Hvad det angår, går EØSU »stærkt ind for kapitalmarkedsunionen og er ambitiøs, når det gælder realiseringen heraf«. Det er af stor betydning, at den hurtigt etableres ⁽⁸⁾. I øvrigt har også Det Europæiske Råd ⁽⁹⁾ og Europa-Parlamentet ⁽¹⁰⁾ regelmæssigt opfordret til at arbejde for fuldførelsen af kapitalmarkedsunionen.

3.2. Udvalget mener, at kapitalmarkedsunionen på sin side skal placeres inden for den videre ramme af Europas internationale positionering i en global kontekst under stadig forandring, den videre uddybning og fuldførelse af ØMU'en og — sidst, men ikke mindst — den videre finansielle integration imellem alle EU's medlemsstater.

⁽⁵⁾ I 2018 vil en handlingsplan med lovgivningsmæssige foranstaltninger blive offentliggjort.

⁽⁶⁾ Også på dette felt annoncerer Kommissionen en handlingsplan i 2018.

⁽⁷⁾ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2014/65/EU om markeder for finansielle instrumenter og af direktiv 2009/138/EF om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II), COM(2017) 537 final.

⁽⁸⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 117, punkt 1.1.

⁽⁹⁾ Det Europæiske Råds konklusioner den 22.-23. juni 2017.

⁽¹⁰⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 9. juli 2015 om etablering af en kapitalmarkedsunion. Se <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0268+0+DOC+XML+V0//NL>.

3.3. Den nævnte yderligere finansielle integration er særlig vigtig, fordi den letter og fremmer privat risikodeling på tværs af grænserne. Som det har vist sig under den nylige krise, bør medlemsstaterne have bedre muligheder for at modstå asymmetriske chok i krisetider.

3.4. Endvidere kan kapitalmarkedsunionen yde et væsentligt bidrag til konsolidering af det økonomiske opsving og bidrage til at sikre vækst, investeringer og beskæftigelse. Dette er til gavn for både de enkelte medlemsstater og EU som helhed. (...) Dette bør bidrage til at sikre den eftertragtede større stabilitet, sikkerhed og modstandsdygtighed i økonomien og det finansielle system⁽¹¹⁾.

3.5. Udvalget tilslutter sig da også de nuværende forslag om at styrke og integrere det europæiske tilsynssystem og glæder sig over, at de er kommet så hurtigt. Nu drejer det sig om at få arbejdet gjort. Der kan i øvrigt henvises til andre tidligere initiativer, som ligeledes bidrager til disse målsætninger, og som EØSU ligeledes har udtalt sig positivt om. Det gælder bl.a. forslagene til et mere integreret tilsynssystem for centrale modparter⁽¹²⁾ og om PEPP⁽¹³⁾, der tildeler EIOPA en vigtig rolle.

3.6. Som tidligere anført er EØSU meget tilfreds med, at tilsyn vil være i centrum for bestræbelserne på at opbygge kapitalmarkedsunionen. **Tilsyn på europæisk plan** spiller en afgørende rolle både for **sikkerheden og stabiliteten** og for **realiseringen af den ønskede markedsintegration og fjernelse af barrierer, hindringer og uligheder i kapitalmarkedsunionen**⁽¹⁴⁾. Inden for ovenfor anførte rammer træffer disse målsætninger sagens kerne, og de skal derfor altid stå i centrum.

3.7. For udvalget er det vigtigt, at ovennævnte regler konkret og direkte bidrager til at nå målsætningerne og medfører positive resultater for alle berørte og i alle medlemsstater.

3.8. I overensstemmelse hermed støtter udvalget, hvad der er anført derom i meddelelsen. Deri hedder det, at det er af afgørende betydning at styrke de europæiske tilsynsmyndigheders evne til at sikre et konsekvent tilsyn og en ensartet håndhævelse af det fælles regelsæt. Dette vil understøtte velfungerende kapitalmarkeder ved at mindske hindringer for investeringer på tværs af grænserne, forenkle erhvervsmiljøet og nedbringe omkostninger til regeloverholdelse, der skyldes forskelligartet gennemførelse af bestemmelserne, for virksomheder, der opererer på tværs af grænserne. Fra en investors synsvinkel bidrager konsekvent tilsyn og ensartet håndhævelse af reglerne til at forbedre investorbeskyttelsen og opbygge tilliden til kapitalmarkederne⁽¹⁵⁾. For at nå disse målsætninger er det nødvendigt at indføre sammenlignelige tilsynsstandarder i alle europæiske medlemsstater.

3.9. I forbindelse med udvidelsen af tilsynsbeføjelserne skal der også tilstræbes den størst mulige klarhed og retssikkerhed for alle, såvel for de europæiske og nationale tilsynsførende som for de virksomheder, der føres tilsyn med. Det må sikres, at de planlagte kontrolforanstaltninger er tilstrækkelige.

3.10. Der skal opnås den rigtige balance mellem de nationale og de europæiske tilsynsførendes beføjelser. Det drejer sig først og fremmest om at muliggøre grænseoverskridende aktiviteter og operationer under de bedst mulige forhold, og hindringer herfor skal fjernes. I andre tilfælde skal det undersøges, om det lokale tilsyn ikke kan bevares, især da vi nu befinder os i kapitalmarkedsunionens opbygningsfase og af hensyn til mangfoldigheden af markedsoperatører, specielt de små. Der bør så vidt muligt tages hensyn til proportionalitetsprincippet og nærhedsprincippet. Dette gælder også lokale transaktioner, hvor nationale tilsynsmyndigheder er tættere på markedet. Regularbitrage, overlapninger i tilsynet, særlige nationale regler og overregulering skal så vidt muligt forhindres og under alle omstændigheder i tilfælde, hvor gennemførelsen af kapitalmarkedsunionen herved blokeres eller udsættes for alvorlige hindringer.

3.11. Endvidere skal der også tilstræbes en passende balance mellem muligheden for at tilbyde grænseoverskridende finansielle tjenesteydelser eller instrumenter, hvilket er meget vigtigt (jf. ovennævnte private risikodeling på tværs af grænserne), og beskyttelsen af investorer og forbrugere. Dette får større og større betydning, da stadig flere aktiviteter nu ikke mere foregår på den traditionelle måde, »ansigt til ansigt«, men »på afstand«⁽¹⁶⁾. I sidste ende bør (potentielle) kunder kunne nyde den samme grad af information og beskyttelse, uanset hvor udbyderen (af tjenesteydelsen eller instrumentet) er hjemmehørende og den måde, hvorpå der handles.

⁽¹¹⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 117, punkt 1.3.

⁽¹²⁾ EUT C 434 af 15.12.2017, s. 63.

⁽¹³⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 139.

⁽¹⁴⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 117, punkt 1.12.

⁽¹⁵⁾ Meddelelse COM(2017) 542 final, s. 5.

⁽¹⁶⁾ For eksempel via internettet.

3.12. Det europæiske tilsyn skal endvidere sætte stærk fokus på beskyttelsen af forbrugere og investorer. De skal have flere og bedre valgmuligheder og nyde en større beskyttelse. Det er således nødvendigt, at der også tilbydes basisprodukter uden risici. Der skal rettes opmærksomhed mod sammenhængen med andre initiativer⁽¹⁷⁾, og gennemførelsen af ny lovgivning må ikke være ufordelagtig for forbrugeren. I sidste ende drejer det sig for udvalget om, at større »tillid« til markederne skal være en målsætning for alle interessenter, herunder også for de tilsynsførende. Tilliden kan også øges ved at tilstræbe en mere bæredygtig finansiering på linje med internationale aktiviteter og aftaler.

3.13. På samme måde gælder det om at skue mod fremtiden, således at nye udviklinger og moderne teknologier som f. eks. finansteknologi kan finde anvendelse i det finansielle miljø. Potentialet heri må udnyttes, men det må ikke ske på bekostning af sikkerheden. Det er nødvendigt at give samme muligheder til alle operatører uanset arten af deres aktiviteter.

3.14. Det store arbejde, som de europæiske tilsynsførende har udført med hensyn til udviklingen af lovgivningsmæssige standarder skal understreges og værdsættes. I denne forbindelse er det vigtigt, at der i fremtiden tilstræbes endnu større konvergens og indbyrdes afstemning for at udnytte de midler, der er til rådighed, bedst muligt. Man må heller ikke glemme betydningen af en effektiv gennemførelse af EU-lovgivningen.

3.15. Ved udarbejdelsen af disse og fremtidige forholdsregler skal REFIT-tilgangen på dette område tjene som inspiration: Effektiviteten skal stå i centrum sammen med bestræbelserne for at nå de ønskede resultater så billigt som muligt. REFIT gør tingene enkle, fjerner overflødige byrder og tilpasser regler uden at afvige fra politikkenes målsætninger.

3.16. I denne forbindelse kunne man overveje at styrke de europæiske tilsynsførendes kapacitet til at kunne udføre egne konsekvensundersøgelser, eftersom dette giver dem mulighed for at analysere gennemførelsesudgifterne og effektiviteten af de standarder, de har opstillet, idet der i så vid udstrækning som muligt tages hensyn til proportionalitetsprincippet. I forbindelse med disse undersøgelser burde man også kunne gøre mere omfattende og struktureret brug af forskellige eksisterende interessentgrupperinger for at indsamle viden og erfaringer fra erhvervslivet.

3.17. De europæiske tilsynsførende skal kunne råde over de midler, der er nødvendige for at kunne udføre deres opgave på behørig vis. Disse midler kommer i øjeblikket dels fra EU's budget, dels fra de nationale tilsynsførende. Enhver ændring, inklusive den, der går ud på direkte at pålægge den private sektor en del af udgifterne til indirekte tilsyn, bør være forbundet med budgetdisciplin og forhindre dobbelte opkrævninger. Finansielle enheder bidrager allerede nu til midlerne til de europæiske tilsynsførende gennem bidrag til deres nationale tilsynsførende. De finansielle enheders bidrag til de nationale og europæiske tilsynsførende bør således omfordeles, og en yderligere generel stigning af tilsynsudgifterne bør undgås. Eventuelle senere ændringer bør baseres på størst mulig gennemsigtighed, og der må indbygges strenge kontrolmekanismer. Endvidere må der sikres tilstrækkelig kontrol med de samlede midler. Denne kontrol skal på passende vis udføres af finanssektoren.

3.18. Disse forslag udgør utvivlsomt et vigtigt skridt fremad, men er ikke nogen endelig løsning. Udvalget støtter det, der er anført herom i det nylige oplæg om en uddybning af ØMU-samarbejdet⁽¹⁸⁾, især at *den gradvise styrkelse af tilsynsrammen i sidste ende [bør] føre til, at der etableres en fælles europæisk tilsynsførende for kapitalmarkeder*. Den endelige målsætning indgår ligeledes i »de fem formænds rapport«⁽¹⁹⁾ fra midten af 2015.

3.19. De nuværende forslag er baseret på en tilgang i flere faser. Fremgangsmåden synes at være særlig på sin plads netop i dette øjeblik i kapitalmarkedsunionens opbygningsfase⁽²⁰⁾, og når såvel de forskellige forhold og ambitionerne i medlemsstaterne som de talrige globale økonomiske, teknologiske og andre politiske udfordringer og udviklinger, som viser sig, tages i betragtning.

⁽¹⁷⁾ Der kan i den forbindelse bl.a. henvises til Kommissionens nylige »Handlingsplan om finansielle tjenesteydelser for forbrugeren: bedre produkter og flere valgmuligheder«. Se i den forbindelse EØSU's udtalelse »Finansielle tjenesteydelser til forbrugernes«, EUT C 434 af 15.12.2017, s. 51.

⁽¹⁸⁾ Dokument af 31. maj 2017, s. 21. Se https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-emu_da.pdf.

⁽¹⁹⁾ Dokument fra juni 2015, punkt 3.2., s. 14. Se https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/5-presidents-report_da.pdf.

⁽²⁰⁾ I Kommissionens meddelelse om midtvejsevalueringen af handlingsplanen for kapitalmarkedsunionen (den 7. juni 2017) anføres endnu 38 byggesten til kapitalmarkedsunionen, der skal være på plads i 2019, COM(2017) 292 final.

3.20. Udvalget bifalder ligeledes, at forslagene hviler på den operationelle erfaring, de europæiske tilsynsførende har samlet, Kommissionens arbejde og Europa-Parlamentets anbefalinger samt på en indgående dialog med alle interessenter og en omfattende offentlig høring blandt alle interesserede. Udvalget finder denne fremgangsmåde rigtig og velegnet. Den gør det muligt under hensyntagen til konkrete forhold at stile efter de bedst mulige resultater, som kan opnå den bredest mulige tilslutning. Derfor foreslår udvalget udtrykkeligt, at denne fremgangsmåde også benyttes i fremtiden både for regelmæssigt at evaluere lovgivningen, og når der tages nye skridt hen imod den endelige målsætning (jf. ovenfor).

3.21. Til enhver tid må skabelsen af lige vilkår på de finansielle markeder i EU, både inden for eurozonen og i de andre medlemsstater, have højeste prioritet. Der må imidlertid også skabes lige vilkår med hensyn til udbydere fra lande uden for EU. Dette er kun muligt, såfremt reglerne og tilsynet i de pågældende tredjelande har samme målsætninger som EU.

3.22. Forslaget om at flytte bestemte tilsynsbeføjelser inden for forsikringsområdet fra de nationale tilsynsførende til det europæiske niveau er udtryk for viljen til at udvide tilsynet på EU's finansielle markeder og således fremme gennemførelsen af kapitalmarkedsunionen. De skal bidrage til at fremme en større konvergens inden for tilsynet og lige vilkår for alle markedsdeltagere.

Bruxelles, den 15. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og: Investering i en intelligent, innovativ og bæredygtig industri

(COM(2017) 479 final)

(2018/C 227/10)

Ordfører: **Bojidar DANEV**

Medordfører: **Monika SITAROVÁ HRUŠECKÁ**

Kommissionens anmodning om udtalelse	9.10.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI)
Vedtaget i CCMI	23.1.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	166/1/2
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

EØSU bifalder meddelelsen om intelligent, innovativ og bæredygtig udvikling og dens tilgang til at styrke borgere og virksomheder. Udvalget bemærker imidlertid,

- at kontinuiteten på lang sigt og politikken forudsigelighed bør sikres. Kommissionen bør udvikle den nuværende politik, eller rettere sæt af politikker, til en sammenhængende langsigtet strategi
- at EØSU også henvender sig til Rådet, fordi medlemsstaterne har ansvaret for de fleste industripolitiske spørgsmål og derfor skal engageres i at gennemføre sammenhængende tiltag. Ingen medlemsstat har i sig selv kapacitet til at imødegå de globale udfordringer, som industrien står over for
- at fælles mål og en fælles ramme for industripolitikken kan være centrale elementer for Europas fremtid. EU's forvaltning skal derfor forbedres for at opnå resultater
- at der skal handles hurtigt, for udfordringerne i forbindelse med digital teknologi, dekarbonisering og globale politiske ændringer er uden fortilfælde og uforudsigelige.

EØSU konkluderer med hensyn til meddelelsen, at

1.1. Kommissionen har valgt en tilgang, der integrerer tiltag inden for flere politiske områder med henblik på at skabe betingelser, der gavner industriens konkurrenceevne og udvikling, i overensstemmelse med hvad EØSU har foreslået i flere år;

1.2. den digitale tidsalders paradigmeskift har skelsættende transversale virkninger for samtlige virksomheder og for samfundet;

1.3. virksomhederne står over for hidtil usete udfordringer med hurtigt at omdanne nye teknologier til innovationer og succes på stadig mere konkurrenceprægede markeder. En central position i en global værdikæde har stor betydning for mange;

1.4. borgerne står centralt i forandringerne. Arbejdsmarkedspolitikker skal tilpasses skiftende omstændigheder. En retfærdig overgang betyder støtte til borgere og regioner, som står over for strukturelle ændringer;

1.5. uddannelse er et nødvendigt redskab og en drivkraft i denne industrielle overgang. Alle arbejdstagere har brug for opgraderede færdigheder, særligt inden for det digitale område, og mange har brug for nye fag;

1.6. indfrielsen af miljø-, klimaforandrings- og bæredygtighedsrelaterede mål indebærer en betydelig forandring for hele økonomien. Nye forretningsmuligheder opstår. Samtidig kræver industriens omstilling til kulstoffattige aktiviteter enorme investeringer i helt nye kulstoffattige teknologier og meget renere elektricitet til konkurrencedygtige priser;

1.7. omfanget af investeringer i den europæiske industri er begrænset, men der er visse tegn på en positiv udvikling. I alle tilfælde tiltrækkes investorer kun af de rette rammebetingelser for industrien;

1.8. adgangen til det globale marked er af afgørende betydning for industrien, og derfor skal netværket af handelsaftaler udbygges yderligere baseret på princippet om fair handel.

EØSU anbefaler, at

1.9. det overordnede mål med EU's tiltag bør være at videreudvikle en velfungerende værktøjskasse med horisontale politikker og en forudsigelig retlig ramme med henblik på at tilskynde til innovation, støtte investeringer og hjælpe industrien med at komme med løsninger på samfundsmæssige udfordringer. Dette bør skabe merværdi med målbare virkninger for vækst og beskæftigelse, kunne gennemføres med en minimal administrativ byrde og være til fordel for samfundet som helhed;

1.10. alle foranstaltninger skal træffes for at fuldføre det indre marked med fokus på medlemsstaternes gennemførelse. En agtpågivende gennemførelse af konkurrencepolitikken, der er nødvendig som drivkraft for innovation og retfærdighed, bør dog ikke hindre EU-virksomheder i at vokse;

1.11. strategien for det digitale marked hurtigst muligt bør implementeres parallelt med en målrettet beskæftigelsespolitik;

1.12. der bør indtages en åben og realistisk holdning over for nye, banebrydende teknologier og forretningsmodeller med fokus på at bane vej for, at samfundet, herunder virksomheder, kan få gavn af de nye muligheder;

1.13. den sociale dialog og dialogen med civilsamfundet fornyes og styrkes på alle niveauer med henblik på at lette forandringerne, håndtere sociale problemer og undgå konflikter;

1.14. der er behov for fleksible overgange mellem arbejde og uddannelse, såsom lærlingeuddannelser og arbejdsbaseret læring. I mange medlemsstater bør erhvervsuddannelser opnå større anerkendelse;

1.15. lederpositioner i kulstoffattige og cirkulære økonomier bør gavne vores økonomier. Politikkerne bør understøtte udviklingen af innovative nye virksomheder samt den omkostningsfulde omstilling af energiintensiv fremstillingsvirksomhed for at undgå investeringer og kulstoflækage;

1.16. hindringer for omdannelse af eksisterende større overskud af private opsparinger til produktive investeringer i industrien og infrastrukturen bør undersøges;

1.17. EU-støtte primært bør rettes mod at fremme innovation, opskalere SMV'er, hjælpe kriseramte regioner og skabe bedre muligheder for borgere. Løftangseffekten på privat finansiering bør være et vigtigt kriterium;

1.18. forskning og udvikling samt innovationspolitikker må sikres yderligere ressourcer i den næste finansielle ramme. Disse politikker bør målrettes mere efter optagelsen af nye teknologier, opskalering og succeser på markedet og bør ikke udelukke nogen virksomheder, uanset størrelse;

1.19. officielle statistikker bør give en bedre afspejling af de ændrede træk ved økonomien, såsom udvisningen af sektorgrænser og nye former for økonomisk aktivitet. Der er behov for en fælles metode til beregning af merværdi fra industri og tjenesteydelser;

1.20. der er behov for yderligere fordomsfri overvejelser over de mest relevante mål og indikatorer for industripolitikken, både på makroøkonomisk og på aggregeret niveau, ud over 20-procentsmålsætningen;

1.21. forvaltningen skal forbedres for at kunne integrere politikker og sikre sammenhæng i beslutningsprocessen, hvad enten dette sker gennem et stærkere Konkurrenceevneråd eller på anden vis;

1.22. den årlige industridag og rundbordsmødet på højt plan om industrien skal hilses velkommen, eftersom de fremmer interessenternes inddragelse i strategien. Dialogen med industrien bør dog ikke begrænses til disse arrangementer.

2. Indledning

2.1. **Rygraden** i den europæiske økonomi er industrien. Den skaber 24 % af arbejdspladserne i EU — 32 millioner direkte og 21 millioner indirekte arbejdspladser, navnlig inden for tjenesteydelser. Disse jobs er relativt vellønnede, både hvad angår højt kvalificerede og mindre kvalificerede arbejdstagere. Forarbejdede varer udgør 75 % af eksporten. Den industrielle vækst spredtes til alle dele af økonomien. Industrien er derfor kilde til innovation inden for alle sektorer, herunder løsninger på mange samfundsmæssige udfordringer. Essensen af merværdien i vores økonomier udgøres dog af styrkede indbyrdes sammenhænge mellem produktion og tjenesteydelser samt integration inden for de enkelte værdikæder.

2.2. Efter mange års tilbagegang synes industriens output, eksport og beskæftigelse i Europa nu at være på vej mod et opsving. Dette opsving er dog ikke fuldstændigt, og den europæiske industris **konkurrenceevne** er utilfredsstillende. Relativt høje skatter og energipriser, utilstrækkelige investeringer, både reelle og immaterielle, langsom produktivitetsvækst, innovationskløfter i forhold til konkurrenter, manglende kvalifikationer samt afdæmpet indenlandsk efterspørgsel påpeges ofte.

2.3. **Megatendenser** med en betydning for industrien er navnlig:

- revolutionerende teknologiske udviklinger, digitalisering og dennes applikationer, nanoteknologi, nye materialer, biovidenskabelige teknologier osv.
- voksende miljømæssige krav, herunder bekæmpelse af klimaændringer
- udbredelse af højere levestandarder, aldrende befolkninger og urbanisering
- globalisering med åbne markeder og værdikædeproduktion, men også aggressivt statsligt iværksætteri og protektionisme.

Disse velkendte tendenser giver store muligheder for den europæiske industri. De kan også udgøre store risici for samfundet og industrien, hvis der ikke reageres på dem hensigtsmæssigt og med vellykket resultat.

3. Generelle bemærkninger

3.1. **EØSU bifalder** Kommissionens meddelelse og er i vid udstrækning enig i dens analyse af situationen og udfordringerne, som den europæiske industri står overfor. Meddelelsen er primært en ajourføring af tidligere forslag med en række nye tiltag, som skal fremlægges af den siddende Kommission. Dog bør den politiske kontinuitet på lang sigt og den politiske forudsigelighed sikres. Kommissionen bør straks udvikle en langsigtet strategi, som alle medlemsstater også skal engagere sig fuldt i.

3.2. **EØSU noterer med tilfredshed**, at Kommissionen har fremlagt en tilgang til industripolitikken, som udvalget har foreslået i flere år. I stedet for at udvikle lovgivning inden for en række politiske områder, som påvirker industrien, med ringe hensyntagen til lovgivningens indvirkning på industrien og input fra industrien, er tilgangen nu at integrere disse politiske områder med industriens udvikling som prioritet.

3.3. EØSU har i løbet af de seneste år **afgivet udtalelser** om Kommissionens forslag om forskellige industrielle sektorer og politiske områder⁽¹⁾. Disse udtalelser er stadig i vid udstrækning relevante for denne meddelelse. I denne udtalelse ønsker EØSU at understrege nogle aspekter af industripolitikken, som på nuværende tidspunkt er relevante, og tilføje nye kommentarer.

3.4. **Virksomheder** står over for et hidtil uset behov for — ofte vidtrækkende — tilpasning. De er nødt til hurtigt at forstå nye teknologier og omsætte dem til bedre produktivitet og innovationer, der skal opnå succes på stadig mere konkurrenceprægede markeder. At positionere sig selv godt, helst i centrum af en international værdikæde, er af afgørende betydning for mange virksomheder. SMV'er kan og bør bestræbe sig på at spille en vigtig og innovativ rolle i disse kæder, der oftest er opbygget omkring store virksomheder med de nødvendige ressourcer og netværk.

3.5. Der vil opstå nye **industrier**. Digitaliseringen medfører utallige nye netværk og interaktioner, som fremmer nye spektre af produkter og tjenesteydelser, som er stadig mere tilpassede til kundernes behov. Opskaleringen af produktions-, produkt- og tjenesteydelsesteknologier samt startupvirksomhedernes vækst skal muliggøres gennem relevante politikker på EU-niveau, fordi værdikæder ikke er begrænset til enkelte lande. På den anden side kræver forskelle mellem medlemsstater og regioner skræddersyede foranstaltninger.

3.6. **Alle virksomheder** skal løbende forbedre deres driftsprocedurer. Forældede og ikke-rentable virksomheder kan ikke opretholdes ved hjælp af tilskud. Imidlertid behøver Europa en bred vifte af industrier for at opfylde de samfundsmæssige behov, og der bør derfor udvikles specifikke strategier for sektorer med særlige udfordringer.

3.7. **Borgerne** er det centrale element i forandringen. Uden kvalificerede og engagerede arbejdstagere er der ikke nogen industri. De muligheder, som de nye teknologier og innovationer bringer med sig, skal udnyttes, men digitaliseringen og andre revolutionerende teknologier vil have en indvirkning på arbejdsmarkedets struktur, hvor der vil være færre job i produktionen og flere IT-specialister. Organiseringen af arbejdet og managementkoncepterne vil også ændre sig med følgevirkninger for kvaliteten af jobbene, som vil blive mindre farlige, men samtidig mere intensive og fleksible.

3.8. De teknologiske fremskridts **indvirkning på beskæftigelsen** skal vurderes omhyggeligt, og redskaberne til imødegåelse af forandringer skal styrkes. Udfordringen forbundet med tilpasning af arbejdsmarkedet til strukturelle ændringer vil være enorm: tilvejebringelse af beskæftigelsessikkerhed eller nye jobmuligheder, så vidt dette er muligt, social beskyttelse af personer med behov herfor og forebyggelse af hele regioners fald. Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen har behov for flere ressourcer, og dens anvendelsesområde skal udvides til også at omfatte indvirkninger fra den teknologiske omstilling. Arbejdsmarkedsrelationer på alle niveauer, navnlig social dialog på virksomhedsplan med deltagelse af arbejdstagere, er nødvendige redskaber for den industrielle omstilling og bidrager til accepten af ændringerne og forebygger konflikter.

3.9. **Uddannelse** er et nødvendigt redskab i og vektor for den industrielle omstilling. Alle arbejdstagere skal forbedre deres kvalifikationer, især deres digitale færdigheder. Mange har behov for uddannelse inden for relativt nye fag. Den hastige teknologiske udvikling stiller store krav for at sikre, at uddannelsesplaner og antal uddannede lever op til industriens skiftende behov. Arbejdsbaserede læringstilgange, såsom Tysklands succesfulde todelte system, bør anvendes i langt større omfang. Anerkendelsen af erhvervsuddannelser bør i hvert fald i nogle medlemsstater genetableres. Ligeledes bør STEM-uddannelser gøres mere attraktive.

3.10. **Makroøkonomien** og industripolitikken styrker hinanden gensidigt. Det nuværende økonomiske opsving giver mulighed for at modernisere transport, energiinfrastruktur, den digitale infrastruktur, opgradere forskning og udvikling og omdannelsen heraf til succesfulde innovationer samt skabe balance i den regionale udvikling. Den rette kombination af makroøkonomisk politik og industripolitik bør forlænge opsvinget og beskytte økonomien og industrien mod fremtidige kriser.

⁽¹⁾ F.eks. EUT C 327 af 12.11.2013, s. 82, EUT C 12 af 15.1.2015, s. 23, EUT C 389 af 21.10.2016, s. 50, EUT C 311 af 12.9.2014, s. 47, EUT C 383 af 17.11.2015, s. 24.

3.11. **Investeringer** i den europæiske industri befinder sig stadig på et foruroligende lavt niveau, mens der er et stort opsparringsoverskud i EU, som ikke er blevet omsat til produktive investeringer. Årsagerne hertil bør undersøges grundigt, især fordi industriens omstilling fordrer enorme investeringer. En ting står dog klart: både indenlandske og internationale investorer tiltrækkes alene af rammebetingelser, der gavner en tilstrækkelig konkurrenceevne.

3.12. Ikke desto mindre kan nogle **mulige positive tendenser** observeres mht. investeringer. I en verden med omfattende politisk ustabilitet er EU et sikkert og stabilt sted at investere. Som følge af den stigende efterspørgsel har produktionen i nogle industrier nået sin fulde kapacitetsudnyttelse. Dette vil udløse investeringer i nye kapaciteter, forhåbentlig i Europa.

3.13. **Miljø-** og klimakrav, navnlig Parisaftalen om klimaforandringer, berører alle virksomheder. Der opstår mange nye forretningsmuligheder i den kulstoffattige og den cirkulære økonomi. EU's ambitioner om at være førende kan hjælpe europæiske industrier på det globale marked. Navnlig energi- og ressourceintensive industrier skal foretage grundlæggende teknologiske ændringer, hvilket forudsætter en ambitiøs politisk støtte med henblik på at undgå investeringer og kulstoflækage. Ikkefossil omstilling af fremstillingsvirksomhed og transport vil i betydelig grad øge behovet for elektricitet til konkurrencedygtige priser.

3.14. **Samarbejdet** mellem alle aktører — EU, medlemsstaternes regeringer, myndigheder, regioner, universiteter og skoler, interessenter og virksomheder — kan og bør være bedre. Eksempelvis skal samarbejdet mellem virksomheder og universiteter forbedres. Skoler bør søge hjælp hos virksomheder til udarbejdelse af passende uddannelsesplaner og lærlingeuddannelser. Først og fremmest bør medlemsstater samarbejde ved omgående at gennemføre og håndhæve vedtagne politikker og lovgivning.

3.15. De nuværende **statistiske metoder** tegner ikke et aktuelt, brugbart billede af den industrielle situation i Europa. Opdelingen i produktions- og tjenesteydelsessektorer og en sektor med andre produktive aktiviteter er forældet. En betydelig del af den økonomiske aktivitet er ikke medtaget i beregningen af BNP. Statistikker over import og eksport beskriver ikke den industrielle aktivitet korrekt i en tid, hvor rundt regnet halvdelen af den industrielle produktion indgår i globale værdikæder. Der er et presserende behov for en fælles metode til beregning af merværdi og indbyrdes sammenhænge mellem industri og tjenesteydelser.

3.16. EØSU mener, at målet om 20 % af BNP for industri bør suppleres af mere relevante **mål og indikatorer**, som bedre afspejler alle aspekter af industriens udvikling.

3.17. **Forvaltningen** af mainstreamning-princippet for politikker, der påvirker industriens konkurrenceevne og udvikling, samt medlemsstaterne indbyrdes, skal styrkes. Bedre — dvs. forudsigelig, omkostningseffektiv og evidensbaseret — regulering og forudgående gennemslagskraftige konsekvensanalyser er vigtige. Sammenhængen i hele beslutningsprocessen bør sikres ved at styrke Konkurrenceevnerådets eller andre institutionelle ordningers roller. Silotænkning på EU-plan og nationalt plan skal undgås for at kunne reagere på den øgede dynamik i den globale økonomi.

4. Specifikke bemærkninger

4.1. **En stærkere europæisk industri:** EØSU er enig i, at der er et behov for en holistisk og fremadskuende vision for Europas industri. For at styrke den europæiske industri bør den overordnede målsætning med EU's tiltag være at skabe en velfungerende og forudsigelig retlig ramme, som tilskynder til innovation og hjælper industrien med at komme med løsninger på samfundsmæssige udfordringer. Den bør skabe merværdi med målbare virkninger for væksten og beskæftigelsen, kunne gennemføres med en minimal administrativ byrde og udbrede fordele for samfundet som helhed.

4.2. **Det indre marked:** EØSU bifalder tilgangen med at skabe bedre muligheder for borgere og virksomheder og er enig i de foreslåede foranstaltninger med henblik på at styrke det indre marked, herunder kapitalmarkedet. Styrkelse af standardisering og selvregulering er vigtige indsatsområder. Frem for alt skal medlemsstaterne opfylde deres forpligtelse til overholdelse og håndhævelse. En agtpågivende gennemførelse af konkurrencepolitik er af væsentlig betydning for innovation og prisdannelse. Kommissionens opmærksomhed på store globale aktører er særdeles værdsat. Europæiske virksomheder bør dog ikke forhindres i at vokse — den gennemsnitlige størrelse på virksomheder registreret i EU (ekskl. Det Forenede Kongerige) er kun omkring halvt så stor som størrelsen på amerikanske virksomheder. Det er et spørgsmål om fortolkningen af definitionen af det relevante marked, hvad angår håndhævelse af konkurrencelovgivningen.

4.3. **Digital tidsalder:** Digitaliseringen medfører et reelt paradigmeskift med indvirkninger på samfundet som helhed og indeholder endda geopolitiske faktorer. EØSU har fremlagt sine detaljerede synspunkter på digitalisering i andre udtalelser. Disse har omhandlet big data, 5G, avancerede fremstillingsteknologier, robotteknologi osv. EU's strategier for et digitalt indre marked, digitalisering af EU's industri, cybersikkerhed og kunstig intelligens er af afgørende betydning. Et vigtigt principspørgsmål er, hvordan der skabes en passende balance mellem på den ene side anvendelse og udnyttelse af nye banebrydende teknologier og på den anden side garanti af sikkerhed og retfærdighed. Der bør lægges vægt på at sætte samfundet, herunder virksomheder, i stand til at drage fordel af nye muligheder ved at have en åben og realistisk tilgang hertil.

4.4. **Et kulstoffattigt og cirkulært samfund:** At bevare den ledende position inden for dette område er en stor udfordring i en kontekst af voksende konkurrence. Lederpositionen bør dog ikke være et mål i sig selv. I stedet bør der fokuseres på fordelene herved for vores økonomi og samfund. Omstillingen til renere energi skal støttes, men energipriserne skal være konkurrencedygtige for industrien.

4.5. **Investeringer:** De mange EU-institutioner, der støtter investeringer — både reelle og immaterielle — bør primært fokusere på at fremme innovation, hjælpe SMV'er med at opskalere, støtte kriseramte regioner, opgradere infrastrukturen og styrke borgerne gennem uddannelse. SMV'er har stadig behov for hjælp til at finde frem til den rigtige kilde blandt de mange forskellige muligheder samt forenkle ansøgnings- og rapporteringsprocesser. Et vigtigt kriterium bør være løftestangeffekten for private investeringer. Alle forslag, herunder dem, der forventes fra gruppen af højtstående eksperter om bæredygtig finansiering, der omdirigerer tildelingen af kapital til langsigtede investeringer og bidrag til bæredygtig vækst, er velkomne⁽²⁾.

4.6. **Innovation:** EØSU er enig i, at politikkerne i højere grad bør være rettet mod indførelsen af nye teknologier, opskalering og succes på markedet samt samarbejde inden for og mellem regionale klynger. Ingen virksomheder, uanset størrelse, bør udelukkes. Efterfølgeren til Horisont 2020 bør tildeles væsentligt flere ressourcer inden for den næste finansielle ramme. Hvis det er muligt, skal den første industrielle anvendelse af offentligt finansieret forskning og udvikling finde sted inden for EU. Mulighederne forbundet med offentlige udbud bør udnyttes fuldt ud ved at integrere innovative, grønne og sociale kriterier i offentlige udbud, med systematisk anvendelse af princippet om »det økonomisk mest fordelagtige bud«.

4.7. **De internationale dimensioner:** Handel skal være åben, men retfærdig og bæredygtig. Adgangen til det globale marked og råmaterialer er af afgørende betydning for industrien, og derfor skal netværket af handelsaftaler udbygges yderligere. EØSU opfordrer Kommissionen til aktivt at anvende de eksisterende instrumenter til håndtering af urimelig handelspraksis. Opmærksomheden bør navnlig rettes mod nye former for protektionisme fra ikke-EU-lande. EU bør fremme sine miljømæssige og sociale standarder inden for rammerne af handelsaftaler. Hvad angår screening af udenlandske direkte investeringer, er det vigtigt at identificere trusler og risici for sikkerheden eller den offentlige orden. Samtidig skal udenlandske direkte investeringer hilses velkommen, når der er behov for flere investeringer i europæiske virksomheder — disse investeringer er også tegn på Europas potentiale.

4.8. **Partnerskaber:** EØSU bifalder indførelsen af en årlig industridag og rundbordsmødet på højt plan og tilkendegiver sin store interesse i at deltage i begge arrangementer. Denne tilgang bør omfatte alle områder af industripolitikken med henblik på at fremme interessenternes inddragelse i strategien. Dialogen med industrien bør dog ikke begrænses til disse arrangementer. Der er behov for mere gennemsigtighed og samarbejde, især i forbindelse med udarbejdelsen af konsekvensvurderinger.

Bruxelles, den 15. februar 2018.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁾ EUT C 246 af 28.7.2017, s. 8.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2003/17/EF for så vidt angår ligestillingen af markinspektioner, der gennemføres i Brasilien af afgrøder til formering af frø af foderplanter og afgrøder til formering af sædekorn, og ligestillingen af frø af foderplanter og sædekorn, der er produceret i Brasilien, og for så vidt angår ligestillingen af markinspektioner, der gennemføres i Moldova af afgrøder til formering af sædekorn, afgrøder til formering af grøntsagsfrø og afgrøder til formering af frø af olie- og spindplanter, og ligestillingen af sædekorn, grøntsagsfrø og frø af olie- og spindplanter, der er produceret i Moldova

(COM(2017) 643 final — 2017/0297 (COD))

(2018/C 227/11)

Ordfører: **Emilio FATOVIC**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 16.11.2017
Retsgrundlag	Artikel 43, stk. 2, 114, stk. 1, og 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Præsidiets henvisning:	5.12.2018
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	6.2.2018
Vedtagelse på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	140/0/8
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Baggrund for Kommissionens forslag

1.1. Ved Rådets beslutning 2003/17/EF indrømmes visse tredjelande ligestilling, for så vidt angår markinspektioner og produktion af frø af visse arter ⁽¹⁾.

1.2. Disse bestemmelser for frø, der er høstet og kontrolleret i disse lande, frembyder de samme garantier med hensyn til frøets karakteristika og ordningerne for undersøgelse af frøet, for identitetssikring og for mærkning og kontrol som de bestemmelser, der gælder for frø, der er høstet og kontrolleret i Den Europæiske Union.

1.3. Da Brasilien og Moldova ikke hører til de tredjelande, som er omfattet af beslutning 2003/17/EF, må frø, der høstes dér, ikke importeres til EU. Begge lande har derfor anmodet Kommissionen om at medtage en del af deres produktion af frø (for Brasiliens vedkommende foderplanter og sædekorn og for Moldovas vedkommende olie- og spindplanter samt grøntsagsplanter) i førnævnte beslutning, så de kan opnå ligestilling og få mulighed for at eksportere disse frø til Europa.

1.4. Som svar på disse anmodninger undersøgte Kommissionen Brasiliens og Moldovas lovgivning på området og kontrollerede dernæst systemerne for markinspektioner og certificering af frø i Brasilien og Moldova. Den konkluderede, at deres krav og systemer er ækvivalente med EU's og giver de samme garantier ⁽²⁾.

1.5. I begge tilfælde fandt Kommissionen det derfor hensigtsmæssigt, at de pågældende frø fra Brasilien og Moldova bliver ligestillet med samme frøsorter, som høstes, produceres og kontrolleres i EU. Dette kan gøres gennem en afgørelse, der skal vedtages af Europa-Parlamentet og Rådet.

⁽¹⁾ I overensstemmelse med direktiv 66/401/EØF, 66/402/EØF, 2002/54/EF og 2002/57/EF.

⁽²⁾ Lovgivningen er allerede i overensstemmelse med Det Internationale Frøkontrolforbunds (ISTA's) regler.

2. Overvejelser og anbefalinger

2.1. EØSU noterer sig det positive resultat af de undersøgelser, som Kommissionen har foretaget i Brasilien og Moldova i henhold til de i bilag II til beslutning 2003/17/EF fastsatte krav med henblik på at anerkende ligestillingen af de retlige krav og de offentlige kontroller af certificeringen af frø.

2.2. EØSU støtter — i tråd med sine tidligere udtalelser ⁽³⁾ om dette emne og de drøftelser, der allerede har fundet sted mellem Kommissionen, interessenterne og medlemsstaterne — disse lovgivningsmæssige tiltag. Udvalget er desuden enig i, at denne anerkendelse af ligestilling kan vise sig at være til fordel for frøvirksomheder i EU, der opererer i Brasilien og Moldova, for potentielle EU-importører af frø fra disse lande og for EU's landbrugere, der fremover vil have adgang til et bredere udvalg af frø.

2.3. EØSU er dog betænkelig ved forslaget om at indrømme ligestilling til Moldova, for så vidt angår grøntsagsfrø. Disse frø, som er omfattet af direktiv 2002/55/EF, markedsføres udelukkende som »standardkategori«, hvis markedsføring ikke nødvendiggør offentlig certificering, men derimod blot selvcertificering ved producenten — og det først efter markedsføringsfasen — samt en eventuel efterfølgende kontrol af produktets karakteristika og kvalitet. Dette system bygger på ansvarliggørelse af producenten, der nemt kan identificeres og spores, såfremt vedkommende har hjemsted i EU. Sporbarhed og kontrol bliver ikke nemt i de tilfælde, hvor produktionen finder sted uden for EU. Netop som følge af denne problematik har EU hidtil besluttet ikke at indrømme tredjelands ligestilling for grøntsagsfrø. På denne baggrund ser udvalget gerne, at Kommissionen foretager en mere indgående undersøgelse.

2.4. EØSU erkender, som hævdet af Kommissionen, at anerkendelse af certificeringsprocedurerne for de pågældende produkter er en teknisk foranstaltning. Eftersom en åbning af det europæiske marked for produkter fra tredjelands vil få økonomiske og sociale følger, anbefaler udvalget, at man foretager en konsekvensanalyse for at sikre, at de europæiske producenter, navnlig mikrovirksomhederne og de små virksomheder, ikke rammes af denne foranstaltning.

2.5. EØSU minder Kommissionen om, at mere end 60 % af frømarkedet i øjeblikket domineres af få store multinationale selskaber. En åbning af markedet for tredjelands, hvor produktionen kontrolleres af de samme virksomheder, vil kunne forværre forholdene for små producenter og kooperativer og få en betydelig indvirkning på den økonomiske og sociale modstandskraft i mange lokalsamfund med en specialiseret produktion. Dette vil i de mere alvorlige tilfælde kunne føre til en affolkning af landdistrikterne, hvilket ligeledes ville få følger for biodiversiteten af de europæiske afgrøder og den europæiske landbrugsproduktion, da det netop ofte er små bedrifter, der beskytter visse gamle og traditionelle frøsorter mod at uddø ⁽⁴⁾.

2.6. EØSU opfordrer på ny Kommissionen til at anlægge en holistisk tilgang til evalueringen af de anvendte produktionsprocesser i tredjelands og påpeger, at produkter til mere konkurrencedygtige priser ofte dækker over udnyttelse på arbejdspladsen, herunder børnearbejde. En sådan tilgang synes at være nødvendig og uundgåelig i en tid, hvor EU er aktivt involveret i opnåelsen af FN's 2030-mål for bæredygtig udvikling. EU er verdens største importør og eksportør af landbrugsfødevarer og bør som sådan udnytte sin rolle inden for rammerne af bilaterale og multilaterale handelsaftaler til at forbedre livskvaliteten og arbejdsvilkårene for borgere og arbejdstagere i tredjelands og således komme urimelige konkurrencevilkår til livs ⁽⁵⁾.

2.7. Endelig håber EØSU, at denne beslutning først træder i kraft, når der er skabt fuld gensidighed med hensyn til ligestilling og anerkendelse af de samme produkter fra EU, således at virksomhederne i denne sektor får flere muligheder for vækst og udvikling. Dette ville være i tråd med de specifikke krav, som interessenterne allerede har stillet.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ EUT C 74 af 23.3.2005, s. 55, EUT C 351 af 15.11.2012, s. 92.

⁽⁴⁾ Denne analyse styrkes af det forhold, at Kommissionens offentlige onlinehøring kun modtog tre svar, hvoraf de to kom fra privatpersoner, hvilket bekræfter, at beslutningsprocessen omfattede de vigtigste interessenter på europæisk plan.

⁽⁵⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 20, punkt 1.6.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en ramme for fri udveksling af andre data end personoplysninger i Den Europæiske Union

(COM(2017) 495 final — 2017/0228 (COD))

(2018/C 227/12)

Ordfører: **Jorge PEGADO LIZ**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 23.10.2017
	Rådet for Den Europæiske Union, 24.10.2017
Retsgrundlag	Artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	5.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	163/3/4
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Konklusioner

1.1.1. EØSU har i flere af sine tidligere udtalelser påpeget, at der er brug for et lovgivningsinitiativ om fri udveksling af andre data end personoplysninger, da der er tale om en grundlæggende forudsætning for gennemførelsen af målene i den digitale dagsorden og det digitale indre marked.

1.1.2. Dette forslag fra Kommissionen er indtil videre den vigtigste retlige udmøntning af EU's fremtidige politik for videreudvikling af dataøkonomien og dens afsmittninger med hensyn til økonomisk vækst, videnskabelig forskning, fremme af ny teknologi, navnlig inden for kunstig intelligens, cloudcomputing, big data, tingenes internet (IoT), industri og tjenesteydelser generelt og i særdeleshed offentlige tjenester.

1.1.3. EØSU mener dog, at dette forslag har ladet vente for længe på sig, og at dets meget snævre anvendelsesområde, manglen på præcision og konkretisering af de bebudede mekanismer og ikke mindst manglen på ambition og politisk vilje og beslutsomhed desuden kan være til hinder for gennemførelsen af målene i forslaget.

1.1.4. Hvad angår det første og vigtigste mål med forslaget — »Forbedre muligheden for at flytte andre data end personoplysninger («ikkepersondata») på tværs af grænserne på det indre marked» — er EØSU i modsætning til Kommissionen af den opfattelse, at det ikke er tilstrækkeligt blot at bede medlemsstaterne om at underrette Kommissionen om »ethvert udkast til retsakt, der indeholder nye dataplaceringskrav eller ændrer eksisterende krav« for derefter blot 12 måneder efter forordningens ikrafttræden — hvilket i bedste fald ikke vil ske før tidligst i slutningen af 2018 — at kræve, at medlemsstaterne skal sikre, »at ethvert dataplaceringskrav, der ikke er i overensstemmelse med stk. 1, ophæves.« Det vil sige, at den frie udveksling af data ikke må forbydes eller begrænses, medmindre det er begrundet i hensynet til den offentlige sikkerhed.

1.1.5. Hvad angår det andet nævnte mål — »Sikre, at de kompetente myndigheders beføjelser til at anmode om og få adgang til data med henblik på myndighedskontrol (...) forbliver intakte« — kan EØSU ikke acceptere, at der blot foreslås en samarbejdsprocedure mellem de kompetente myndigheder i hver medlemsstat med oprettelse af et netværk af centrale kontaktpunkter, der skal varetage forbindelserne med de centrale kontaktpunkter i andre medlemsstater og med Kommissionen, for så vidt angår anvendelsen af forordningen.

1.1.6. Med hensyn til det tredje mål — »Gøre det lettere for professionelle brugere af datalagring og andre databehandlingstjenester at skifte leverandør og portere deres data« — er EØSU imod, at Kommissionen nøjes med at påtage sig en forpligtelse til at tilskynde til og fremme »udvikling af adfærdskodekser for selvregulering på EU-plan« på et område, hvor regulering kun bør tage form af lovgivningsmæssige foranstaltninger. Den foreslår end ikke at fastlægge retningslinjer for udarbejdelsen af de nævnte adfærdskodekser.

1.1.7. Af alle disse grunde kan EØSU ikke give sin støtte til dette forslag i dets nuværende form. EØSU kan kun give sin støtte til dette forslag, hvis og i det omfang det omformuleres i overensstemmelse med de her foreslåede ændringer og klart skal forstås som en højest mulig fælles standard, der er acceptabel for både medlemsstaterne og de berørte parter, og at der er tale om et indledende skridt i retning af en fremtidig udvikling i retning af mere ambitiøse fremgangsmåder for en reel gennemførelse af fri udveksling af ikkepersondata på EU's digitale indre marked.

1.1.8. Endvidere er det en betingelse, at der i denne proces tages behørigt hensyn til de internationale aspekter af en global økonomi, som dette initiativ nødvendigvis må forholde sig til.

1.2. **Anbefalinger**

1.2.1. EØSU anbefaler således, at Kommissionen reviderer sit forslag, så det retter sig betydeligt mere ind efter løsningsmodel 3, som EØSU foretrækker, i stedet for den valgte delmodel 2a.

Endvidere opfordrer EØSU kraftigt Kommissionen til i sit forslag at indarbejde navnlig de ændringer, der foreslås i punkt 3.4.1 (ikrafttrædelsesdato), 3.4.2 (ingen obligatorisk procedure i tilfælde af manglende overholdelse), 3.6 (ingen retningslinjer for adfærdskodekserne), 3.7 (manglende interesse for klassificering af metadata) og 3.8 (ingen hensyntagen til den digitale økonomis globale og transeuropæiske karakter). Endelig er der behov for en specifik procedure i tilfælde af manglende overholdelse fra medlemsstaternes side.

1.2.2. EØSU opfordrer desuden Kommissionen til at tage positivt imod dets forslag til forbedringer af de forskellige artikler i det foreliggende forslag til forordning.

1.2.3. Endvidere opfordrer EØSU indtrængende Kommissionen til i sit forslag at indarbejde de ændringer, der foreslås i formandskabets holdning af 5. december, som EØSU tilslutter sig, fordi de i sig selv udgør en forbedring og øger forslagens gennemførlighed. Kort sammendrag og generel kontekst

2. **Kort sammenfatning og generel baggrund**

2.1. **Resumé af forslaget og dets begrundelse**

2.1.1. Kommissionen fremfører følgende argumenter for, at det foreliggende forslag til forordning ⁽¹⁾ er nødvendigt og i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, idet det vil:

- forbedre muligheden for at flytte andre data end personoplysninger (»ikkepersondata«) på tværs af grænserne på det indre marked, hvilket i dag begrænses i mange medlemsstater af placeringsrestriktioner eller usikkerhed om retstilstanden på markedet
- sikre, at de kompetente myndigheders beføjelser til at anmode om og få adgang til data med henblik på myndighedskontrol, som f.eks. inspektion eller audit, forbliver intakte, og
- gøre det lettere for professionelle brugere af datalagring og andre databehandlingstjenester at skifte leverandør og portere deres data.

2.1.2. Kommissionen mener, at dette forslag opfylder nærhedsprincippet, eftersom det ved at garantere fri udveksling af data inden for Unionen skal sikre »et velfungerende indre marked for ovennævnte tjenester, der ikke er begrænset til én medlemsstats område, og fri udveksling af ikkepersondata i Unionen«, hvilket ikke »kan (...) opnås af medlemsstaterne alene på nationalt niveau, eftersom hovedproblemet er grænseoverskridende datamobilitet«.

⁽¹⁾ COM(2017) 495 final af 13.9.2017.

2.1.3. Den anser også forslaget for at være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, for så vidt som det »søger at nå en balance mellem regulering fra EU's side og medlemsstaternes offentlige interesse for så vidt angår den offentlige sikkerhed samt mellem EU-regulering og selvregulering fra markedets side«.

2.2. Retlig og politisk baggrund

2.2.1. På det juridiske plan har Kommissionen overvejet **3 løsningsmodeller**, som den sammenfatter i begrundelsen, der indeholder et resumé af de forudgående konsekvensanalyser og høringerne af de berørte parter, som blev foretaget under forberedelsen af retsaktens ⁽²⁾. Løsningsmodellerne går i al korthed ud på følgende:

Løsningsmodel 1 »bestod af retningslinjer og/eller selvregulering til at løse de forskellige problemer, der var blevet påpeget, og den indebar en styrkelse af håndhævelsen i forhold til forskellige kategorier af uberettigede eller uforholdsmæssige dataplaceringsrestriktioner pålagt af medlemsstaterne«.

Løsningsmodel 2 gik ud på at fastsætte »retlige principper for så vidt angår de forskellige problemer, der var blevet påpeget, og den omfattede udpegning af et centralt kontaktpunkt i hver medlemsstat og oprettelse af en ekspertgruppe, som skulle drøfte fælles tilgange og praksisser samt vejlede om de principper, der ville blive indført med løsningsmodellen«.

Løsningsmodel 3 »bestod af et detaljeret lovgivningsmæssigt initiativ, hvormed der bl.a. blev indført foruddefinerede (harmoniserede) vurderinger af, hvad der udgør (u)berettigede og (u)forholdsmæssige dataplaceringsrestriktioner, og en ny ret til dataportering«.

2.2.2. På baggrund af den divergerende holdning i Udvalget for Forskriftskontrol, som afgav to negative udtalelser om Kommissionens forslag, og på trods af at hovedparten af interessenterne anser et lovgivningsmæssigt initiativ (løsningsmodel 3) for at være det mest hensigtsmæssige instrument, blev der ud fra rent politisk-strategiske overvejelser skitseret en

delmodel 2a, »som ville give mulighed for en kombination af lovgivningsmæssige foranstaltninger i form af en ramme for fri udveksling af data, centrale kontaktpunkter og en ekspertgruppe samt selvregulerende foranstaltninger vedrørende dataportering«.

Kommissionen vurderer, at denne løsningsmodel vil sikre fjernelse af »eksisterende uberettigede placeringsrestriktioner (...) og vil forebygge fremtidige restriktioner«, samtidig med at den vil »fremme brugen af datalagring og andre databehandlingstjenester på tværs af grænser og sektorer og udviklingen af datamarkedet« og dermed »bidrage til at transformere samfundet og økonomien og give europæiske borgere, virksomheder og offentlige forvaltninger nye muligheder«.

2.2.3. Kommissionen har således foreslået en **forordning**, som den mener »kan sikre, at ensartede regler for den fri udveksling af ikkepersondata bringes i anvendelse i hele Unionen på samme tid«, hvilket vil vise sig at være »særligt vigtigt for at fjerne eksisterende restriktioner og forebygge, at medlemsstaterne indfører nye«.

2.2.4. Dette forslag udspringer af den seneste digitale teknologiske udvikling, som muliggør en stadig mere effektiv lagring og brug af big data, hvorved der skabes stordriftsfordele og fordele for brugerne i form af hurtig adgang, bedre konnektivitet og større autonomi.

2.2.4.1. Kommissionen har ikke mindst i sin meddelelse **Opbygning af en europæisk dataøkonomi** ⁽³⁾ advaret om sammenhængen mellem hindringerne for fri udveksling af data og den haltende europæiske markedsudvikling. Derfor har Kommissionen anset det for nødvendigt at fremsætte et forslag om en retlig ramme, som afskaffer begrebet »grænsekontrol«.

⁽²⁾ Se dokument SWD(2017) 304 final.

⁽³⁾ Se COM(2017) 9 final af 10.1.2017 og det tilhørende arbejdsdokument SWD(2017) 2 final af samme dato, hvorom EØSU afgav sin udtalelse *Opbygning af en europæisk dataøkonomi* (EUT C 345 af 13.10.2017, s. 130).

Det skal bemærkes, at kun halvdelen af medlemsstaterne har undertegnet det uofficielle dokument om initiativet om frie datastrømme Non-paper on the Free Flow of Data initiative ⁽⁴⁾, herunder hverken Tyskland, Frankrig eller de sydlige EU-lande.

2.2.4.2. Spørgsmålet blev taget op igen i Kommissionens meddelelse om midtvejsevaluering af strategien for det digitale indre marked, **Et forbundet digitalt indre marked for alle** ⁽⁵⁾, hvori Kommissionen bebudede to lovgivningsinitiativer: ét om **fri udveksling af ikkepersondata**, som denne udtalelse handler om, og ét om tilgængelighed af og videreanvendelse af den offentlige sektors data og data, der indsamles ved hjælp af offentlige midler, der stadig er under forberedelse i Kommissionen.

2.2.4.3. Endelig påpegede EØSU i udtalelsen »Det digitale indre marked: midtvejsevaluering« ⁽⁶⁾, at »den europæiske dataøkonomi er en af de sektorer, hvor EU halter længst bagud i forhold til verdens førende lande inden for digital innovation«, og at udvalget derfor **»er enig i forslaget om skabe retlige rammer**, forudsat at disse tilpasses korrekt til områderne cloudcomputing, kunstig intelligens og tingenes internet, at de tager hensyn til aftalefriheden og fjerner hindringerne for innovation samt ledsages af en passende EU-finansiering«, dvs. hvad der ville svare til løsningsmodel 3.

2.2.4.4. Det foreliggende forslag fra Kommissionen er således **den vigtigste retlige udmøntning** af EU's fremtidige politik for videreudvikling af dataøkonomien og dens afsmitninger med hensyn til økonomisk vækst, videnskabelig forskning, fremme af ny teknologi, navnlig inden for kunstig intelligens, cloud computing, metadata, tingenes internet (IoT), industri og tjenesteydelser generelt og i særdeleshed offentlige tjenester ⁽⁷⁾.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU noterer sig målet med det foreliggende initiativ, som udvalget har efterlyst i flere af sine tidligere udtalelser, idet der er tale om en grundlæggende forudsætning for gennemførelsen af målene i den digitale dagsorden og det digitale indre marked.

3.2. EØSU er dog skuffet over det alt for snævre anvendelsesområde, de uambitiøse mål i forslaget, manglen på præcision og konkretisering af de bebudede mekanismer og ikke mindst manglen på ambition samt politisk vilje og beslutsomhed.

Jævnfør nedenstående.

3.3. Med begrebet »fri udveksling« af ikkepersondata vil Kommissionen imødegå alle de nuværende politikker og metoder i medlemsstaterne, som går ud på at skabe, indføre eller godkende hindringer for dataplacering med henblik på lagring eller anden behandling af data, som Kommissionen også her med rette mener ikke må forbydes eller begrænses, medmindre dette er berettiget af hensyn til den nationale sikkerhed ⁽⁸⁾. Dette skal ske ved at fastsætte bestemmelser om

a) dataplaceringskrav

b) kompetente myndigheders adgang til data

c) og dataportering for professionelle brugere.

3.4. Med henblik på gennemførelsen af det første af ovenstående punkter — **dataplaceringskrav** — har Kommissionen anset det for tilstrækkeligt at kræve af medlemsstaterne, at de skal underrette Kommissionen om »ethvert udkast til retsakt, der indeholder nye dataplaceringskrav eller ændrer eksisterende krav«.

⁽⁴⁾ <http://www.brukselaue.ms.gov.pl/resource/76f021fe-0e02-4746-8767-5f6a01475099:JCR>.

⁽⁵⁾ COM(2017) 228 final af 10. maj 2017 og det tilhørende arbejdsdokument SWD(2017) 155 final.

⁽⁶⁾ Det digitale indre marked: midtvejsevaluering (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽⁷⁾ COM(2017) 495 final, begrundelsen s. 4.

⁽⁸⁾ Begrebet national sikkerhed er i henhold til artikel 4, stk. 2, i TEU medlemsstaternes eneansvar, men definitionen heraf skal søges i Domstolens retspraksis — se Domstolens dom af 21. december 2016 i de forenede sager C-203/15 og C-698/15 Tele2 Sverige AB mod Post-Och Telestyrelsen og Secretary of State for the Home Department mod Tom Watson, Peter Brice og Geoffrey Lewis, i <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1513080243312&uri=CELEX:62015CJ0203> (præmis 11 og præmis 88/89) samt i Menneskerettighedsdomstolens retspraksis.

3.4.1. Det er først 12 måneder efter forordningens ikrafttræden — hvilket ikke vil ske før udgangen af 2018 — at medlemsstaterne forpligtes til at sikre, »at ethvert dataplaceringskrav, der ikke er i overensstemmelse med stk. 1, ophæves.« Det vil sige, at den frie udveksling af data ikke må forbydes eller begrænses, medmindre det er begrundet i hensynet til den offentlige sikkerhed. I så fald skal medlemsstaten underrette Kommissionen og give en begrundelse for, at den pågældende foranstaltning er i overensstemmelse med den nævnte regel og derfor kan forblive i kraft.

3.4.2. **Der er ikke fastlagt nogen specifik procedure som reaktion på en medlemsstats manglende overholdelse.**

3.5. Hvad angår det andet punkt — **kompetente myndigheders adgang til data** — ændrer dette forslag ikke de kompetente myndigheders beføjelser til at anmode om og få adgang til data med henblik på udførelse af deres officielle opgaver i overensstemmelse med EU-retten eller national ret.

Der tilføjes dog en vigtig bestemmelse: »De kompetente myndigheder må ikke nægtes adgang til data med den begrundelse, at dataene lagres eller på anden vis behandles i en anden medlemsstat«.

3.5.1. For at sikre udøvelsen af denne ret indskrænker forslaget sig dog til at foreslå en samarbejdsprocedure mellem de kompetente enheder i hver medlemsstat svarende til andre procedurer, der allerede findes inden for andre områder. Til dette formål oprettes et **netværk af centrale kontaktpunkter**, der skal varetage forbindelserne med de centrale kontaktpunkter i andre medlemsstater og med Kommissionen for så vidt angår anvendelsen af forordningen, uden dog at komme nærmere ind på effektiviteten af disse kontaktpunkter og gennemførligheden af de dermed forbundne omkostninger.

3.5.2. I sidste ende er det dog altid **procesretten i hver enkelt medlemsstat**, der er bestemmende for, hvilke tvangsindgreb der kan anvendes for, at den adspurgte myndighed kan få adgang til en fysisk eller juridisk persons lokaler, herunder til udstyr og midler til datalagring eller anden databehandling.

3.5.3. Det vil sige, at i det mere end sandsynlige tilfælde af manglende overholdelse kan der kun appelleres til medlemsstaternes almindelige domstole, som lider under retsvæsenets velkendte langsommelighed, urimeligt høje omkostninger og uforudsigelige resultater.

3.6. Endelig vedrørende det sidste af de tre ovennævnte punkter — **dataportering for professionelle brugere** — erklærer Kommissionen blot, at den vil **tilskynde til og fremme »udvikling af adfærdskodekser for selvregulering på EU-plan** med henblik på at fastlægge retningslinjer for bedste praksis i forbindelse med leverandørskift og for at sikre, at leverandørerne, inden der indgås kontrakt om datalagring eller anden databehandling, giver professionelle brugere tilstrækkeligt detaljerede, klare og gennemsigelige oplysninger« om en række virkeligt strukturelle og grundlæggende aspekter⁽⁹⁾.

3.6.1. Det er naturligvis højst kritisabelt blot at lade simple selvreguleringsmekanismer tage sig af **reguleringen af grundlæggende aspekter, hvor kun lovgivningsmæssige foranstaltninger burde komme på tale**.

Selv om EØSU altid har været fortalere for samregulering som et særligt vigtigt supplerende middel i Unionens retsorden tager det afstand fra, at normer og principper, som er afgørende for sammenhængen i og harmoniseringen af EU-retten, blot overlades til selvregulering uden nogen parametre eller retningslinjer.

For så vidt angår dataportabilitet er det endnu alvorligere, at ansvaret begrænses, og at der indføres loyalitetsperioder for den registrerede med mulighed for sletning i tilfælde af manglende overholdelse.

3.6.2. Endnu mere kritisabelt er det, at Kommissionen ikke en gang har foreslået en **mekanisme for samregulering** i tråd med den model og de parametre, som EØSU i sin tid definerede⁽¹⁰⁾.

Her mener EØSU, at den foreliggende forordning som minimum burde fastsætte et sæt grundlæggende bestemmelser om kontraktforholdet mellem tjenesteudbydere og brugerne samt en sortliste med forbudte aftalevilkår, som begrænser retten til dataportabilitet, ud fra de parametre, EØSU har beskrevet navnlig i sin udtalelse om selvregulering og samregulering.

⁽⁹⁾ Se artikel 6, stk. 1, litra a) og b).

⁽¹⁰⁾ Se informationsrapport INT/204 af 25. januar 2005 *Samregulering og selvregulering i det indre marked — den nuværende situation og initiativudtalelse* *Selvregulering og samregulering* (EUT C 291 af 4.9.2015, s. 29).

3.6.3. Endnu mere uantageligt er det, at Kommissionen end ikke foreslår at fastlægge »**retningslinjer**« for udarbejdelsen af de nævnte adfærdskodekser, således som den tidligere har gjort på andre områder med EØSU's bifaldelse.

Hvad angår dataportabilitet er der faktisk virksomheder, som har anlagt en praksis, der krænker brugernes rettigheder, herunder navnlig begrænsninger af ejerskabet til data eller af den intellektuelle ejendomsret til indholdet af cloudtjenester, samtykke til indsamling og behandling af data — indførelse af regler om formodet samtykke — samt skjulte betalinger eller ret til at suspendere ydelsen efter en ensidig beslutning fra virksomhedens side.

3.6.4. Endelig lover Kommissionen **uden noget andet lovgivningsmæssigt alternativ**, at den »senest to år efter at forordningen er bragt i anvendelse« vil vurdere »udviklingen og den praktiske gennemførelse af adfærdskodekser samt leverandørernes formidling af oplysninger«. **Og hvad sker der så bagefter?**

3.7. Hertil kommer, at begrænsningen af dette forslag til de tre nævnte situationer ikke tager hensyn til den stigende bekymring vedrørende big data, der betragtes som ikkepersondata, og som med de nødvendige undtagelser bør være omfattet af den samme beskyttelse som persondata, navnlig hvad angår den registrerede ret til indsigt, berigtigelse, sletning og indsigelse.

3.7.1. De virksomheder, der beskæftiger sig med at analysere big data udarbejder prognoser og forudsigelser på grundlag af relevante data og uddrager tendenser eller forudsætninger, ud fra hvilke virksomhederne træffer deres beslutninger.

3.7.2. Det er desuden ikke klart, om den fremtidige forordning kun finder anvendelse på data, der er indsamlet elektronisk, eftersom artikel 3, stk. 2, definerer »datalagring« som enhver **lagring af data i elektronisk format**, og i artikel 2 hedder det, at forordningen finder anvendelse på »lagring og anden behandling i Unionen af **elektroniske data**«. Hvis vi tager eksemplet med et anonymt spørgeskema, der udfyldes under den registreredes fysiske tilstedeværelse og som opbevares fysisk, vil disse bestemmelser kunne betyde, at dette spørgeskema ikke er omfattet af denne forordning.

3.7.3. Endvidere vil udbredelsen af elektronisk udstyr — især elektriske husholdningsapparater, som indsamler og krydstjekker ikkepersondata — i fremtiden med udbredelsen af tingenes internet give anledning til forskellige spørgsmål vedrørende sikkerhed og privatlivets fred. Derfor burde Kommissionen være gået mere i dybden med problematikken omkring ikkepersondata og borgernes grundlæggende rettigheder i den forbindelse.

3.7.4. Endelig er det i betragtning af gråzonen mellem persondata og ikkepersondata — idet bestemte data nemt kan blive til persondata — en kendsgerning, at opretholdelsen af en helt anden ordning for persondata kan føre til, at nogle instanser vil forsøge at betegne de indsamlede data som ikkepersondata for på denne måde at slippe uden om anvendelsen af forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016.

3.8. Kommissionens forslag tager heller ikke behørigt hensyn til den digitale økonomis globale og transeuropæiske karakter, da det kun går ud på at regulere det indre marked uden at tage højde for, at dette marked indgår i et globalt marked, hvor der ikke er nogen garanti for, at andre lande og kontinenter vil følge de samme regler, som den nu forsøger at indføre uden at have magt til at gennemtvinge dem i internationale forhandlinger.

3.9. Af alle disse grunde kan EØSU ikke gå ind for delmodel 2a i Kommissionens forslag, som ikke underbygges af en holdbar eller sammenhængende argumentation. EØSU støtter derimod løsningsmodel 3.

3.10. Hvis og i det omfang der i forslaget indarbejdes EØSU's forslag til ændringer samt de ændringer, der følger af formandskabets holdning i Rådets erklæring af 19. december 2017, som EØSU tilslutter sig, er udvalget rede til at give sin støtte til det foreliggende forslag, forudsat at det klart skal forstås som en højest mulig fælles standard, der er acceptabel for såvel medlemsstaterne som de berørte parter — og ud fra forudsætningen om, at sigtet er en fremtidig udvikling i retning af mere ambitiøse fremgangsmåder for en reel gennemførelse af fri udveksling af ikkepersondata på EU's digitale indre marked.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Artikel 2 — *Anvendelsesområde*

4.1.1. EØSU stiller spørgsmålstegn ved, hvad der i litra a) menes med »**leveres som en tjeneste til brugere**«, især fordi det er uklart, om der her er tale om en retshandel, der er gratis eller ydes mod vederlag.

Det er vigtigt at understrege, at der i dag findes forskellige tjenester, som ydes gratis, såsom Google Analytics. Imidlertid har den manglende specificering af, at tjenesten skal være mod vederlag, givet de virksomheder, der stiller tjenesten til rådighed, mulighed for at indføre urimelige kontraktvilkår, som fritager dem for ansvar for tab, bortkomst eller sletning af data, eller endog giver dem ret til at slette dataene uden den registreredes samtykke.

4.1.2. EØSU anser det for nødvendigt, at denne forordning i lighed med forordning (EU) 2016/679 også finder anvendelse på et tredjeland, hvor en medlemsstats lovgivning gælder i henhold til international privatret.

4.2. Artikel 3 — *Definitioner*

4.2.1. Begrebet »ikkepersondata«

4.2.1.1. Hvad der skal forstås ved »ikkepersondata« defineres ikke i forslaget i aristotelisk forstand. Man kan blot slå fast, at det umiddelbart drejer sig om andre data end personoplysninger, altså en negativ definition, som det også synes at fremgå af betragtning 7 i præamblen og artikel 1 i forslaget.

4.2.1.2. En mere indgående analyse viser dog, at begrebet »ikkepersondata« kun udelukker personoplysninger, som nyder specifik retlig beskyttelse, nærmere bestemt den beskyttelse, som i dag følger af forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016, direktiv (EU) 2016/680 af samme dato og direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002⁽¹¹⁾ og af den nationale lovgivning, der omsætter disse retsakter.

4.2.1.3. Dette forslag ser ud til at omfatte ikke blot data vedrørende juridiske personer (der i modsætning til den holdning, som EØSU gentagne gange har givet udtryk for, ikke er omfattet af den samme beskyttelse, som fysiske personer, mens dette er tilfældet i flere nationale retssystemer), men også »anonyme« personoplysninger, som man kun finder en henvisning til i betragtning 26 i den generelle forordning om databeskyttelse.

4.2.1.4. I betragtning af den uklare formulering peger EØSU på behovet for, at definitionen af »ikkepersondata« fastlægges udtrykkeligt i denne forordning og ikke blot subsidiært og generelt gennem en henvisning til definitionen i forordning (EU) 2016/679, for derigennem at sikre sammenhæng, overensstemmelse og juridisk klarhed i EU's retsakter, idet mange domstole har anvendt forskellige fortolkninger af personoplysninger og ikkepersondata.

4.3. Artikel 4 — *Fri udveksling af data i Unionen*

4.3.1. Af retssikkerhedshensyn mener EØSU, at der bør fastsættes frister for medlemsstaternes underretning af Kommissionen om tiltag, der indebærer opretholdelse eller indførelse af regler, som med henvisning til den offentlige sikkerhed ikke er i overensstemmelse med denne forordning.

4.3.2. Det er også vigtigt, at Kommissionen underretter de øvrige medlemsstater, så de kan undersøge, om sådanne tiltag vil have en direkte eller indirekte indvirkning på udvekslingen af ikkepersondata i deres respektive lande.

⁽¹¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (direktivet om privatlivets fred og elektronisk kommunikation) (EFT L 201 af 31.7.2002, s. 37), der nu er omarbejdet gennem Kommissionens forslag om en europæisk kodeks for elektronisk kommunikation (COM(2016) 590 final af 12.10.2016), og forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om respekt for privatliv og beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med elektronisk kommunikation og om ophævelse af direktiv 2002/58/EF (forordning om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) (COM(2017) 10 final — 2017/0003 (COD)).

4.4. Artikel 9 — Revision af forordningen

4.4.1. Først **5 år efter dens ikrafttræden** skal Kommissionen revidere denne forordning og forelægge en rapport om de vigtigste resultater for Europa-Parlamentet, Rådet og EØSU.

4.4.2. Da den i bedste fald nok først vil træde i kraft i slutningen af 2018 og i betragtning af ordningens åbenbare svaghed og den meget hurtige udvikling på det område, som den omhandler, vil det være mere hensigtsmæssigt, at revisionen finder sted senest om **3 år**.

4.5. Rådes holdning

4.5.1. Mens dette forslag til udtalelse var under udarbejdelse, fremlagde formandskabet for Det Europæiske Råd den 19. december en ændret udgave af Kommissionens forslag ⁽¹²⁾, som grundlæggende ændrer det netop i den retning, som EØSU anbefaler.

4.5.2. Der er navnlig — og i al korthed — tale om følgende ændringer:

- a) i artikel 2 (anvendelsesområde) og i betragtning 7a og 8a: præcisering af, hvad der ligger uden for forordningens anvendelse
- b) i artikel 3 (definitioner): indføjelse af et nyt stk. 2a med en præcisering af betydningen af »behandling«
- c) i samme artikel 3, stk. 5: udtrykkelig medtagelse af administrativ praksis i definitionen af dataplacering og deraf følgende ændring af artikel 4, stk. 1
- d) i artikel 5, stk. 2a: fastlæggelse af en bindende mekanisme med det mål at få adgang til data, og i stk. 3a: mulighed for, at medlemsstaterne kan pålægge brugere, der misligholder deres forpligtelse til at give adgang til data, sanktioner som anbefalet i denne udtalelse
- e) i artikel 6: fastlæggelse af retningslinjer for udarbejdelsen af adfærdskodekser
- f) i artikel 7: fastlæggelse af de centrale kontaktpunkters rolle og fremskyndelse af kommunikationen mellem myndighederne
- g) sletning af artikel 8 og dermed af henvisningen til Udvalget om Fri Udveksling af Data
- h) i flere artikler: bedre tilpasning til gennemsigtighedsdirektivet ⁽¹³⁾
- i) i betragtning 10 og 10a: nødvendig afklaring af spørgsmålet om blandede data og anonyme data, som også efterlyses i denne udtalelse
- j) i betragtning 12a: begrebet offentlig sikkerhed i artikel 4 præciseres for så vidt angår genstanden og i tråd med Domstolens retspraksis som anbefalet i denne udtalelse.

4.5.3. EØSU går helt klart ind for alle disse forslag fra formandskabet og opfordrer Kommissionen, Europa-Parlamentet og medlemsstaterne til at tage behørigt hensyn til dem.

Bruxelles, den 15. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ Interinstitutional file: 2017/0228 (COD) 15724/1/17REV 1 af 19. december 2017.

⁽¹³⁾ EUT L 294 af 6.11.2013, s. 13.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ENISA, »EU's Agentur for Cybersikkerhed«, om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 og om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi (forordningen om cybersikkerhed)

(COM(2017) 477 final/2 — 2017/0225 (COD))

(2018/C 227/13)

Ordfører: **Alberto MAZZOLA**

Medordfører: **Antonio LONGO**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 23.10.2017 Rådet, 25.10.2017
Retsgrundlag	Artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	5.2.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	206/1/2
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU mener, at ENISA's nye permanente mandat som foreslået af Kommissionen vil bidrage betydeligt til at fremme de europæiske systemers modstandsdygtighed. Det foreløbige budget og de ressourcer, der er afsat til ENISA, vil dog ikke række til, at agenturet kan opfylde sit mandat.

1.2. EØSU anbefaler, at alle medlemsstater etablerer en klar og ligeværdig pendant til ENISA, hvilket de fleste endnu ikke har gjort.

1.3. EØSU mener også, at ENISA i forhold til kapacitetsopbygning bør prioritere tiltag for at fremme e-forvaltning⁽¹⁾. Digital identitet for personer, organisationer og objekter i hele EU/verden er af central betydning, og forebyggelse og bekæmpelse af identitetstyveri og internetsvindler bør være en prioritet.

1.4. EØSU anbefaler, at ENISA fremlægger regelmæssige rapporter om medlemsstaternes cyberberedskab primært med fokus på de sektorer, der er nævnt i bilag II til NIS-direktivet. En årlig europæisk cyberøvelse bør evaluere medlemsstaternes beredskab og effektiviteten af den europæiske cyberberedskabsmekanisme og resultere i henstillinger.

1.5. EØSU bifalder forslaget om at skabe et kompetencenetværk for cybersikkerhed. Netværket vil blive støttet af et forsknings- og kompetencecenter for cybersikkerhed. Netværket vil kunne fremme den europæiske digitale suverænitæt ved at udvikle et konkurrencedygtigt europæisk industrielt grundlag for centrale teknologiske kapaciteter med udgangspunkt i det arbejde, som er udført inden for rammerne af det kontraktlige offentlig-private partnerskab (OPP), som bør udvikle sig til et treparts-fællesforetagende.

1.6. Den menneskelige faktor udgør en af de vigtigste årsager til cyberhændelser. Efter EØSU's mening er det nødvendigt at opbygge en solid base af cyberkompetencer og forbedre cyberhygiejnen, bl.a. via bevidstgørelseskampanjer rettet mod enkeltpersoner og virksomheder. EØSU støtter udarbejdelsen af et EU-certificeret pensum til gymnasier og fagfolk.

⁽¹⁾ Det digitale indre marked/midtvejsevaluering.

1.7. EØSU mener, at en forudsætning for et europæisk digitalt indre marked tillige er ensartet fortolkning af reglerne for cybersikkerhed, herunder gensidig anerkendelse i medlemsstaterne, og at en certificeringsramme og certificeringsordninger for forskellige sektorer kan skabe et fælles udgangspunkt. Der er dog behov for forskellige fremgangsmåder i forskellige sektorer afhængigt af den måde, de fungerer på. Derfor mener EØSU, at sektorspecifikke EU-agenturer (EASA, ERA, EMA osv.) bør inddrages i processen og i nogle tilfælde efter aftale med ENISA overdrages ansvaret for at udarbejde cybersikkerhedsordninger for at garantere sammenhængen. Der bør vedtages europæiske minimumsstandarder for IT-sikkerhed i samarbejde med CEN/Cenelec/ETSI.

1.8. Den europæiske cybersikkerhedscertificeringsgruppe, der er planer om, og som vil blive støttet af ENISA, bør sammensættes af nationale certificeringstilsynsmyndigheder, interessenter fra den private sektor, herunder operatører fra forskellige anvendelsesområder, videnskabelige aktører og civilsamfundsaktører.

1.9. EØSU mener, at agenturet på vegne af Kommissionen bør føre tilsyn med de nationale certificeringstilsynsmyndigheders varetagelse af deres opgaver og beslutningstagning via revisioner og tilsyn, og at ansvarsområder og sanktioner ved manglende overholdelse af standarder bør fastlægges i forordningen.

1.10. EØSU mener, at certificering nødvendigvis må omfatte et egentligt mærkningssystem, der også bør anvendes på importerede produkter for at øge forbrugernes tillid.

1.11. Europa bør øge investeringerne og afsætte midler fra forskellige EU-fonde, nationale midler og investeringer fra den private sektor til realisering af de strategiske målsætninger i et stærkt offentlig-privat samarbejde, bl.a. via oprettelse af en EU-fond for innovation og F&U inden for cybersikkerhed under det nuværende og fremtidige forskningsrammeprogram. Desuden bør EU oprette en fond for cybersikkerhedsimplementering ved at åbne en ny finansieringsmulighed under den nuværende og fremtidige Connecting Europe-facilitet og i den næste EFSI 3.0.

1.12. EØSU mener, at et minimumssikkerhedsniveau er nødvendigt for »almindelige« enheder forbundet til »personernes internet« (Internet of People). I dette tilfælde er certificering afgørende for at opnå et højere sikkerhedsniveau. Sikkerheden i forbindelse med tingenes internet bør være en prioritet.

2. Den nuværende ramme for cybersikkerhed

2.1. Cybersikkerhed er afgørende for velstanden og den nationale sikkerhed og for selve den måde, vores demokratier, friheder og værdier fungerer på. Cybersikkerhed er et økosystem, hvor lovgivning, organisationer, færdigheder, samarbejde og teknisk gennemførelse skal harmonere for at være mest effektiv, fremgår det af FN's globale indeks for cybersikkerhed, og det fremgår endvidere, at cybersikkerhed får en stadig mere fremtrædende plads i beslutningstagernes bevidsthed i de enkelte lande.

2.2. Internetrevolutionen har ført til, at behovet for et sikkert økosystem efterhånden er af afgørende betydning. Denne revolution har ikke kun omdefineret virksomhed-til-forbruger (B2C)-industriene såsom medier, detailhandel og finansielle tjenesteydelser, men er også ved at ændre fremstillings-, energi-, landbrugs-, transport- og andre af økonomiens industriktorer, der tilsammen tegner sig for næsten to tredjedele af det globale bruttonationalprodukt, ligesom forsyningsinfrastrukturen og menneskers interaktion med offentlige myndigheder er i forandring.

2.3. Strategien for det digitale indre marked går ud på, at der skal være bedre adgang til varer, tjenesteydelser og indhold, fastlægges de rette retlige rammer for digitale netværk og tjenester, og at fordelene ved en databaseret økonomi skal udnyttes. Det er blevet anslået, at strategien vil kunne bidrage med 415 mia. EUR til EU's økonomi om året. Der forventes at mangle 350 000 arbejdstagere med kompetencer inden for cybersikkerhed i den private sektor i Europa i 2022 ⁽²⁾.

⁽²⁾ JOIN(2017) 450 final.

2.4. I en undersøgelse fra 2014 blev det anslået, at de økonomiske konsekvenser af cyberkriminalitet i EU udgjorde 0,41 % af EU's BNP (dvs. omkring 55 mia. EUR) i 2013 ⁽³⁾.

2.5. Ifølge Eurobarometersærunummer 464a om europæernes holdninger til cybersikkerhed er 73 % af internetbrugerne bekymrede for, at deres personoplysninger på nettet ikke beskyttes godt nok på hjemmesider, og 65 % er bekymrede for, at de offentlige myndigheder ikke beskytter deres personoplysninger godt nok. De fleste respondenter frygter at blive offer for forskellige former for cyberkriminalitet, specielt frygter de skadelig software på deres enheder (69 %), identitetstyveri (69 %) og svindel med bankkort og netbank (66 %) ⁽⁴⁾.

2.6. Indtil videre har der ikke været retlige rammer, der har kunnet holde trit med den hurtige digitale innovation, og en række retsakter danner styk for styk en passende ramme: revisionen af kodeksen for elektronisk kommunikation, den generelle forordning om databeskyttelse, direktivet om sikkerhedsniveauet for net- og informationssystemer (NIS-direktivet), forordningen om elektronisk identifikation og tillidstjenester til brug for elektroniske transaktioner på det indre marked (eIDAS-forordningen), aftalen om værn om privatlivets fred mellem EU og USA, direktivet om svig og forfalskning i forbindelse med andre betalingsmidler end kontanter og så videre.

2.7. Der er mange forskellige organisationer ud over ENISA (EU's agentur for cybersikkerhed), der beskæftiger sig med cybersikkerhed: Europol, Cert-EU (IT-Beredskabsenheden for EU's Institutioner, Organer og Agenturer), EU's Efterretnings- og Situationscenter (EU INCEN), Det Europæiske Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed (eu-LISA), informationsudvekslings- og analysecentre (ISAC'er), den europæiske cybersikkerhedsorganisation (ECISO), Det Europæiske Forsvarsagentur (EDA), NATO's cyberforsvarscenter og UN GGE (FN's gruppe af regeringsekspertter om udviklingen inden for information og telekommunikation i forbindelse med international sikkerhed).

2.8. Indbygget sikkerhed er nøglen til at levere varer og tjenester af høj kvalitet: Intelligente enheder er knap så intelligente, hvis de ikke er sikre, og det samme gælder intelligente biler, intelligente byer og intelligente hospitaler — en forudsætning er i alle tilfælde indbygget sikkerhed i enheder, systemer, arkitekturer og tjenester.

2.9. Den 19.-20. oktober 2017 efterlyste Det Europæiske Råd en fælles tilgang til cybersikkerhed i EU i forlængelse af den foreslåede reformpakke, idet det opfordrede til »en fælles tilgang til cybersikkerhed: den digitale verden kræver tillid, og tillid opnås kun, hvis vi sikrer en mere proaktiv indbygget sikkerhed i alle digitale politikker, tilbyder tilstrækkelig sikkerhedscertificering af produkter og tjenester og øger vores kapacitet til at forebygge, afværge, afsløre og reagere på cyberangreb« ⁽⁵⁾.

2.10. I sin beslutning af 17. maj 2017 understreger Europa-Parlamentet »behovet for sikkerhedsbeskyttelse fra start til slut for finansielle tjenesteydelser på tværs af hele værdikæden; henleder opmærksomheden på de store og forskelligartede risici, som cyberangreb udgør for vores finansielle markedsinfrastruktur, tingenes internet, valutaer og data; (...) opfordrer de europæiske tilsynsmyndigheder til (...) regelmæssigt at gennemgå de operationelle standarder, der vedrører de finansielle institutioners IKT-risici; opfordrer desuden til, at de europæiske tilsynsmyndigheder (...) udarbejder retningslinjer for tilsyn med [medlemsstaternes cyberrisici]; understreger vigtigheden af, at de europæiske tilsynsmyndigheder har den teknologiske ekspertise, der er nødvendig« ⁽⁶⁾.

2.11. EØSU har ved flere tidligere lejligheder beskæftiget sig med spørgsmålet ⁽⁷⁾, bl.a. på topmødet i Tallinn, hvor der blev afholdt en konference om fremtidig udvikling af e-forvaltning ⁽⁸⁾. Udvalget har nedsat en permanent studiegruppe vedrørende den digitale dagsorden.

⁽³⁾ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene — Impact Assessment, accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council, del 1/6, s. 21, Bruxelles, 13/9/17.

⁽⁴⁾ Eurobarometersærunummer 464a — Wave EB87.4 — Europeans' attitudes towards cyber security, september 2017.

⁽⁵⁾ Det Europæiske Råds konklusioner af 19. oktober 2017.

⁽⁶⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 17.5.2017 — A8-0176/2017.

⁽⁷⁾ Det digitale indre marked/midtsvejeevaluering; EUT C 75 af 10.3.2017, s. 124; EUT C 246 af 28.7.2017, s. 8; EUT C 345 af 13.10.2017, s. 52; EUT C 288 af 31.8.2017, s. 62; EUT C 271 af 19.9.2013, s. 133.

⁽⁸⁾ EØSU's pressemeddelelse nr. 31/2017, Civil Society debates E-government and cybersecurity with incoming Estonian Presidency: <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/press-releases/civil-society-debates-e-government-and-cybersecurity-incomingestonian-presidency>.

3. Kommissionens forslag

3.1. Cybersikkerhedspakken indeholder en fælles meddelelse med en revision af den tidligere europæiske strategi for cybersikkerhed (2013) og en forordning om cybersikkerhed, der er koncentreret om ENISA's nye mandat og et forslag til en certificeringsramme.

3.2. Strategien er bygget op omkring tre hovedafsnit: modstandsdygtighed, afskrækkelse og internationalt samarbejde. Afsnittet om afskrækkelse har navnlig fokus på cyberkriminalitet, herunder Budapestkonventionen, og afsnittet om internationalt samarbejde omhandler cyberforsvar, cyberdiplomati og samarbejde med NATO.

3.3. Forslaget indeholder forslag til nye initiativer som f.eks.:

- opbygning af et stærkere EU-agentur for cybersikkerhed
- indførelse af en certificeringsordning for cybersikkerhed i hele EU
- hurtig gennemførelse af NIS-direktivet.

3.4. I afsnittet om modstandsdygtighed foreslås der cybersikkerhedsforanstaltninger, der især er rettet mod markedsrelaterede problemer, NIS-direktivet, hurtigt kriseberedskab, udviklingen af EU-kompetence, uddannelse — i cyberfærdigheder og cyberhygiejne — og bevidstgørelse.

3.5. Sideløbende foreslås det i forordningen om cybersikkerhed, at der udarbejdes en EU-ramme for cybersikkerheds-certificering af IKT-produkter og -tjenester.

3.6. I forordningen om cybersikkerhed foreslås det ligeledes, at ENISA's rolle som EU-agenturet for cybersikkerhed styrkes, og at det gives et permanent mandat. I tillæg til de nuværende ansvarsområder forventes ENISA at varetage nye understøttende og koordinerende opgaver for at fremme gennemførelsen af NIS-direktivet, EU's strategi for cybersikkerhed, planen for cybersikkerhed, kapacitetsopbygning, viden og information, oplysningskampagner, markedsrelaterede opgaver såsom støtte til standardisering og certificering, forskning og innovation, fælleseuropæiske cybersikkerhedsøvelser og sekretariatet for netværket af enheder, der håndterer IT-sikkerhedshændelser (CSIRT'er).

4. Generelle bemærkninger — Overblik

4.1. Baggrund: Modstandsdygtighed

4.1.1. *Det indre marked for cybersikkerhed*

Rettidig omhu: Udviklingen af det i den fælles meddelelse foreslåede princip om »rettidig omhu«, når det gælder anvendelse af sikre udviklingsprocesser i hele livscyklussen, er et interessant koncept, der skal udvikles i samarbejde med EU's industri, og kan resultere i en samlet tilgang til regeloverholdelse i EU. I forbindelse med fremtidige udviklingsprocesser bør sikkerhed være standard.

Ansvar: Certificering vil bidrage til at gøre ansvarsfordelingen nemmere i tilfælde af en tvist.

4.1.2. *NIS-direktivet: energi, transport, bank-/finansvæsen, sundhed, vand, digital infrastruktur, e-handel.*

Efter EØSU's opfattelse er en fuld og effektiv gennemførelse af NIS-direktivet afgørende for at sikre, at nationale kritiske sektorer er modstandsdygtige.

EØSU mener, at informationsdelingen mellem offentlige og private aktører bør forbedres via sektorspecifikke centre for informationsudveksling- og analyse (ISAC'er). Der bør udvikles en passende mekanisme til sikker deling af pålidelig information internt i ISAC'er og mellem CSIRT'er og ISAC'er med udgangspunkt i en evaluering/analyse af den mekanisme, der allerede anvendes.

4.1.3. Hurtigt kriseberedskab

Med en cybersikkerhedsplan vil der være en effektiv procedure for en operationel indsats over for større hændelser på EU-plan og i medlemsstaterne. Udvalget understreger behovet for at involvere den private sektor. Operatører af væsentlige tjenester under den operationelle beredskabsmekanisme bør tages med i overvejelserne, da de kan levere værdifuld information om trusler og/eller støtte til påvisning af og respons på trusler og omfattende kriser.

I den fælles meddelelse foreslås det at integrere cyberhændelser i EU's krisehåndteringsmekanismer. EØSU har forståelse for behovet for kollektiv respons og solidaritet i tilfælde af et angreb, men det kræver en bedre forståelse af, hvordan dette skal foregå, eftersom cybertrusler typisk spredt sig fra land til land. De redskaber, der anvendes ved nationale nødsituationer, vil kun i et vist omfang kunne anvendes til at imødekomme lokale behov.

4.1.4. Udvikling af EU-kompetence

Hvis EU reelt skal kunne konkurrere på verdensplan og opbygge en solid teknologisk base, er det vigtigt, at der etableres en sammenhængende, langsigtet ramme omfattende alle stadier i cybersikkerhedsværdikæden. I den henseende er fremme af samarbejdet mellem europæiske regionale økosystemer helt centralt for udviklingen af en cybersikkerhedsværdikæde. EØSU bifalder forslaget om at skabe et kompetencenetværk for cybersikkerhed.

Et sådant netværk vil kunne fremme den europæiske digitale suverænitæt ved at udvikle et konkurrencedygtigt europæisk industrielt grundlag og nedbringe afhængigheden af knowhow vedrørende centrale teknologiske kapaciteter udviklet uden for EU, levere tekniske øvelser, workshops og endog vigtig uddannelse i cyberhygiejne for fagfolk og ikkefagfolk, og tillige — baseret på OPP'ets arbejde — fremme udviklingen af et netværk af nationale offentlig-private organisationer, der kan støtte udviklingen af et marked i Europa. OPP'et bør optimeres, tilpasses og udbygges (formandskabstrioen Estland-Bulgarien-Østrigs arbejdsprogram for cybersikkerhed) ved at videreudvikle det til et treparts-fællesforetagende (Kommissionen, medlemsstaterne, virksomhederne).

Et veldefineret forvaltningssystem er en forudsætning for, at netværket bliver effektivt og kan realisere de foreslåede målsætninger på EU-niveau.

Netværket vil blive støttet af et forsknings- og ekspertisecenter for cybersikkerhed på EU-niveau og dermed forbinde eksisterende, nationale kompetencecentre i hele EU. Forsknings- og ekspertisecentret skal ikke kun koordinere og styre forskning som i andre fællesforetagender, men også bane vej for en effektiv udvikling af det europæiske cybersikkerheds-økosystem, hvilket vil fremme gennemførelsen og udbredelsen af EU-innovation.

4.2. Baggrund: Afskrækkelse

4.2.1. Bekæmpelse af cyberkriminalitet har høj prioritet på nationalt og europæisk plan og kræver et stærkt politisk engagement. Afskrækkende aktiviteter bør gennemføres i et stærkt partnerskab mellem den offentlige og private sektor for at sikre effektiv informationsudveksling og ekspertise på nationalt plan og EU-plan. Muligheden for at udbygge Europols aktiviteter inden for cyberkriminalteknik og -overvågning bør undersøges nærmere.

4.3. Baggrund: Internationalt samarbejde

4.3.1. Etablering og bevarelse af et betroet samarbejde med tredjelande via cyberdiplomati og virksomhedspartnerskaber er nøglen til at styrke Europas kapacitet til at forebygge, afværge og reagere på omfattende cyberangreb. Europa bør fremme samarbejdet med USA, Kina, Israel, Indien og Japan. En modernisering af EU's eksportkontrol bør forhindre overtrædelser af menneskerettighederne og misbrug af teknologier rettet mod EU's egen sikkerhed, men bør også sikre, at industrien i EU ikke bliver straffet i forhold til tredjelandes udbud. Man bør overveje en ad hoc-strategi for tiltrædelseslande med henblik på udvekslingen af følsomme oplysninger på tværs af landegrænser, herunder muligheden for, at de kan deltage som observatører i nogle af ENISA-landenes aktiviteter. Landene bør rangordnes i forhold til deres vilje til at bekæmpe cyberkriminalitet, og man kunne forestille sig, at der udarbejdes en sortliste.

4.3.2. EØSU bifalder, at cyberforsvar medtages i den planlagte anden fase af et muligt fremtidigt EU-kompetencecenter for cybersikkerhed. I mellemtiden kunne EU se nærmere på udviklingen af kompetencer med dobbelt anvendelse, bl.a. ved at udnytte Den Europæiske Forsvarsfond og etablere den planlagte uddannelsesplatform for cyberforsvar i 2018. Den gensidige anerkendelse af potentiale og trusler nødvendiggør efter EØSU's opfattelse, at samarbejdet mellem EU og NATO udbygges, og at den europæiske industri tillige følger nøje med i udviklingen af EU-NATO-samarbejdet om øget interoperabilitet af cybersikkerhedsstandarder og andre former for samarbejde som led i EU's strategi for cyberforsvar.

4.4. EU's ramme for certificering

4.4.1. EØSU mener, at Europa er nødt til at gribe ind over for den usammenhængende håndtering af cybersikkerhed gennem ensartet fortolkning af reglerne, herunder gensidig anerkendelse i medlemsstaterne under en fælles paraply for at gøre det nemmere at beskytte et digitalt indre marked. En certificeringsramme kan udgøre et fælles udgangspunkt (med specifikke regler på højere niveauer, hvor det er nødvendigt), sikre synergier på tværs af vertikale sektorer og nedbringe den nuværende fragmentering.

4.4.2. EØSU glæder sig over etableringen af en EU-certificeringsramme for cybersikkerhed og certificeringsordninger for forskellige sektorer, der er baseret på passende krav, og som er kommet i stand i et samarbejde med de vigtigste aktører. Den tid, det tager at bringe produkter og tjenester på markedet, certificeringsomkostninger, kvalitet og sikkerhed er imidlertid afgørende faktorer, der skal tages i betragtning. Der vil blive etableret certificeringsordninger for at øge sikkerheden i overensstemmelse med de aktuelle behov og den aktuelle trusselsviden. Smidigheden af og udviklingspotentialet i disse ordninger bør medtages i overvejelserne, så der kan foretages de nødvendige opdateringer. Der er behov for forskellige fremgangsmåder i de forskellige sektorer afhængigt af den måde, de fungerer på. Derfor mener EØSU, at sektorspecifikke EU-agenturer (EASA, EBA, ERA, EMA osv.) bør inddrages i processen og i nogle tilfælde overdrages ansvaret for udformningen af cybersikkerhedsordninger efter aftale med ENISA, således at overlapninger undgås, og de ikke bliver usammenhængende.

4.4.3. For EØSU er det vigtigt, at certificeringsrammen baseres på fælles fastlagte europæiske standarder for cybersikkerhed og IKT, som så vidt muligt er internationalt anerkendte. Under hensyntagen til tidsplanen og nationale beføjelser bør der indføres europæiske minimumsstandarder for IT-sikkerhed i samarbejde med CEN/Cenelec/ETSI. Faglige standarder bør opfattes positivt, men bør ikke være retligt bindende eller hindre konkurrencen.

4.4.4. Der er et klart behov for at knytte ansvar til de forskellige sikringsniveauer baseret på truslernes rækkevidde. En dialog med forsikringsselskaberne kan have positiv indflydelse på, at de krav til cybersikkerhed, der indføres, bliver effektive, afhængigt af hvilken sektor de anvendes i. EØSU mener, at der til virksomheder, der ønsker et »højt sikringsniveau«, bør være støtte og incitamenter, især for så vidt angår livsnødvendigt udstyr og systemer.

4.4.5. I betragtning af den tid, der er gået siden vedtagelsen af direktiv 85/374/EØF⁽⁹⁾, og den nuværende teknologiske udvikling opfordrer EØSU Kommissionen til at se nærmere på relevansen af at medtage nogle af de scenarier, der er beskrevet i forslaget til forordning, i fornævnte direktivs anvendelsesområde med henblik på at skabe sikrere produkter med et højere beskyttelsesniveau.

4.4.6. Den planlagte europæiske cybersikkerhedscertificeringsgruppe, der støttes af ENISA, bør sammensættes af nationale certificeringstilsynsmyndigheder, interessenter fra den private sektor og operatører fra forskellige anvendelsesområder for at sikre, at der udvikles omfattende certificeringsordninger. Derudover bør der lægges op til et samarbejde mellem denne gruppe og sektorrepræsentative sammenslutninger fra EU/EØS (f.eks. OPP, bankvæsen, transport, energi, sammenslutninger osv.) via udpegelse af eksperter. Gruppen bør beskæftige sig med de europæiske resultater inden for certificering (hovedsagligt baseret på SO-GIS-aftalen om gensidig anerkendelse, nationale ordninger og specifikke ordninger) og have som mål at bevare europæiske konkurrencefordele.

⁽⁹⁾ EFT L 210 af 7.8.1985, s. 29.

4.4.7. EØSU anbefaler, at denne gruppe af interessenter sammen med Kommissionen får ansvaret for at udforme certificeringsordninger. Sektorspecifikke krav bør tillige fastlægges i enighed mellem offentlige og private interessenter (brugere og leverandører).

4.4.8. Derudover bør gruppen regelmæssigt evaluere certificeringsordningerne under hensyntagen til de enkelte sektors behov og tilpasse ordningerne, når det er nødvendigt.

4.4.9. EØSU støtter udfasningen af nationale certificeringsordninger, når der indføres en europæisk ordning som foreslået i forordningens artikel 49. Et indre marked kan ikke fungere med forskelligartede og konkurrerende nationale regler. Med henblik herpå foreslår EØSU en kortlægning af alle nationale ordninger.

4.4.10. EØSU foreslår, at Kommissionen iværksætter tiltag for at fremme cybersikkerhedscertificering og -certifikater i EU og arbejder for, at de anerkendes i alle internationale handelsaftaler.

4.5. ENISA

4.5.1. EØSU mener, at ENISA's nye permanente mandat som foreslået af Kommissionen vil bidrage betydeligt til at øge de europæiske systemers modstandsdygtighed. Dog vil det foreløbige budget og de midler, der er afsat til det fornyede ENISA, ikke nødvendigvis være tilstrækkelige til, at agenturet kan opfylde sit mandat.

4.5.2. EØSU opfordrer alle medlemsstater til at etablere en klar og ligeværdig pendant til ENISA, hvilket de fleste endnu ikke har gjort. Der bør arbejdes for et struktureret program for udstationering af nationale eksperter til ENISA med henblik på at fremme udvekslingen af bedste praksis og øge tilliden. Udvalget anbefaler endvidere, at Kommissionen sørger for, at den eksisterende gode praksis og de effektive foranstaltninger, der findes i medlemsstaterne, indsamles og deles.

4.5.3. Det er desuden EØSU's opfattelse, at ENISA i forhold til kapacitetsopbygning bør prioritere tiltag, der fremmer e-forvaltning⁽¹⁰⁾. Digital identitet for personer, organisationer, virksomheder og objekter i hele EU/verden er af central betydning, og forebyggelse og bekæmpelse af identitetstyveri og onlinebedrageri samt bekæmpelse af tyveri af industriel intellektuel ejendomsret bør være en prioritet.

4.5.4. ENISA bør også fremlægge regelmæssige rapporter om medlemsstaternes cyberberedskab primært med fokus på de sektorer, der er nævnt i bilag II til NIS-direktivet. En årlig europæisk cyberøvelse bør evaluere medlemsstaternes beredskab og effektiviteten af den europæiske cyberberedskabsmekanisme og bør resultere i henstillinger.

4.5.5. EØSU er bekymret for, at ressourcerne er for begrænsede, når det gælder operationelt samarbejde, herunder til CSIRT-netværket.

4.5.6. Med hensyn til markedsrelaterede opgaver er EØSU af den opfattelse, at et øget samarbejde med medlemsstaterne og etablering af et formelt netværk af cybersikkerhedsagenturer vil bidrage til at fremme samarbejdet mellem interessenter⁽¹¹⁾. Produkter bringes på markedet meget hurtigt, og tiden er afgørende for, at EU-virksomheder kan konkurrere på dette område. ENISA skal være i stand til at reagere i takt med dette. EØSU mener, at ENISA ligesom andre EU-agenturer i fremtiden kunne indføre en gebyr- og afgiftsordning. EØSU er bekymret for, at konkurrence om kompetencer mellem EU-agenturer og nationale agenturer, som det er sket på andre områder, kan forsinke en korrekt etablering af EU-lovrammen og skade EU's indre marked.

4.5.7. EØSU bemærker, at de forsknings- og innovationsrelaterede opgaver og det internationale samarbejde for nuværende er meget begrænset.

⁽¹⁰⁾ Det digitale indre marked/midtvejsevaluering.

⁽¹¹⁾ EUT C 75 af 10.3.2017, s. 124.

4.5.8. EØSU mener, at cybersikkerhed bør være et fast diskussionspunkt på de regelmæssige fælles møder i agenturerne for retlige og indre anliggender (RIA), og at der bør være et fast samarbejde mellem ENISA og Europol.

4.5.9. Da cyberverdenen er stærkt innovativ, skal standarderne overvejes nøje for at undgå hindringer for innovation, hvilket kræver en dynamisk ramme. Både fremadrettet og bagudrettet kompatibilitet bør så vidt muligt garanteres for at beskytte både borgerne og virksomhedernes investeringer.

4.5.10. Da de nationale certificeringstilsynsmyndigheder spiller en vigtig rolle, foreslår EØSU, at der allerede med forordningen etableres et formelt netværk af myndigheder med beføjelser til at løse grænseoverskridende problemer med hjælp fra ENISA. Netværket kan på et senere stadie udvikle sig til et agentur.

4.5.11. Tillid er fundamental, men ENISA kan ikke udstede hverken beslutninger eller revisionsrapporter. EØSU mener, at agenturet på vegne af Kommissionen bør føre tilsyn med de nationale certificeringstilsynsmyndigheders varetagelse af deres opgaver og beslutningstagning via revisioner og kontrol.

4.5.12. Deltagelsen i ENISA's bestyrelse bør udvides til også at omfatte erhvervs- og forbrugerorganisationer som observatører.

4.6. *Industri, SMV'er, finansiering/investeringer og innovative forretningsmodeller*

4.6.1. *Industri og investeringer*

For at øge EU-virksomheders globale konkurrencedygtighed på IKT-området skal foranstaltningerne være bedre gearret til at støtte IKT-industriens, herunder SMV'ers, vækst og konkurrenceevne.

Europa bør øge investeringerne og afsætte midler fra forskellige EU-fonde, nationale midler og investeringer fra den private sektor til realisering af de strategiske målsætninger i et stærkt offentlig-privat samarbejde. Investeringerne på kritiske områder bør øges og fremmes med etablering af en EU-fond for innovation og F&U inden for cybersikkerhed under det nuværende og fremtidige forskningsrammeprogram. Desuden bør EU oprette en fond for cybersikkerhedsimplementering ved at åbne en ny finansieringsmulighed under den nuværende og fremtidige Connecting Europe-facilitet og i den næste EFSI 3.0.

Der bør skabes incitamenter for EU-medlemsstater til i det mulige omfang at indkøbe europæiske løsninger og vælge europæiske leverandører, især til følsomme anvendelser. Europa bør støtte væksten i europæiske cyberfrontløbere, der kan konkurrere på det globale marked.

4.6.2. *SMV'er*

På grund af markedsfragmenteringen er der behov for mere klarhed over kundernes efterspørgsel for at få et bedre greb om markedet. Uden struktureret efterspørgsel kan SMV'er og opstartsvirksomheder ikke vokse sig større hurtigt. Etablering af en europæisk cybersikkerhedshub for SMV'er vil på den baggrund være et positivt skridt.

Teknologien inden for cybersikkerhed udvikler sig hurtigt, og på grund af deres fleksibilitet kan SMV'er levere de avancerede løsninger, der er nødvendige for at forblive konkurrencedygtige. Sammenlignet med tredjelande arbejder EU stadig på at finde den rigtige forretningsmodel for SMV'er.

Der kunne udvikles specifikke ordninger for nystartede virksomheder og SMV'er, som yder støtte til certificeringsomkostninger med det sigte at imødegå deres store vanskeligheder med at rejse midler til den teknologiske og forretningsmæssige udvikling.

4.7. *Den menneskelige faktor: uddannelse og beskyttelse*

4.7.1. EØSU bemærker, at Kommissionens forslag ikke tager tilstrækkeligt højde for mennesker som drivkræfter for digitale processer, enten som dem, der opnår fordele heraf, eller som årsag til alvorlige cyberhændelser.

4.7.2. Det er nødvendigt at opbygge en solid base af cyberkompetencer, forbedre cyberhygiejnen og øge bevidstheden hos enkeltpersoner og virksomheder. For at realisere dette bør man overveje målrettede investeringer, tid til uddannelse af instruktører på højt niveau og effektive bevidstgørelseskampagner. Gennemførelsen af disse tre foranstaltninger kræver, at nationale og regionale myndigheder (med ansvar for etablering af og investering i effektive uddannelsesprogrammer) samt virksomheder og SMV'er inddrages i en fælles indsats.

4.7.3. Udarbejdelsen af et muligt EU-certificeret pensum til gymnasier og fagfolk med aktiv inddragelse af ENISA og de tilsvarende nationale organer bør overvejes. Derudover skal kønsligestilling tages i betragtning, når der udvikles uddannelsesprogrammer med henblik på at øge beskæftigelsen inden for cybersikkerhed.

4.7.4. EØSU mener, at certificeringsprocessen bør omfatte en egentlig mærkningsordning for både hardware og software, sådan som det er tilfældet for mange andre produkter (f.eks. energiprodukter). Fordelene ved et sådant instrument vil være tredobbelte, nemlig at nedbringe omkostningerne for virksomheder, fjerne den eksisterende markedsfragmentering, der er en følge af forskellige certificeringsordninger på nationalt niveau, og gøre det nemmere for forbrugerne at forstå den indkøbte genstands kvalitet og karakteristika. I den forbindelse er det vigtigt, at produkter, der importeres fra tredjelande, er omfattet af de samme certificerings- og mærkningsordninger. Endelig mener EØSU, at indførelse af et særligt logo kunne være en effektiv metode til med det samme at give forbrugere og brugere information om pålideligheden af indkøbte produkter og internetbutikker og af sider, hvortil der videregives følsomme data.

4.7.5. ENISA bør stå i spidsen for en yderst vigtig informations- og bevidstgørelseskampagne på flere niveauer rettet mod at øge kendskabet til »sikker« afdækning på nettet og brugernes tillid til internettet. Erhvervs- og forbrugerorganisationer og andre organer, der beskæftiger sig med digitale tjenester, bør i den forbindelse inddrages.

4.7.6. Ud over forordningen om cybersikkerhed anser EØSU det, som allerede foreslået i udtalelse INT/828, for afgørende hurtigst muligt at iværksætte et omfattende program for digital uddannelse og erhvervsuddannelse i hele EU for at sikre, at alle borgere har de nødvendige redskaber til at tackle overgangen bedst muligt. EØSU er sig de særlige nationale beføjelser på området bevidst, men ser dog gerne, at programmet starter i skolerne, at der bygges videre på lærernes viden, at læseplaner og undervisningsmetoder tilpasses de digitale teknologier (inkl. e-læring), og at alle elever får en uddannelse af høj kvalitet. Programmet vil som en naturlig del også omfatte livslang læring med det mål at tilpasse eller opdatere alle arbejdstageres kvalifikationer ⁽¹²⁾.

5. Særlige bemærkninger

5.1. *Nye teknologier og løsninger: tingenes internet*

Antallet af forbundne enheder er konstant stigende og forventes langt at ville overstige antallet af mennesker på Jorden som følge af digitaliseringen af komponenter, systemer og løsninger og forbedret konnektivitet. Denne udvikling skaber nye muligheder for internetkriminelle, især fordi enheder forbundet til tingenes internet ofte ikke er så godt beskyttet som traditionelle enheder.

Med ens europæiske sikkerhedsstandarder for de vertikale sektorer, der anvender enheder forbundet til tingenes internet, vil udviklingsindsatsen, -tiden, og -budgettet kunne nedbringes for alle industriaktører i værdikæden for forbundne produkter.

En form for minimumssikkerhedsniveau ved hjælp af IDAM (identitets- og adgangsstyring), fejl-patchning og styring af enheder vil sandsynligvis være nødvendig for »almindelige« enheder forbundet til »personernes internet« (Internet of People). Da certificering er afgørende for at tilvejebringe et højere sikkerhedsniveau, bør der lægges mere vægt på sikkerheden ved tingenes internet under den nye tilgang til EU-certificering.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ Det digitale indre marked/midtvejsevaluering.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank

Årlig vækstundersøgelse 2018

(COM(2017) 690 final)

(2018/C 227/14)

Ordfører: **Dimitris DIMITRIADIS**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 18.1.2018
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Underudvalget om den årlige vækstundersøgelse 2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	194/2/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU anser den ramme, som udgøres af det europæiske semester, for at være strategisk vigtig, og udvalget er fast besluttet på fortsat at yde et så effektivt bidrag som muligt. Samtidig gentager det behovet for at optrappe det organiserede civilsamfunds rolle i processen omkring semesteret, især i forbindelse med udarbejdelsen af den årlige vækstundersøgelse. EØSU kan tilføre denne proces en merværdi. Derudover bør især arbejdsmarkedets parter og de nationale økonomiske og sociale råd inddrages på mere struktureret vis i det europæiske semester.

1.2. EØSU anerkender, at den sociale dimension af semesteret er blevet større med indførelsen af sociale indikatorer (en social resultattavle) i den fælles beskæftigelsesrapport ⁽¹⁾. Alligevel er udvalget overbevist om, at det er nødvendigt at udbygge semesterprocessen, således at der i tillæg til det af Kommissionen erklærede fokus på at øge investeringerne, iværksætte strukturreformer og styrke den makroøkonomiske balance ⁽²⁾, også medtages andre områder end BNP-indikatorer (sociale og miljømæssige mål og mål for bæredygtighed). EØSU går ind for, at semesteret får en understøttende funktion for den europæiske sociale søjle, således at det bliver et redskab for bedre leve- og arbejdsvilkår for borgerne. EØSU ser gerne, at målene for den europæiske søjle for sociale rettigheder integreres i de politikker og beslutninger, der iværksættes.

1.3. EØSU støtter det synspunkt, at nøglen til øget vækst på lang sigt er investeringer, innovation og viden, uddannelse og livslang læring, især inden for grønne teknologier og den cirkulære økonomi, men også inden for mere traditionelle sektorer. Udvalget understreger, at de private investeringer kun vil ligge på et højt niveau, hvis der er ordentlige incitamenter og en pålidelig indenlandsk efterspørgsel, og man bevarer et gunstigt investeringsklima.

1.4. Udvalget påpeger, at de offentlige investeringer ligger på et temmelig lavt niveau og halter bagefter. Det insisterer på, at der er behov for at øge de offentlige investeringer for at beskytte den skrøbelige vækst, hvilket betyder, at der skal gives et løft til de sociale investeringer i foranstaltninger, der sigter mod at udvikle den menneskelige kapital gennem uddannelse og mod bedre offentlige tjenester, plejeinfrastruktur, innovation og social samhørighed mellem forskellige lande og regioner. I den forbindelse opfordrer EØSU endnu engang til, at man når til enighed om indførelse af den såkaldte »gyldne regel for offentlige investeringer« for at stimulere offentlige investeringer.

⁽¹⁾ Fælles rapport om beskæftigelsen.

⁽²⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 73.

1.5. EØSU noterer sig etableringen af støtteprogrammet for strukturreformer ⁽³⁾. Der er tale om et stærkt tiltrængt værktøj, der kan hjælpe medlemsstaterne med at gennemføre institutionelle, administrative og strukturelle reformer ved at stille ressourcer til rådighed for kapacitetsopbygning og teknisk bistand. Imidlertid bør reformer af denne art efter EØSU's opfattelse ikke blot være ensbetydende med deregulering af arbejdsmarkedet og liberalisering af produktmarkeder. Udvalget advarer også om, at programmet på grund af det forholdsvis lille budget og manglen på erfaringer med samarbejde med medlemsstaterne om gennemførelse af strukturreformer måske ikke vil levere de forventede resultater.

1.6. Udvalget er enig med Kommissionen i, at økonomisk og socialt fornuftige og velbalancerede strukturreformer af velfungerende arbejdsmarkeder og produktmarkeder er afgørende for tilpasningen af den europæiske økonomi til de langsigtede strukturelle ændringer og eventuelle økonomiske og miljømæssige chok. EØSU insisterer dog på, at der ikke bliver tale om en systemisk tilgang, men at der kun gennemføres reformer, når de er nødvendige og under hensyntagen til den nationale lovgivning, den sociale dialog og kollektive aftaler.

1.7. EØSU glæder sig over, at Kommissionen i vækstundersøgelsen tillægger sammensætningen og effektiviteten af de offentlige udgifter, ansvarlige finanspolitikker og hensigtsmæssig og effektiv anvendelse af midler større vægt. Udvalget mener, at reformer inden for den offentlige forvaltning i retning af e-forvaltningsinitiativer, effektive offentlige udbud ⁽⁴⁾ og mere gennemsigtighed i forbindelse med offentlige midler vil kunne sikre store omkostningsbesparelser og øge de offentlige investeringer. Disse foranstaltninger bør bl.a. prioriteres i forbindelse med budgetkonsolidering.

1.8. EØSU understreger, at indsatsen for at modvirke de negative virkninger af aldring belaster medlemsstaternes budgetter. Betydningen af uddannelse og efteruddannelse, sundhedssektorens forebyggende rolle, effektiv brug af udgifterne til sundhedssektoren og behovet for at sikre effektiviteten af det sociale sikringsystem bør endnu en gang understreges.

2. Generelle bemærkninger

2.1. EØSU fastholder sine synspunkter vedrørende fraværet af andre relevante politikområder som miljøpolitikken og andre relevante spørgsmål som kvaliteten af beskæftigelse i den årlige vækstundersøgelse. EØSU mener, at semesteret kan udvides med henblik på at sikre, at EU's makroøkonomiske politikker ikke blot er økonomisk og socialt, men også miljømæssigt bæredygtige. Semesteret bør tackle økonomiske, sociale og miljømæssige spørgsmål på lige fod.

2.2. Med henblik derpå bør der under det europæiske semester være et vidtforgrenet system af indikatorer, som tager højde for sociale og miljømæssige følgevirkninger. Indførelsen af den sociale resultattavle i den årlige vækstundersøgelse 2018 er et første skridt i den retning, og den bør suppleres af indikatorer for lønudvikling og dækningsgraden af overenskomstforhandlinger i det mulige omfang. Den nuværende makroøkonomiske og sociale analyse kunne suppleres ved at tilføje ressource- og energieffektivitetsindikatorer, fremskridt mod realisering af de nationale klima- og energimål og ændringer i de nationale miljøskattetryk.

2.3. Vækstundersøgelsen bør tillægge såvel de langsigtede demografiske udfordringer (især i lyset af befolkningsaldringen) som arbejdstagermobilitet større vægt. Der er nu, hvor de umiddelbare trusler mod den økonomiske og finanspolitiske stabilitet synes at være afværget, et presserende behov for at fokusere på disse langsigtede spørgsmål.

2.4. I EØSU har der været en debat om at udbygge det europæiske semester yderligere for at sikre, at gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling koordineres ⁽⁵⁾.

2.5. Udbygningen af det europæiske semester bør tage højde for perioden efter brexit og baseres på den forudsætning, at det vil være absolut nødvendigt at opjustere den finansielle kapacitet.

2.6. Derudover vil det europæiske semester skulle tilpasses en fremtidig strategi for perioden efter 2020. Denne strategi bør tage udgangspunkt i Junckerkommissionens prioriteter og 2030-målene, som er baseret på Europa 2020-strategien og dennes målsætninger (som også er relevante for de kommende år) og Parisaftalen om klimaændringer.

⁽³⁾ Forordning (EU) 2017/825.

⁽⁴⁾ COM(2017) 572.

⁽⁵⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 44.

3. Særlige bemærkninger

3.1. *Investeringer*

3.1.1. Vækst i produktiviteten er en af de vigtigste kilder til forbedring af den økonomiske velfærd. Det er helt afgørende for EU at fastholde en høj og bæredygtig produktivitetsvækst, eftersom EU nu halter bagefter sine største konkurrenter, især inden for vigtige industrisektorer og udviklingen af lavemissionsteknologi. En økonomi i konstant bedring er af afgørende betydning for at kunne finansiere sociale sikrings- og sundhedsydelse i det omfang, europæerne ønsker. Fremme af velfærd, samhørighed og social retfærdighed er fuldt ud kompatibelt med økonomisk vækst og vækst i produktiviteten ⁽⁶⁾.

3.1.2. Nøglen til produktivitetsvækst er investeringer, beskæftigelse af kvalitet, innovation og viden. Foretagers færre kapitalinvesteringer, har arbejdstagerne adgang til mindre nyt udstyr, og alt andet lige vil de fremtidige vækstrater og -niveauer for produktiviteten være lavere. Det er især tilfældet i tider, hvor forøgelsen af arbejdsstyrken aftager som følge af demografiske ændringer og faldende fødselstal, sådan som det er tilfældet i Europa. For at arbejde kan blive mere produktivt, skal der investeres i uddannelse og livslang læring, i forbedring af arbejdsvilkår, i grundlæggende tjenester som børnepasning og skolefritidsordninger, i modernisering af anlæg, udstyr og produktionsteknikker, i nye opdagelser og innovation og i transport-, kommunikations- og anden infrastruktur. Derudover skal der tages højde for, at omfattende offentlige investeringer, herunder sociale investeringer, skal ses i et meget længere tidsperspektiv. Derfor burde hensyntagen til krav til den fysiske planlægning medvirke til at øge de offentlige investeringer. I den forbindelse gentager EØSU sin opfordring til, at man når til enighed om indførelse af den såkaldte »gyldne regel for offentlige investeringer« for at stimulere offentlige investeringer.

3.1.3. I den forbindelse anser EØSU det for helt afgørende, at de muligheder, der er på EU-budgettet og de nationale budgetter, udnyttes med fuld virkning, og at samhørighedspolitikken forbliver EU's vigtigste investeringsredskab. EØSU understreger, at forvaltningen af politikken og dens inddragelse i det europæiske semester bør blive bedre for at øge dens bidrag til bæredygtig og inklusiv vækst yderligere. Strukturfondene kan i højere grad end nu bruges til støtte for uddannelse og efteruddannelse i de nødvendige færdigheder i et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter. I den henseende er udvalget enig i Kommissionens vurdering, at EFSI »langt fra [har] nået sit fulde potentiale med hensyn til at fremme udviklingen af menneskelig kapital«.

3.1.4. Moderniseringen af anlæg og produktionsteknologier kræver, at der skabes de rigtige erhvervsbetingelser og det rette sociale miljø, således at det er interessant for virksomheder at investere. EØSU mener, at det er ekstremt vigtigt, at medlemsstaterne udvikler nogle stærkere og mere effektive institutioner, som kan bekæmpe korruption og garantere retsstaten. I modsat fald vil investeringsniveauet ikke være højt.

3.1.5. EØSU gentager, at der er behov for investeringer i foranstaltninger, der sikrer en retfærdig omstilling og ledsager de transformative investeringer i især energi- og fremstillingssektorerne. Der bør oprettes en passende finansieringsfond til disse investeringer, som også bør hjælpe arbejdstagere i regioner, hvor der er en omstilling i gang fra høj- til lavemissionsindustrier. Dette skal styres med omtanke, så de bidrager til målene om anstændigt arbejde til alle, social inklusion og udryddelse af fattigdom.

3.1.6. Ud over gunstige betingelser er det også vigtigt for investeringer, at der findes velfungerende finansielle markeder i Europa. EØSU finder det bekymrende, at integrationen af de finansielle markeder stadig går langsomt. Videreudviklingen af bankunionen og kapitalmarkedsunionen bør fortsættes uden forsinkelser.

3.1.7. EØSU er enig i, at det er af afgørende betydning at skabe en kapitalmarkedsunion og andre rammebetingelser for at forbedre finansieringsbetingelserne, sprede risikoen og forbedre adgangen til kredit for alle virksomheder og omsætte princippet om lige muligheder i praksis.

3.1.8. Betingelserne for adgang til finansiering er stadig meget ulige, og adgangen til finansiering er stadig meget vanskelig og en stor hurdle for SMV'er, små familieforetagender, traditionelle virksomheder, nystartede virksomheder og vækstvirksomheder. Udvalget hilser derfor foranstaltninger som den paneuropæiske venturekapitalfond velkommen og opfordrer Kommissionen til i samarbejde med lokale, regionale og nationale myndigheder at iværksætte yderligere tiltag for at tiltrække private og offentlige investeringer og øge differentieringen af finansieringskilder.

⁽⁶⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 33.

3.1.9. Udviklingen af kapitalmarkedsunionen (flere venturekapitalfonde, udvidelse af private equity-markederne), herunder uformelle markeder, business angels og crowdfunding, har skabt bedre adgang til venturekapital for bestemte kategorier af SMV'er. Men en meget stor del af SMV'er vil næppe kunne benytte sig af disse muligheder. Selv for innovative virksomheder, nystartede virksomheder og mellemstore virksomheder er de nye instrumenter ikke lette at anvende, og forskellene mellem landene er fortsat store, da de lokale kapitalmarkeder ikke er udviklet i samme grad, og der mangler egentlig lovgivning. Der bør derfor være fokus på at skabe de nødvendige betingelser for bankfinansiering for disse virksomheder.

3.1.10. EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at sætte alle kræfter ind på at fjerne flaskehalse for investeringer og skabe et gunstigt investeringsklima. Udover de problemer, der er nævnt ovenfor, kan der som eksempler nævnes forordningen om venturekapitalfonde og arbejdet for at udvikle den sociale iværksætterfond, »ny chance«-ordningen for iværksættere, som har måttet give op, forbedret insolvensbehandling og indførelsen af forebyggende omstrukturingsordninger. Incitamenter for bankernes deltagelse og forbedring af deres driftseffektivitet bør være en af søjlerne i indsatsen for at sætte gang i investeringsaktiviteten.

3.1.11. Udvalget har allerede i tidligere udtalelser understreget, at fuldførelsen af energiunionen, strategien for det digitale indre marked og handlingsplanen for den cirkulære økonomi vil åbne ideelle muligheder for investeringer. Derudover bør der ses på nye muligheder for grønne investeringer for at bekæmpe klimaændringerne. Større dynamik på disse områder afhænger også af internationale handelsaftaler, hvoraf nogle kan være negativt påvirket af ændrede holdninger i international politik, og hvor tilgængelige markederne er som en følge deraf.

3.2. *Fortsatte strukturreformer*

3.2.1. EØSU mener, at strukturreformer bør være økonomisk og socialt i balance. De første strukturreformer, der gennemføres, bør være dem, der fremmer væksten i produktivitet, men også dem, der øger jobsikkerheden og styrker det sociale sikringssystem og samtidig respekterer arbejdsmarkedsparternes overenskomstforhandlinger og autonomi. Strukturreformer er afgørende for opbygningen af integritet og gennemsigtighed i den offentlige forvaltning og for leveringen af tjenesteydelser af høj kvalitet til borgere og virksomheder.

3.2.2. EØSU noterer sig de initiativer, Kommissionen foreslår i køreplanen for en uddybning af Den Økonomiske og Monetære Union i Europa, og er for øjeblikket ved at udarbejde en særskilt udtalelse om denne pakke af initiativer⁽⁷⁾. Udvalget vil fortsætte med at bidrage til EU-ledernes debat om den fremtidige udvikling af ØMU'en inden for rammerne af debatten om Europas fremtid. Udvalget beklager imidlertid, at de fleste af de i vækstundersøgelsen nævnte problemer med at forøge konvergens mellem og inklusionen af medlemsstater næsten udelukkende vedrører eurolandene. Der bør være lige så meget fokus på og gøres lige så store anstrengelser for at sikre konvergens mellem de lande, der ikke er medlemmer af euroområdet. Der bør fremmes en ny strategi og handlingsplan for at sikre, at medlemsstater med lavere produktivitet kan indhente efterslæbet ved at udvikle deres egen vækst med investeringer af kvalitet. Der bør desuden træffes foranstaltninger for at fremme genopretningen i bestemte områder med revitaliseringsprojekter omfattende kvalitetsvækst og -investeringer.

3.2.3. Arbejdsmarkedets parter spiller en særlig vigtig rolle i forbindelse med udformningen, udarbejdelsen og gennemførelsen af økonomisk og socialt fornuftige og velbalancerede strukturreformer. Denne rolle skal især bygge på en relancering af den sociale dialog, som tager udgangspunkt i den aktuelle dialog, men med udbyggede deltagelsesmekanismer. Et ansvarligt socialt engagement kræver i høj grad klar og direkte kommunikation, og EØSU bifalder Kommissionens tilsagn om at inddrage arbejdsmarkedets parter tæt og systematisk i det europæiske semester.

3.2.4. EØSU er enig med Europa-Parlamentet i, at et velfungerende arbejdsmarked er yderst vigtigt for udviklingen af opadgående økonomiske konjunkturer⁽⁸⁾. Dette bør være et af de prioriterede områder i forbindelse med reformer. Udvalget mener imidlertid også, at det er nødvendigt at styrke det indre markeds sociale dimension, herunder sikringsordningerne, med udgangspunkt i den europæiske søjle for sociale rettigheder.

3.2.5. Når de strukturelle udfordringer på arbejdsmarkedet i medlemsstaterne skal tackles, bør Kommissionen tage højde for, at medlemsstaterne er på forskellige stadier af økonomisk udvikling, og de foreslåede foranstaltninger bør skabe produktivitet i, være inkluderende, acceptable for og gennemførlige i de pågældende samfund.

⁽⁷⁾ ECO/446 (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽⁸⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 73.

3.2.6. Uddannelse og efteruddannelse af kvalitet bør være tilgængelig for alle som en grundlæggende rettighed. I dag er det imidlertid af afgørende betydning for udviklingen af den europæiske økonomi, at der findes en veluddannet, opdateret og kvalificeret arbejdsstyrke. Der er mange fingerpeg fra arbejdsgiverorganisationer om, at den væsentligste hindring for en stigning i produktionen og jobskabelsen er manglen på netop de færdigheder, som virksomhederne efterspørger. Fagforeningerne efterspørger til gengæld, at der straks skabes de rette rammer for, at alle kan holde deres færdigheder ajour i løbet af deres arbejdsliv (f.eks. ret til betalt uddannelsesorlov), hvorved alle, enkeltpersoner, virksomheder (afhængigt af virksomhedens størrelse) og borgerne generelt, pålægges et ansvar. Der skal med det samme iværksættes en indsats på dette område med forslag om egentlige foranstaltninger i vækstundersøgelsen i tråd med den nye dagsorden for færdigheder i Europa ⁽⁹⁾.

3.2.7. Ifølge den fælles beskæftigelsesrapport »... er lønstigningen fortsat afdæmpet i de fleste lande« og »[d]esuden haltedede udviklingen i reallønnen bagud i perioden 2014 til 2016 i forhold til produktivitetsvæksten. Dette er en langvarig tendens: I EU var den reelle vækst i produktiviteten pr. person i perioden fra 2000 til 2016 14,3 %, mens reallønnen pr. ansat steg med 10,2 %« ⁽¹⁰⁾. Selv om lønstigningen i de fleste lande er langsommere end væksten i produktivitet, er den i andre lande hurtigere. Disse forskelle får EØSU til at understrege, at reallønsstigningen, herunder i mindstelønninger, hvor disse findes, bør følge væksten i produktivitet. EØSU mener, at en rimelig omfordeling af indkomst og velstand som følge af produktivtetsgevinster bør øge ligheden og have en positiv indvirkning på den indenlandske og den samlede efterspørgsel i EU. Den indenlandske efterspørgsel skal stimuleres som en væsentlig forudsætning for fortsat vækst, overvindelse af krisen og fremme af beskæftigelsen. Lønstigninger, navnlig i de laveste lønninger, er et af de vigtigste instrumenter til at nå disse mål for den europæiske økonomi og det europæiske samfund ⁽¹¹⁾.

3.2.8. EØSU har mange gange understreget behovet for støtte til SMV'er ⁽¹²⁾, som er dem, der ud over de berørte arbejdstagere lider mest, når markedet svigter, men samtidig rummer et stort potentiale for at bidrage til den europæiske økonomi. Udvalget bifalder derfor Kommissionens planer om at fremme udbredelsen af nye teknologier blandt SMV'er. Samtidig er det vigtigt, at Kommissionen også tager højde for SMV'ernes problemer med adgang til finansiering, at de som gruppe er forskellige, og at der er behov for at hjælpe små traditionelle virksomheder og familievirksomheder ⁽¹³⁾.

3.2.9. Indførelse af incitamentsordninger, som skaber lige konkurrencevilkår, sikrer øget støtte til vækst og begrænser mulighederne for misbrug, bør være en fast bestanddel af reformprocessen. Der bør især være fokus på at forbedre de lovgivningsmæssige og administrative rammer. EØSU er enig i synspunktet i vækstundersøgelsen om, at et indre marked i forsvarssektoren kunne skabe mange fordele for de europæiske borgere, men gentager også sit synspunkt om, at EU's budgetmidler ikke kan bruges til at finansiere både militære instrumenter og operative aktioner.

3.2.10. EØSU understreger behovet for en fortsat styrkelse af Europas konkurrenceevne i bred forstand, dvs. meget bredere end blot virksomheders konkurrenceevne. Europas økonomiske styrke på verdensplan skal forøges, og der skal iværksættes foranstaltninger, så Europa bliver bedre i stand til at konkurrere med sine globale konkurrenter.

3.3. Ansvarlige finanspolitikker

3.3.1. Den konstaterede genopretning af den europæiske økonomi medvirker til en forbedring af de offentlige finanser, som under og efter den finansielle og økonomiske krise var under pres. Samtidig skaber lave rentesatser og økonomisk vækst gode muligheder for at nedbringe de alt for høje gælds niveauer, hvor disse findes. Den offentlige gældskvotestørrelse er uhyre ujævnt fordelt i EU, hvilket eksponerer lande med en høj gældsbyrde for en mulig renterisiko, der kan resultere i høje finansieringsomkostninger, hvis renterne begynder at stige, samtidig med at pengepolitikken strammes.

3.3.2. På den baggrund påskønner EØSU, at en af de søjler, som Kommissionen bygger sin økonomiske og sociale politik på, er søjlen om ansvarlige finanspolitikker. Udvalget ønsker imidlertid at understrege, at en ansvarlig politik for offentlige udgifter ikke altid udelukkende måles på, om regnskabsresultatet er et underskud, men også på den indvirkning, politikken har haft på realøkonomien og samfundet generelt.

⁽⁹⁾ COM(2016) 381.

⁽¹⁰⁾ Fælles rapport om beskæftigelsen, s. 4.

⁽¹¹⁾ ECO/444 (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹²⁾ EUT C 345 af 13.10.2017, s. 15.

⁽¹³⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 1.

3.3.3. EØSU bakker fuldt ud op om det synspunkt, at finanspolitikken skal tilpasses forholdene i det givne land. Det evige dilemma mellem behovet for at sikre langsigtet kontrol med underskud og gælds niveauer og ønsket om »vækstfremmende« offentlige udgifter er altid svært at finde en løsning på, og balancen kan ændre sig afhængigt af den specifikke situation i landet. EØSU er tilhænger af fleksibilitet, især når dette gør det muligt at foretage offentlige investeringer for at sætte gang i sektorer, som også vil skabe gevinster på lang sigt (uddannelse og sundhed), eller investeringer i at skabe de rette betingelser for omstilling til en bæredygtig økonomi for at imødegå klimaændringerne og for støtteforanstaltninger for virksomheder, der lider som følge af markedssvigt.

3.3.4. EØSU opfordrer kraftigt til en vedvarende, godt koordineret kamp mod skatteundgåelse og skatteunddragelse for at sikre, at multinationale virksomheder og den digitale økonomi beskattes retfærdigt. EØSU understreger endvidere, at det er vigtigt at bekæmpe skatteunddragelse gennem øget gennemsigtighed⁽¹⁴⁾ tillige med alle former for illoyal skattekonkurrence mellem medlemsstaterne⁽¹⁵⁾.

3.4. Den europæiske søjle for sociale rettigheder

3.4.1. EØSU bifalder den interinstitutionelle konsensus, der blev opnået, i forbindelse med proklamationen af den europæiske søjle for sociale rettigheder på det sociale topmøde i Göteborg i november 2017.

3.4.2. Søjlen er først og fremmest en politisk erklæring med lovgivningsmæssige og ikkelovgivningsmæssige forslag. Den enstemmige støtte fra medlemsstaterne er et vigtigt signal, der fremmer håndhævelsen. Som en ramme for både lovgivningsmæssige og ikkelovgivningsmæssige initiativer bør søjlen kunne medvirke til at fremme reformer og skærpe fokus på sociale fremskridt inden for det europæiske semester.

3.4.3. EØSU mener, at søjlen bør ledsages af en køreplan, der i detaljer redegør for dens gennemførelse og kan bruges som støtte for realiseringen af målsætningerne på nationalt niveau⁽¹⁶⁾.

3.4.4. EØSU ønsker et semester, hvori den sociale dimension integreres fuldt ud. EØSU ser gerne, at målene for den europæiske søjle for sociale rettigheder integreres i de politikker og beslutninger, der iværksættes.

3.4.5. Som EØSU tidligere har fremhævet⁽¹⁷⁾, er EØSU for at sikre sin fremtid nødt til at finde en balance mellem et forsvarligt økonomisk grundlag og en stærk social dimension. EU er nødt til at fokusere på at levere balanceret og inklusiv økonomisk vækst, sociale fremskridt og miljømæssig integritet, der kan resultere i øget velfærd for borgerne.

3.4.6. I Kommissionens efterårspakke er der inkluderet en social resultattavle som et nyt instrument til overvågning af gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder under det europæiske semester, og den bør indgå i den analyse, der foretages i de kommende landerapporter og landespecifikke henstillinger.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁴⁾ EUT C 487 af 28.12.2016, s. 62.

⁽¹⁵⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 131.

⁽¹⁶⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 145.

⁽¹⁷⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 145.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 92/66/EØF om fællesskabsforanstaltninger til bekæmpelse af Newcastle disease

(COM(2017) 742 *final* — 2017/0329 (COD))

(2018/C 227/15)

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 14.12.2017
	Rådet for Den Europæiske Union, 22.12.2017
Retsgrundlag	Artikel 43, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Land-distrikterne og Miljø
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	151/2/5
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU fuldt ud går ind for forslaget indhold, og da EØSU allerede har behandlet dette emne i sin udtalelse EESC 4014/2013 (NAT/611) af 16. oktober 2013 (*), besluttede det på sin 532. plenarforsamling den 14.-15. februar 2018, mødet den 14. februar, med 152 stemmer for, 2 imod og 5 hverken for eller imod at afgive en udtalelse, som støtter det fremsatte forslag, og at henvise til den holdning, det gav udtryk for i ovennævnte dokument.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(*) EUT C 67 af 6.3 2014, s. 166.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2016/1139 for så vidt angår intervaller for fiskeridødelighed og beskyttelsesniveauer for visse sildebestande i Østersøen

(COM(2017) 774 *final* — 2017/0348 COD)

(2018/C 227/16)

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 15.1.2018 Rådet for Den Europæiske Union, 19.1.2018
Retsgrundlag	Artikel 43, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	193/1/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU går ind for forslaget indhold, som ikke giver anledning til bemærkninger, besluttede det på sin 532. plenarforsamling den 14.-15. februar 2018, mødet den 14. februar, med 193 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for det fremsatte forslag.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 256/2014 om indberetning til Kommissionen om investeringsprojekter i energiinfrastruktur i Den Europæiske Union

(COM(2017) 769 *final* — 2017/347 (COD))

(2018/C 227/17)

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 15.1.2018
	Rådet for Den Europæiske Union, 11.1.2018
Retsgrundlag	Artikel 194 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget på plenarforsamlingen	14.2.2018
Plenarforsamling nr.	532
Resultat af afstemningen	192/0/2
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU går ind for forslaget indhold, som ikke giver anledning til bemærkninger, besluttede det på sin 532. plenarforsamling den 14.-15. februar 2018, mødet den 14. februar, med 192 stemmer for og 2 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for det fremsatte forslag.

Bruxelles, den 14. februar 2018.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA